

PAMIATKOVÁ ZÓNA DOBRÁ NIVA

ZÁSADY OCHRANY, OBNOVY A PREZENTÁCIE PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

Riaditeľka: Ing. arch. Zuzana Klasová
Hlavná riešiteľka: Ing. arch. Anna Hojčková

Spoluriešitelia: Mgr. Martina Poliaková
Mgr. Martin Miňo
Ing. arch. Mária Flórová
Ing. Anna Faturová

I. ANALÝZA VÝVOJA ÚZEMIA

- A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMÍ** 3
- A.1. Názov pamiatkového územia
 - A.1.1. Typ pamiatkového územia
 - A.2. Kraj, okres, obec podľa základnej územnej jednotky a katastra
 - A.3. Orgán, ktorý pamiatkové územie vyhlásil, dátum vyhlásenia
 - A.4. Register pamiatkových území
- B. PARCELNÉ VYMEDZENIE HRANICE PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA** 3
- B.1. Parcelné vymedzenie hranice Pamiatkovej zóny Dobrá Niva
 - B.1.1. Súpis parciel územia pamiatkovej zóny
 - B.1.2. Parcely NKP
 - B.2. Informácia o zanesení hraníc v katastri a o kódovaní
- C. ÚDAJE O ZADANÍ A SPRACOVANÍ ANALÝZY VÝVOJA ÚZEMIA** 4
- C.1. Účel a cieľ urbanistického a stavebno-historického vývoja
 - C.2. Metóda spracovania a dátum spracovania výskumu
- D. ÚDAJE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE A INÝCH PODKLADOCH** 5
- D.1. Prehľad platných územnoplánovacích dokumentácií, štúdií a návrhov 5
 - D.2. Mapové podklady, historické mapy, katastrálne mapy 6
 - D.3. Staršie prieskumy a výskumy, archeologické výskumy územia 6
 - D.4. Archívne pramene 6
 - D.5. Literatúra a ďalšie pramene 7
- E. HISTORICKÝ A URBANISTICKO-ARCHITEKTONICKÝ VÝVOJ ÚZEMIA** 8
- E.1. Stručný historický a stavebný vývoj územia 8
 - E.2. Zásadné urbanisticko-historické vývojové etapy územia 15

II. PAMIATKOVÉ HODNOTY ÚZEMIA

- F. CHARAKTERISTIKA PAMIATKOVÝCH HODNÔT ÚZEMIA** 33
- F.1. Pamiatkové hodnoty územia objemovo-priestorovej povahy 33
 - F.1.1. Obraz krajiny - reliéf terénu, vodné plochy, prírodné prvky, charakteristické pohľady 33
 - F.1.2. Vonkajší obraz územia - panoráma, silueta 35
 - F.1.3. Vnútny obraz územia - priestorová štruktúra, výškové a objemovo-priestorové usporiadanie 37
 - F.1.3.1. Objemovo-priestorová skladba zástavby 40
 - F.1.3.2. Strešná krajina 43
 - F.1.4. Funkčné využitie územia 45
 - F.1.5. Historický pôdorys 45
 - F.1.6. Objektová skladba územia – kompozícia 48
 - F.1.6.1. Dominanty a akcenty – celouzemné a miestne 48
 - F.1.6.2. Systém opevnenia 49
 - F.1.6.3. Priestory územia - námestia, ulice a voľné plochy 49
 - F.1.6.4. Zástavba (architektonické, umelecko-historické a výtvarné hodnoty objektov) 49
 - F.1.6.5. Zatriedenie nehnuteľností - stavby, pozemky, zeleň 57
 - F.1.7. Archeologické náleziská 81
 - F.1.8. Zeleň v pamiatkovom území 82
 - F.1.9. Prvky uličného interiéru a uličného parteru 86
 - F.1.9.1. Drobná architektúra 86
 - F.2. Pamiatkové hodnoty územia nehmotnej povahy - názov obce, chotárne názvy,

	osobnosti obce	89
F.3.	Charakteristika pamiatkových hodnôt územia	91

III. ZÁSADY OCHRANY ÚZEMIA

G.	ZÁSADY OCHRANY, OBNOVY A PREZENTÁCIE HODNÔT ÚZEMIA	93
G.1.	Požiadavky na primerané funkčné využitie pamiatkového územia	93
G.2.	Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie	94
G.2.1.	Požiadavky na zachovanie a ochranu historickej pôdorysnej schémy	94
G.2.2.	Požiadavky na reguláciu novej zástavby a riešenie rezervných plôch	94
G.3.	Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu hodnotnej objektovej skladby	94
G.3.1.	Požiadavky na ochranu charakteru pôvodnej skladby zástavby	95
G.3.2.	Požiadavky na zachovanie a ochranu historických dominánt a kompozície výškovej hladiny sídla	95
G.3.3.	Požiadavky na zásady diferencovaného prístupu k ochrane, obnove a údržbe objektov	96
G.4.	Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu výškového a priestorového usporiadania objektov	97
G.5.	Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu prvkov uličného interiéru a uličného parteru	98
G.5.1.	Požiadavky na ochranu typických prvkov prostredia	98
G.5.2.	Požiadavky na zachovanie, použitie charakteristických stavebných materiálov	98
G.5.3.	Požiadavky na zachovanie, ochranu, obnovu a údržbu pamiatkových a výtvarných hodnôt drobnej architektúry a výtvarných diel	98
G.5.4.	Požiadavky na umiestňovanie reklám	99
G.5.5.	Požiadavky na riešenie infraštruktúry a jej technických zariadení	99
G.6.	Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu charakteristických pohľadov	99
G.7.	Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu archeologických nálezísk	100
G.8.	Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu zelene v území	100
H.	LEGISLATÍVA, manažment ochrany, využívania a regenerácie územia	102
H.1.	Legislatíva, medzinárodné dohovory	102
H.2.	Pamiatkový zákon a základné pojmy	102
H.3.	Úloha obcí pri ochrane pamiatkového fondu (§ 14 pamiatkového zákona)	105
I.	ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA	106

IV. PRÍLOHY

J.	GRAFICKÁ DOKUMENTÁCIA	109
	• Vyhláška o vyhlásení PZ Dobrá Niva	
	• Výkresová dokumentácia	
	• Fotodokumentácia	

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMÍ

- A.1. Názov pamiatkového územia:** Pamiatková zóna Dobrá Niva
- A.1.1. Typ pamiatkového územia:** vidiecka
- A.2. Kraj:** Banskobystrický
- Okres:** Zvolen
- Obec:** Dobrá Niva
- Katastrálne územie:** Dobrá Niva
- Počet NKP v pamiatkovom území:** 6 NKP
- A.3. Orgán, ktorý pamiatkové územie vyhlásil, dátum vyhlásenia:**
Všeobecne záväzné nariadenie, Okresného úradu vo Zvolene, č. 11/92 kult.
o vyhlásení Pamiatkovej zóny v obci Dobrá Niva
Dátum vyhlásenia: 24. február 1992
Dátum nadobudnutia účinnosti: 1. marec 1992
- A.4. Register pamiatkových území číslo ÚZPF:** 40

B. PARCELNÉ VYMEDZENIE HRANICE PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

B.1. Parcelné vymedzenie hranice Pamiatkovej zóny Dobrá Niva

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky (ďalej len „PÚ SR“) v r. 2011 v súlade s Plánom hlavných úloh č. 2a/2011: revízia Pamiatkovej zóny Dobrá Niva (ďalej len „PZ Dobrá Niva“) mal vykonať zdôvodnenie Návrhu na zrušenie PZ Dobrá Niva (návrh spracovala Ing. arch. S. Gojdičová, v r. 2005) a doplniť PZ Dobrá Niva o súpis parciel vymedzeného pamiatkového územia, v zmysle požiadaviek MK SR v liste č. MK 4448/2008-51/18100 zo dňa 18.12.2008. PÚ SR prehodnotil stav zachovania pamiatkových hodnôt PZ Dobrá Niva, spracoval jej nové vyhodnotenie s grafickou analýzou, stiahol Návrh na zrušenie PZ Dobrá Niva a odporučil ju ponechať v pôvodnom vymedzenom rozsahu s konštatovaním, že nedošlo k narušeniu podmienok ochrany pamiatkového územia určených vo Všeobecne záväznom nariadení Okresného úradu vo Zvolene (ďalej len „VZN OÚ“) a sú zachované pamiatkovo hodnotné obrazy urbanistickej štruktúry z vybraných diaľkových pohľadov.

Popis vymedzenia hranice PZ Dobrá Niva je prevzatý z VZN OÚ. Parcelné vymedzenie hranice pamiatkového územia bolo spracované podľa kópie mapového podkladu mapy v mierke 1:2880, katastrálneho územia obce Dobrá Niva, vyhotovená Katastrálnym úradom v Banskej Bystrici – Správa katastra Zvolen v r. 1990.

Územné vymedzenie pamiatkovej zóny v obci Dobrá Niva:

Pamiatková zóna obce Dobrá Niva zahŕňa jadro obce, rozvinuté pod návrším s kostolom smerom severným a južným. Hranica pamiatkovej zóny začína na juhozápade jadra obce pri bývalom mlyne, pokračuje v smere na sever približne polovicou dĺžky parciel č. 192/2 až 1118/6, kde sa lomí smerom východným po Družstevnej ulici na Ulicu februárového víťazstva (dnes Slávikova ulica), kde sa na nároží lomí smerom južným a po krátkom úseku sa znovu lomí smerom východným na Vášok, kde poza obytné domy parcelami 87 až 75 obide zástavbu na Vášku. Hranica pokračuje polovicou dĺžky parciel č. 74/1 až 37 smerom južným, pri miestnom potoku sa lomí východným smerom, kde sa pri evanjelickom a. v. kostole lomí smerom južným, obchádza kostol a zástavbu na Šoltésovej ulici k cintorínu za rímskokatolíckym kostolom, kde sa lomí smerom južným, ďalej prechádza po hranici parciel č. 151 až 168 ku približne polovici dĺžky parcely č. 176, kde sa lomí smerom západným k východiskovému bodu, k objektu bývalého mlyna.

B.1.1. Súpis parciel pamiatkovej zóny

1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 19/1, 19/3, 20/1, 20/2, 21/1, 21/2, 21/3, 21/4, 21/5, 21/6, 21/7, 21/8, 21/9, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42/1, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58/1, 58/2, 59, 60, 61, 62, 63/1, 63/2, 63/3, 64, 65, 66, 67, 68, 69/1, 69/2, 70, 71, 72, 73, 91/3, 92, 93, 94, 98, 99, 284/1, 284/2, 286/1, 286/2, 287, 288, 290/1, 290/2,

291, 292/1, 292/3, 293/1, 293/2, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 307/1, 307/2, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314/1, 314/2, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322/1, 322/2, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338/1, 338/2, 340, 341, 342/1, 342/2, 343, 344, 345, 346, 347, 348/1, 348/2, 348/3, 348/4, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 415/1, 415/2, 415/4, 416, 417/1, 417/2, 417/3, 417/4, 417/5, 418, 419/1, 419/2, 420, 421/1, 421/2, 422, 423/1, 423/2, 423/3, 424, 425, 426, 427/1, 427/2, 427/3, 427/4, 428/1, 428/2, 429, 430, 431, 432, 433, 434/1, 434/2, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442/1, 442/2, 443, 444/1, 444/2, 444/3, 444/4, 445/1, 445/2, 445/3, 446, 448/1, 448/2, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 456, 457, 458, 459, 460/1, 460/2, 461, 462, 463, 464/1, 464/2, 465/1, 465/2, 465/3, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478/1, 478/2, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518/1, 518/2, 518/3, 519, 520/1, 520/2, 520/3, 520/4, 520/5, 521, 522, 523, 524, 525/1, 525/2, 525/3, 525/4, 526/1, 526/2, 527, 528, 529/1, 529/2, 529/3, 531/1, 531/2, 532/1, 532/2, 532/3, 532/4, 533, 534/1, 534/2, 534/3, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552/1, 552/2, 553, 554, 555, 556, 557/1, 557/2, 558, 559, 560, 561/1, 561/2, 561/3, 562, 563, 564, 565, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 578/1, 1346, 1347, 1348, 1349/1, 1349/2, 1349/3, 1349/4, 1349/7, 1350, 1351/1, 1351/2, 1351/3, 1351/4, 1351/5, 1351/6, 1352, 1353/1, 1353/2, 1354/2, 1354/3, 1354/4, 1356/1, 1356/2, 1357, 1358, 1359, 1365, 1394, 1395, 1396, 1397, 1601, 1602/1, 1602/2, 1617/2, 1627, 1654, 1655, 1656, 1661, 1986

B.1.2. Parcely NKP

1, 416, 431, 443, 518/1, 518/2, 518/3, 519, 1352

B.2. Informácia o zanesení hranice v katastri a o kódovaní

PÚ SR v r. 2011 požiadal Správu katastra Zvolen o vyznačenie hranice PZ Dobrá Niva v grafických katastrálnych operátoch (register „C“ katastrálneho územia Dobrá Niva) evidencie nehnuteľností a doplnenie záznamov chránených skutočností. Nehnuteľné kultúrne pamiatky nachádzajúce sa v pamiatkovom území sú označené kódom ochrany 201 - Kultúrna pamiatka (na stavbu aj na parcelu). Ostatné nehnuteľnosti (aj parcely) vo vnútri hranice PZ Dobrá Niva sú na listoch vlastníctva – iné údaje, označené kódom ochrany 203 - Pamiatková zóna.

C. ÚDAJE O ZADANÍ A SPRACOVANÍ VÝSKUMU

C.1. Účel a cieľ spracovania urbanistického a stavebno-historického vývoja

Urbanistický a stavebno-historický vývoj PZ Dobrá Niva je spracovaný pre určenie a analýzu historických, pamiatkových hodnôt územia a spracovanie zásad ochrany, obnovy a prezentácie týchto hodnôt. V zmysle § 29 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) sú zásady ochrany pamiatkového územia dokumentom na vykonávanie základnej ochrany tohto územia, sú súčasťou územného priemetu jeho kultúrnych hodnôt a tvoria podklad pre aktualizáciu záväznej časti platného Územného plánu obce Dobrá Niva (schválený územný plán v r. 1989 so zmenami a doplnkami).

C.2. Metóda spracovania a dátum spracovania výskumu

Návrh zásad ochrany, obnovy a prezentácie pamiatkového územia PZ Dobrá Niva bol spracovaný v priebehu mesiacov október - december r. 2015 na základe poznatkov terénneho ohliadkového výskumu, archívneho výskumu, mapových podkladov, literatúry, historickej fotodokumentácie a výskumnej dokumentácie. Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ Banská Bystrica“) spracoval návrh zásad podľa Usmernenia PÚ SR k spracovaniu dokumentácie „Urbanisticko-historický výskum“, ktoré nadobudlo platnosť od 01.01.2011.

D. ÚDAJE O ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH DOKUMENTÁCIÁCH A INÝCH PODKLADOCH

D.1. Prehľad platných územnoplánovacích dokumentácií, štúdií a návrhov

- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (ďalej len „KURS“)
a/ spracovateľ: AUREX, s. r. o., Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava, v zastúpení - Ing. arch. Ľubomír Klaučo, konateľ
b/ dátum: december 2001
c/ schválila: Vláda SR uznesením č. 528 v roku 2002
- Územný plán veľkého územného celku Banskobystrický kraj (ďalej len „ÚPN VÚC Banskobystrický kraj“)
a/ spracovateľ: URKEA s. r. o., Urbanizmus, krajinná ekológia, architektúra, 974 00 Banská Bystrica, Zvolenská cesta č. 20, zástupca firmy – Ing. arch. Ľudovít Jankovič, hlavný koordinátor – Ing. arch. Mária Chocholová
b/ dátum: september 1998
c/ schválila: Vláda SR uznesením č. 394 z 09. 06. 1998. Nariadenie vlády SR, ktorým sa vyhlásila jeho záväzná časť, bolo uverejnené v Zbierke zákonov SR č. 263/1998, čiastka č. 99, dňa 18. augusta 1998.
- ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky č. 2004 boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja uznesením č. 611/2004 zo dňa 16. a 17. decembra 2004, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 4/2004 zo dňa 17. decembra 2004, ktoré nadobudlo účinnosť 21. januára 2005.
- ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky č. 1/2007 boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja uznesením č. 222/2007 zo dňa 23. augusta 2007, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 6/2007, ktoré nadobudlo účinnosť 27. septembra 2007.
- ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky č. 2009 boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja uznesením č. 94/2010 zo dňa 18. júna 2010, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 14/2010, ktoré nadobudlo účinnosť 10. júla 2010.
 - *podporovať vzťah medzi mestom a vidiekom, zachovať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby, zachovať historicky utváraný typ zástavby a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov, pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať a rešpektovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie, činnosti zamerať na poľnohospodársky pôdny fond a obmedziť možné negatívne dôsledky*
- Územný plán obce Dobrá Niva (ďalej len „ÚPN Dobrá Niva“)
a/ spracovateľ: autorka Ing. arch. M. Nagyová
b/ dátum: 1989
c/ schválil: ObZ uznesením č. 84/89, zo dňa 28.06. 04.1989
- ÚPN Dobrá Niva, Zmeny a doplnky č. 01
a/ spracovateľ: autor Ing. arch. Zoltán Hajdú
b/ dátum: 1997
c/ schválil: ObZ uznesením č. 6/97-1, zo dňa 24.02.1997
- ÚPN Dobrá Niva, Zmeny a doplnky č. 02
a/ spracovateľ: autor Ing. arch. Zoltán Hajdú
b/ dátum: 1998
c/ schválil: ObZ uznesením č. II/1998-3, bod b), zo dňa 12.02.1998
- ÚPN Dobrá Niva, Zmeny a doplnky č. 03
a/ spracovateľ: autor Ing. arch. Zoltán Hajdú
b/ dátum: 1998
c/ schválil : ObZ uznesením č. 13/1998-7, zo dňa 01.10.1998

- ÚPN Dobrá Niva, Zmeny a doplnky č. 04
a/ spracovateľ: autor Ing. arch. Zoltán Hajdú
b/ dátum: 2002
c/ schválil: ObZ uznesením č. 3/2002, zo dňa 15.04.2002
- ÚPN Dobrá Niva, Zmeny a doplnky č. 05
a/ spracovateľ: autor Ing. arch. Zoltán Hajdú
b/ dátum: 2008
c/ schválil: ObZ uznesením č. 28/2008, bod č. 1, zo dňa 31.07.2008
- ÚPN Dobrá Niva, Zmeny a doplnky č. 06
a/ spracovateľ: autor Ing. arch. Zoltán Hajdú
b/ dátum: 2009
c/ schválil: ObZ uznesením č. 26/2009, bod č. 3, zo dňa 27.08.2009
- ÚPN Dobrá Niva, Zmeny a doplnky č. 07
a/ spracovateľ: autor Ing. arch. Zoltán Hajdú
b/ dátum: 2009
c/ schválil: ObZ uznesením č. 37/2009, bod. Č. 13, zo dňa 15.12.2009
- ÚPN Dobrá Niva, návrh
a/ spracovateľ: Projektová kancelária REPROBAN, Zvolen, autor Ing. arch. Alexander Bánovský
b/ dátum: 2015
c/ schválil: v procese schvaľovania

D.2. Mapové podklady, historické mapy, katastrálne mapy

1. Vojenská mapa - prvé vojenské mapovanie horného Uhorska r. 1769-1775, M 1:14 400, Hadtorténeti Intézet és Múzeum Budapest. Kópia mapy v Archíve PÚ SR Bratislava, col. 14, sekcia 11.
2. Vojenská mapa - druhé vojenské mapovanie Uhorska r. 1806-1869, M 1:28 800, Hadtorténeti Intézet és Múzeum Budapest. Kópia mapy v Archíve PÚ SR Bratislava, col. 32, sekcia 41.
3. Historická katastrálna mapa, Dobrá Niva r. M Kópia mapy v Archíve PÚ SR Bratislava.

D.3. Staršie prieskumy a výskumy, archeologické výskumy územia

1. PZ Dobrá Niva. *Návrh na vyhlásenie pamiatkovej zóny*. Pamiatkový ústav Bratislava, stredisko Banská Bystrica 1990. Autor: Mgr. Anna Vešelényiová, Ing. arch. Mária Pašková. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. T 733.
2. PZ Dobrá Niva. *Aktualizácia zásad PZ vidieckeho typu Dobrá Niva*. PÚ SR Bratislava, stredisko Banská Bystrica 1999. Autor: Ing. arch. Anna Hojčková. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. T 533.
3. PZ Dobrá Niva. *Revízia PZ*. PÚ SR Bratislava december 2011. Autor: Ing. arch. Peter Andráš. Uloženie: PÚ SR Bratislava, č. PÚ-11/357-6/9180/And s prílohami.
4. Dobrá Niva, *R. k. farský kostol sv. Michala arch.* Pamiatkový výskum fasád. Banská Bystrica 1981. Autor: prom. hist. Miroslav Sura, akad. maliar V. Úradníček. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. T 626.
5. Dobrá Niva, *Obnova fasád r. k. kostola sv. Michala arch.* Program pamiatkovej úpravy. Banská Bystrica 1982. Autor: prom. hist. Miroslav Sura, Ing. Arch. Ivan Danihel. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. T 177.

D.4. Archívne pramene

1. Dobrá Niva, *Rím. kat. kostol*. Zameranie súčasného stavu. Banská Bystrica 1980. Autor: Ing. Vladimír Kováč. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. A 6101.

2. Dobrá Niva, *Remeselnícko-roľnícka usadlosť Mlynská ul. č. 34*. Návrh na vyhlásenie za kultúrnu pamiatku. Banská Bystrica 1992. Autor: Ing. arch. Elena Bradiaková. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. T 393.
3. Dobrá Niva, *Obnova strechy NKP Ľudového domu a stodoly č. KP 10715/1 a 10715/3*. Zvolen 2008. Autor: Ing. Ján Hazucha. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. A 6361.
4. Dobrá Niva, *Ľudový dom č. 10715/1*. Statika. Zvolen 2008. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. A 6362.
5. Dobrá Niva, *Evanjelická a. v. fara*. Návrh na vyhlásenie za kultúrnu pamiatku. Banská Bystrica 1994. Autor: Ing. arch. Elena Bradiaková. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. T 456.
6. Dobrá Niva, *Budova ev. a. v. fary*. Stavebno-technický posudok. Bratislava 1994. Autor: Ing. Vladimír Kohút. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. A 5561.
7. Dobrá Niva, *Budova stanice ČSD, Neresnícka ul. č. 1*. Návrh na vyhlásenie za kultúrnu pamiatku. Banská Bystrica 1992. Autor: Mgr. Anna Vešelényová. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. T 410.
8. Dobrá Niva, *Budova stanice ČSD, ul. Slobody č. 146*. Návrh na vyhlásenie za kultúrnu pamiatku. Banská Bystrica 1992. Autor: Mgr. Anna Vešelényová. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. T 411.
9. Dobrá Niva, *Rodinný dom súp. č. 211 s príslušenstvom*. Znalecký posudok. Zvolen 2003. Autor: Ing. Elena Rogožníková. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. A 6415.
10. Dobrá Niva, *Rodinný dom č. 40/49 na ul. Slávikovej*. Znalecký posudok. Zvolen 1998. Autor: Dušan Bvoc. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. A 6414.
11. *Hrad Dobrá Niva*. Stručný historický vývoj. Rok 1972. Autor: Gardavský Zdeněk. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. A 1000.
12. *Hrad Dobrá Niva*. Statické zabezpečenie. Bratislava 1993. Autor: Ing. Vladimír Kohút. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. A 6371.

D.5. Literatúra a ďalšie pramene

1. GAJDOŠ, Milan: Dobrá Niva. In: *Vlastivedný časopis*, roč. 33, r.1984, č. 2, s. 58-64.
2. GAJDOŠ, Milan: Na návšteve v obci zvolenského okresu. In: *Smer*, roč. 40, r. 1988 (15.01), č. 11, s. 12.
3. GUDZOVÁ, Anna: V Dobrej Nive sa dobrým ľuďom dobre žije. In: *Environmagazín*, r. 2009, č. 6, s. 12-13.
4. GÜNTHEROVÁ, Alžbeta a kol.: *Súpis pamiatok na Slovensku zv. I (A-J)*. Bratislava: vydavateľstvo Obzor pre SÚPSOP 1967, s. 304-306.
5. KOLEKTÍV autorov: *Ľudová architektúra a urbanizmus vidieckych sídiel na Slovensku*. Bratislava: vydavateľstvo A. E. Press s.r.o.1998, s. 254-255.
6. KOLEKTÍV autorov: *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I*. Bratislava: vydavateľstvo SAV 1977, s. 322-323.
7. KRESÁNEK, Peter a kol.: *Slovensko. Ilustrovaná encyklopédia pamiatok*. Bratislava: vydavateľstvo Simplicissimus 2009, s. 384-385.
8. KRŠÁKOVÁ, Anna – CIMERMANOVÁ, Ivona: Dedina roka. In: *Národná osвета*, r. 2009, č. 9-10, s. 9-12.
9. MALČEK, Róbert: Zbery v okresoch Zvolen a Detva. In: *AVANS* 1998, Nitra 2000, s. 128 -129.
10. MENCL, Václav: *Stredoveká architektúra na Slovensku*. Praha – Prešov: Československá grafická únia úč. spol. 1937, s. 174, s. 188-189, s. 206-209.
11. NOVÁK, Jozef: *Slovenské mestské a obecné erby*. Košice: pre Slovenskú archívnu správu v BA 1967, s. 170.
12. OČENÁŠOVÁ-ŠTRBOVÁ, Slavomíra a kol.: *Dobrá Niva – monografia obce*. Martin: vydavateľstvo Neografia a.s. 2014.
13. SLÁVIK, Ján: *Dejiny dobronivskej evanj. cirkve, niektoré dávnejšie deje kráľovského výsadného mestečka Dobronivej a okolia*. Ružomberok: vydavateľstvo Karla Salvu 1898.

14. SLÁVIK, Ján: *Dejiny zvolenského evanj. a. v. bratstva a seniorátu*. Banská Štiavnica: vydavateľstvo vdovy a syna Augusta Joergesa 1921, s. 386-415.
15. ŠKODA, Ján: *Dobrá Niva*. Banská Bystrica: vydavateľstvo Agency Royal 1994.
16. VALKO, Dušan: Málo známa, ale vyšli z nej známi. In: *Smena*, roč. 41, r. 1994 (17.08.), č. 191, s. 6.
17. VYDRA, Jozef: *Ludová architektúra na Slovensku*. Bratislava: vydavateľstvo SAV 1958, s. 212.
18. Význam zvolensko - dobronivského panstva pre stredoslovenské baníctvo. In: *Historický zborník kraja* 3, r. 1967, s. 331-336.

E. HISTORICKÝ A URBANISTICKO-ARCHITEKTONICKÝ VÝVOJ ÚZEMIA

E.1. Stručný historický a stavebný vývoj územia

Historický dátum	Historická udalosť	Stavebná činnosť
roky 1242 – 1254		pravdepodobne v tomto období vzniká farský kostol sv. Michala archanjela, postavený v románskom slohu ako plochostropá 3-loďová bazilika, pôvodne zasvätený Panne Márii
rok 1254	udelenie mestských privilégií uhorským panovníkom Belom IV. prvá písomná zmienka o Dobrej Nive pod názvom „ Dobruna “	
rok 1270	potvrdenie mestských privilégií uhorským panovníkom Štefanom V.	
pravdepodobne v 2/2 13. stor.		na návrší neďaleko Dobrej Nivy – 3 km severne od obce v sídle Podzámčok vzniká Dobronivský hrad – ako strážny hrad na obchodnej ceste
rok 1306	prvá písomná zmienka o hrade – vojská uhorského kráľa Karola Róberta z Anjou vydobylo hrad od zvolenského župana Demetera	
1/3 14. storočia		- prístavanie sakristie ku kostolu sv. Michala archanjela
rok 1351	na základe spoločného užívania privilégií vzniká zoskupenie troch mestečiek – Dobrá Niva, Babiná, Sása, známych pod názvom „slobodné obce“	
rok 1424	spolu so susednými mestečkami Zvolenskej stolice sa Dobrá Niva stáva majetkom kráľovnej Barbory - manželky Žigmunda Luxemburského	
rok 1454	potvrdenie mestských privilegií uhorským panovníkom Ladislavom V. Habsburským	
2/2 15.stor.- rok 1462	Dobronivský hrad a panstvo vlastní Ján Jiskra z Brandýsa	
rok 1476 - 1486	v majetku kráľovnej Beatrix, ktorá Dobronivský hrad a panstvo v roku 1486 predala za 7000 zlatých Bernardovi Frangepanovi	
rok 1500	najstarší doklad miestneho písomníctva – latinská listina, ktorá	

Historický dátum	Historická udalosť	Stavebná činnosť
	riešila záležitosti chotárných hraníc	
rok 1523	potvrdenie výsad Dobrej Nivy, Babinej, Sásy a Pliešoviec uhorským kráľom Ľudovítom II. Jagelovským, Dobronivské panstvo sa stáva majetkom kráľovského úradníka Štefana Verböciho – tu údajne napísal svoje dielo „ <i>Opus Tripartitum</i> “	
rok 1526	po prehratej bitke pri Moháči v očakávaní osmanského útoku dal zvolenský kastelán Matej Hany zarúbať lesy medzi Zvolenom a Dobrou Nivou	
rok 1530 – rok 1673	r. k. kostol sa stal evanjelickým, využívali ho výlučne evanjelici , všetci obyvatelia obce sa hlásili k evanjelickému a. v. náboženstvu	
po roku 1549	Dobrá Niva patrila pod správu panovníckeho dvora – ako priame vlastníctvo uhorských kráľov	
rok 1550	potvrdenie privilégii uhorským kráľom Ferdinandom I.	
rok 1559	majiteľom Dobronivského panstva sa stal Pavol Esterházy – nútil mestečko platiť dane, pracovať na panskom a konať furmanky, Dobrá Niva protestovala odvolávajúc sa na výsady	
2/2 16. storočia	opakujúce sa vpády osmanských vojsk, z daňového súpisu Zvolenskej stolice z r. 1559 sa dozvedáme, že Dobrá Niva bola v dôsledku plienenia Turkov vyľudnená	
rok 1567	osmanský daňový súpis spomína dve podoby názvu – <i>Dolna Dobra Niva</i> a <i>Gorna Dobra Niva</i> , pričom obyvatelia Dolnej Dobrej Nivy /zrejme Dobronivského hradu / platili Turkom daň	
rok 1595	uhorský kráľ Rudolf I za 30 000 zlatých odovzdal Zvolenské a Dobronivské panstvo svojmu radcovi Pavlovi Pálfiemu, neskôr sa jedinými vlastníkmi stali Esterházyovci, ovládnutie dobronivského panstva šľachtickými rodinami	
rok 1598	vypálenie Dobrej Nivy Turkami, zhorel mestský archív a viaceré výsadné listiny	
2/2 16. storočia	napriek tureckej hrozbe rozvoj uhliarstva a výroba dreveného uhlia pre banskoštiavnickú hutu a snaha o povrchovú ťažbu zlata	vznikajú tzv. miliere /hranice na pálenie uhlia/ a Uhliská - stopy po pálení dreveného uhlia , nachádzajúce sa v blízkosti významných komunikačných trás spájajúcich Pliešovskú kotlinu s bansko-štiavnickou oblasťou.

Historický dátum	Historická udalosť	Stavebná činnosť
rok 1609	uhorský kráľ Matej II. potvrdil spoločné výsady Dobrej Nive, Sáse a Babinej	
rok 1625		ohradenie kostola s príslušným cintorínom múrom , ktorý poskytoval ochranu v čase vojen a plienenia
rok 1637	kráľ Ferdinand III. opätovne potvrdil privilégia Dobrej Nive, Sáse a Babinej	
rok 1652	Esterházyovcami vytvorený urbár Dobronivského panstva a súpis poddaných, ktorý spomína 99 mien – obyvateľov Dobrej Nivy	urbár potvrdzuje existenciu dvoch majerov situovaných pod Dobronivským hradom
rok 1656		stavené úpravy r. k. kostola, renesančná stavebná etapa – zaklenutie troch lodí hrebienkovou krížovou klenbou a postavenie oporných pilierov v exteriéri
rok 1668	listina, kt. dokladá dobrý ST stav Dobronivského hradu – bol ešte obývaný, posádka mala 150 chlapov	
rok 1671	súpis obyvateľov vyhotovený Zvolenskou stolicou spomína 82 mien	v Dobrej Nive existuje mlyn, pivovar, krčma s výčapom vína, piva a pálenky a jedna jatka /mäsiarstvo/, pod Dobronivským hradom sa nachádzalo mýto s krčmou
rok 1673	v období rekatolizácie bol chrám evanjelikom odňatý a vrátený katolíkom na základe pravidla <i>Cuius regio, eius religio</i>	
roky 1679-1709	v období stavovských povstaní sa v Dobrej Nive zdržiavali viacerí cisárski velitelia a cisárski vojaci, mestečko Dobrá Niva hradilo všetky výdavky	
rok 1682	uzavreté prímerie medzi cisárskymi vojskami a Imrichom Tökölym	
rok 1688	Leopold I. potvrdil mestské privilégia	
rok 1699	mestečko si zadovážilo mestské hodiny , spočiatku umiestnené na vežičke nad mestským domom, v 19.stor. premiestnené na vežu katolíckeho kostola /z veže sňaté v 80-tych rokoch 19.storočia/	
rok 1730	šľachtic Anton Esterházy vydal verejný zákaz poľovať a lapať vtáky, ktorý platil vo východnej aj západnej časti dobronivského chotára	
rok 1732		Zemepanská a Zvolenská stolica rozhodla o postavení tehelne na Podzámčoku , kt. mali financovať obyvatelia Dobrej Nivy
rok 1737	nový oltárny obraz v r. k. kostole – obraz archanjela Michala s diablom namaľoval J.A. Schmidt	najrozsiahlejšia prestavba r. k. kostola – baroková - výmena románskych okien za barokové, prístavba predsieni pred západným vstupom, inštalovaný nový oltár, k severnej stene pristavaná kostnica

Historický dátum	Historická udalosť	Stavebná činnosť
40.-te roky 18. storočia		vybudovanie hrádze starého rybníka , v súčasnosti sa nachádza pod hladinou vodnej nádrže Dobrá Niva a je viditeľná len pri nízkom stave vody
rok 1741 - 1751	vyst'ahovalectvo na Dolnú zem , z Dobrej Nivy odišlo 7 poddanských rodín	
rok 1752	nový urbár, kt. dokumentuje podmienky života v mestečku Dobrá Niva	v Dobrej Nive bolo v tomto období 111 usadlostí , v časti Veľká strana sa nachádzala radnica, mlyn, pivovar a jatka , v časti Malá strana stála mestská krčma
rok 1769		postavenie objektu novej r. k. fary , mala 4 izby, komoru, izbu pre služobníctvo, kuchyňu, átrium a celárium
rok 1774	kráľovná Mária Terézia zaviedla novú urbársku reguláciu, v zmysle ktorej bolo povinnosťou Dobronivčanov orať, siať a zväžzať úrodu z polí pod Dobronivským hradom. Obyvatelia Dobrej Nivy vykonávali furmanky, mlyn v mestečku patrili cirkvi	
rok 1777	prestalo sa pochovávať v areáli r. k. kostola, cintorín sa presunul za východný múr opevnenia	
rok 1784-1785		stavba evanjelického a. v. kostola , staviteľom bol Leopold Lenger zo Zvolena, bol postavený bez veže a zvonice ako tolerančný , v barokovo-klasicistickom slohu, v jeho areáli vzniká cintorín
rok 1793		postavenie zvonice s dvoma zvonmi
rok 1796	v novovzniknutej ev. a. v. fare vyčlenili jednu miestnosť pre žiakov, fara sa stala centrom národného a kultúrneho života	stavba budovy evanjelickej a. v. fary , stavbu viedol murársky majster Jozef Studnička zo Zvolena
rok 1797	požiar , kt. zničil domy obyvateľov, objekt r. k. kostola, hospodárske budovy. Faru zachránili tak, že strhli šindľovú krytinu.	oprava r. k. kostola zničeného požiarom, prestavaný hlavný portál, okná, nová podlaha – kamenné platne z Pitelovej
2/2 18. storočia	konali sa jarmoky , varilo sa pivo, páliť lieh, obyvatelia oslobodení od platenia mýta Dobronivský hrad zostáva opustený a začína chátrať	v tomto období bolo v Dobrej Nive 131 domov , 183 rodín a 1008 obyvateľov
rok 1805	zmena vlastníka Dobronivského panstva, po Esterházyovcoch ho do správy získala kráľovská komora. Erárna správa panstva trvala až do r. 1871.	
rok 1810		postavenie murovaného chóru v r. k. kostole
1/2 19. storočia	početná skupina remeselníkov -v mestečku pôsobili obuvníci, mäsiari, kováči, garbiari, kožušníci, čižmári, krajčíri, debnári, zámočníci, stolári a mlynári. Popri remeselníkoch rozvoj poľnohospodárstva .	pravdepodobne postavená budova tzv. „bírešne“- koniareň, stajňa , situovanej pod návrším r. k. kostola. Objekt patrili r. k. cirkvi.

Historický dátum	Historická udalosť	Stavebná činnosť
	epidémia cholery , ktorej podľahlo 27 obyvateľov Dobrej Nivy	
rok 1825		pravdepodobne na mieste drevenej fary, postavená murovaná budova evanjelickej školy, tzv. „stará škola“ bola situovaná poniže novej evanjelickej fary
rok 1843	požiar , ktorý zničil takmer celú obec	Pravdepodobne po požiari sa na stavbu domov začal používať kameň , zliepaný hlinou z miestneho kameňolomu. Domy z kameňa boli obielené, neobielené boli kamenné brány.
rok 1844		zbúraná vrchná časť pevnostného múru v areáli r. k. kostola /v súčasnosti zachovaný už len ako súčasť múrov budovy sýpky/. Stavba sýpky a hospodárskych budov fary
r. 1848-1849	národne uvedomelí obyvatelia sa postavili na obranu slovenčiny, na tajných schôdzkach čítali slovenské knihy a časopisy	
rok 1851	v dôsledku novej územnej organizácie stratila Dobrá Niva svoje privilégia a získala štatút obce , jej výkonnými orgánmi sa stalo obecné zastupiteľstvo a obecná rada na čele s richtárom bez súdnej právomoci	
rok 1862		zriadená druhá budova evanjelickej školy „V ulici“ po pravej strane (dnešná Štúrova ul.)
rok 1865		stavba murovanej veže nad vchodom evanjelického a. v. kostola , za pôsobenia farára Juraja Slávika, staval ju banskoštiavnický staviteľ Andrej Setšányi
rok 1871	prijatý zákon o obecnom zriadení, kt. zaradil Dobrú Nivu medzi veľké obce	
kon. 19. storočia	zriadená tretia evanjelická škola v obecnej budove na začiatku „ <i>Dolného konca</i> “ (dnešná Slávikova ul.)	
zač. 20. storočia	epidémia šarlachu , na domy boli umiestňované cedulae, v rámci dezinfekcie mali byť steny miestností natreté vápnom, nábytok umytý a hlinené podlahy poliate vápenným mliekom prvá vlna vyst'ahovalectva do zámoria	
rok 1914-1918	v 1. svetovej vojne zahynulo 57 mužov z obce	
december 1918	zhromaždenie konané na námestí v Dobrej Nive, jeho účastníci sa prihlásili k Martinskej deklarácii, vznikol miestny výbor SNR – predsedom bol Ján Slávik	
rok 1919	rabovanie Dobrej Nivy maďarskými vojskami	

Historický dátum	Historická udalosť	Stavebná činnosť
rok 1923-1924		výstavba štátnej jednokolažovej železničnej trate Zvolen-Krupina, stavba dvoch železničných staníc - na Neresníckej ulici č.1 a ulici Slobody č. 146
rok 1927	trhový poriadok , predajné miesta určoval zástupca starostu, obecné jarmoky sa konali trikrát do roka	prestavba evanjelickej a. v. fary – do strechy vstavaná jedna obytná miestnosť
rok 1928		elektrifikácia objektu fary a cirkevných budov
rok 1930	obec navštívil prezident T.G. Masaryk spolu s dcérou Alicou a ministrom vnútra Jurajom Slávikom	v obci zriadená obecná pila /Dobronivský priemyselný podnik/
rok 1932		začiatok budovania obecného vodovodu , odovzdaný do užívania v júni 1935
rok 1938		prestavba ev. a. v. kostola , vzniká neogotická fasáda
rok 1944	Dobrá Niva obsadená Nemcami, budova fary slúžila ako nemocnica pre ranených, v lesoch bojovala partizánska skupina por. Taratenka	
rok 1945	8. marca oslobodenie obce , partizánskych bojov sa zúčastnilo viac ako 300 občanov Dobrej Nivy , od vypuknutia SNP po oslobodenie zahynulo 15 osôb	pri bombardovaní obce boli úplne zničené 3 domy a 176 ich bolo čiastočne zničených oprava vojnou zničených domov
rok 1948		výstavba železničnej stanice v strede obce
rok 1957	požiar v interiéri evanjelického a. v. kostola	následná oprava interiéru evanjelického a. v. kostola, vložený nový oltárny obraz maliara Júliusa Flacheho, elektrické vykurovanie kostola
rok 1960	veľká povodeň, záplavy – námestie pod vodou, zásahom blesku prerušené elektrické vedenie	postavená nová budova základnej školy v obci 371 domov, 435 bytov, 8 nových domov, 24 rekonštrukcií domov
rok 1961		postavená bytovka pre učiteľov
60.-te roky 20. storočia		výstavba zdravotného strediska, úprava verejných priestranstiev, chodníkov, oplotenia cintorínov a generálna oprava vodovodného potrubia
rok 1964		zrútenie strechy „bírešne“ nad hospodárskou časťou /farské humno/
rok 1965		strecha r. k. kostola pokrytá novou krytinou – pozinkovaný plech s náterom
rok 1968	presuny ťažkej vojenskej techniky zo železničnej stanice stredom obce cez Námestie, popod kostol miestnou komunikáciou zvanou Horná cesta na Lešť /vojenský výcvikový priestor/	
rok 1969		odhalenie pomníka v centrálnej časti námestia , pri príležitosti 25 výročia SNP, venovaný obetiam I. a II. sv. vojny
rok 1973		v obci postavený Dom služieb

Historický dátum	Historická udalosť	Stavebná činnosť
rok 1975		vybudovanie školskej jedálne, výstavba chodníka na pravej strane hlavnej cesty Zvolen – Krupina a Parku Mládeže na Pažitiach
rok 1977		obnovenie katolíckej fary a jej okolia -spevnenie násypu, nová prístupová cesta
rok 1978		ukončená stavba najväčšej budovy v obci- Družstevného domu , na Malej strane postavená nová budova materskej školy /kapacita 60 detí/, bytová výstavba v časti Trávník a na Vápenici – typizované stavby rodinných domov / typ <i>Okál</i>
rok 1979		obnova budovy rímsko-katolíckej fary
rok 1984, 1985	v evanjelickom kostole odhalená pamätná tabuľa Jána Slávika	obnova evanjelického a. v. kostola – rekonštrukcia elektrického vedenia, nová strecha, obnova fasád
80.-te roky 20. storočia		rekonštrukcia budovy bývalej materskej školy na stolársku dielňu, budovanie príjazdových ciest k bytovkám a domom na Trávníkoch , vybudovanie telocvične pri ZŠ, postavenie 36 bytových jednotiek pri JRD, výstavba Domu smútku a čističky odpadových vôd
rok 1990	na budove ev. a. v. fary odhalená pamätná tabuľa Dr. Jurajovi Slávikovi	
rok 1996		stavba budovy novej evanjelickej fary a zborovej siene, pôvodný objekt ev. a .v. fary asanovaný v roku 1994
rok 1999	plynifikácia obce, prvou budovou napojenou na plyn bol kultúrny dom	
rok 2000		výstavba inžinierskych sietí na výstavbu rodinných domov v lokalite Horná cesta začiatok postupných, stavebných úprav na objekte r. k. kostola
rok 2003	zrušená osobná železničná doprava na trati Zvolen - Šahy	nadstavba Domu Služieb – vybudované prvé obecné nájomné byty
rok 2005		rekonštrukcia cesty z Holienca na Kráľovú v úseku 4,1 km
rok 2006		postavenie bytového domu so 16 nájomnými bytmi
rok 2007	veterná smršť , víchrica najviac poškodila rodinné domy na Školskej ulici, rímskokatolícky kostol , zničila park pri Pamätníku padlých a v areáli evanjelického kostola vyvrátila 2 stromy	
rok 2008	rekonštrukcia Námestia a parku pri Pamätníku padlých, poškodeného veternou smršťou	postavená nová dominanta námestia - Kamenná brána , symbol gazdovských domov a dvorov, v zámkovej dlažbe chodníkov a spevnených plôch zobrazená krížiková výšivka z dobronivského kroja
rok 2009		rekonštrukcia a modernizácia ZŠ
rok 2010		vybudovanie nového mosta cez potok Neresnica , most uložený vyššie ako pôvodný, čo by malo zabrániť jeho poškodeniu v prípade

Historický dátum	Historická udalosť	Stavebná činnosť
		prívalových vôd
rok 2011		revitalizácia a zlepšenie energetickej hospodárnosti budovy materskej školy, rekonštrukcia priestranstva pred nákupným strediskom
rok 2013		dostavba chodníka na Ulici slobody a dostavba budovy Obecného športového klubu Dobrá Niva pri futbalovom štadióne

E. 2. Zásadné urbanisticko - historické vývojové etapy územia

Územie obce Dobrej Nivy, na ktorom sa sformovala jej urbanistická štruktúra sa delí na dve časti: staršiu Veľkú stranu a mladšiu Malú stranu; delí ich prírodná hranica potok Neresnica, vybudovaná železničná trať z r. 1925 a štátna komunikácia tvoriaca hlavnú komunikačnú os v smere S-J (zachytená už na Vojenskej mape druhého vojenského mapovania Uhorska z r. 1806-1869). Územie PZ Dobrá Niva zahŕňa historicky staršiu Veľkú stranu, situovanú východným smerom od potoka Neresnica, s rovinatým a mierne svahovitým terénom, prechodom na pohorie Javorie a východný okraj Pliešovskej kotliny. Medzi Veľkou a Malou stranou sa v minulosti rozprestierali lúky.

Pravek – koniec 12. storočia:

Praveké osídlenie katastra obce je zatiaľ poznané len z ojedinelých nálezov a prieskumov. Štruktúra osídlenia v jednotlivých obdobiach praveku je zatiaľ neznáma. Obmedzené informácie pochádzajú až z doby laténskej. Z tohto obdobia sú doložené prieskumom dve sídliská v extraviláne dnešnej obce. Vzhľadom na ich charakter výskumu sa vie, že v oboch prípadoch ide o sídliská situované na vyvýšenej polohe. V prípade lokality Háj ide o typické výšinné sídlisko na vrcholovom plató kopca, dá sa predpokladať, že ide o opevnený hrádok púchovskej kultúry. Lokalita je sekundárne osídlená aj germánskym obyvateľstvom v neskoršej dobe rímskej. Sídlisko Pod vtáčnikom možno charakterizovať ako rozsiahlu pravdepodobne remeselnícku otvorenú osadu situovanú na vrchole nie príliš výraznej ostrožiny medzi Bystrým a strieborným potokom. Bližšie informácie o urbanizme lokality nie sú zatiaľ známe. Vzhľadom na absenciu výskum priamo na území PZ Dobrá Niva nie je pre toto obdobie žiadny doklad osídlenia.

Včasný stredovek (6. stor.- 1/2 13. stor.)

Jediným dokladom stredovekého osídlenia územia Dobrej Nivy pred polovicou 13. storočia je názov sídla vo forme Dobruna, pod ktorým sa mestečko uvádza už v najstaršej známej písomnej zmienke z roku 1254. Ide o listinu v ktorej kráľ Belo IV. potvrdzuje nemeckým hosťom už predtým uznané práva. Vzhľadom na slovanský pôvod názvu je zrejmé, že nemecká kolonizácia prevzala názov a snáď aj územie staršieho slovanského sídla. O jeho lokalizácii a urbanizme vzhľadom na stav výskumu nemáme žiadne doklady.

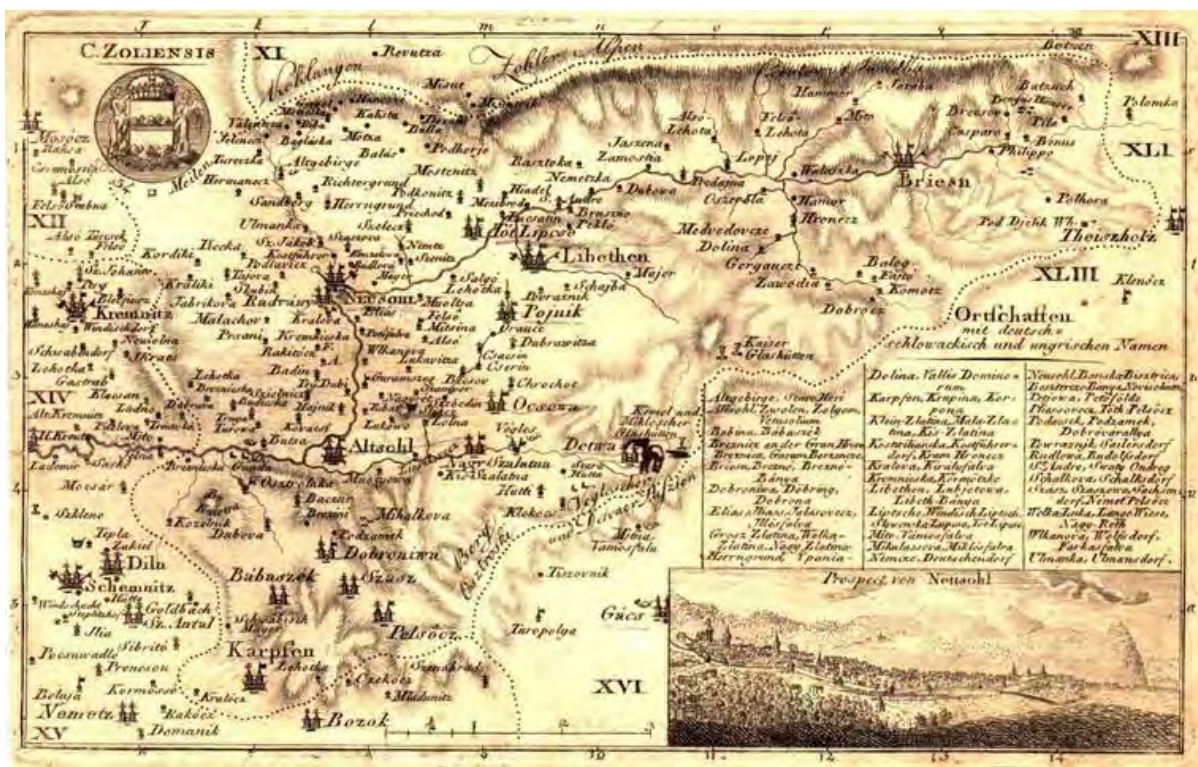
Prvá stavebná etapa – stredoveká (1/2 13. stor. – r. 1526 bitka pri Moháči):

Prvá písomná zmienka o Dobrej Nive súvisí s udelením mestských výsad v r. 1254 kráľom Belom IV. V tomto období, pravdepodobne medzi rokmi 1242 - 1254 vzniká objekt r. k. kostola sv. Michala archanjela (románsky sloh, kameň, 3-loďová, plochostropá bazilika so štvorcovým presbytériom, zachované združené románske okná). Objekt r. k. kostola je najstaršou stavbou na území obce s dominantným postavením excentricky na juhovýchodnom návrší. Popod návršie s kostolom viedla historická komunikácia – stará hradská cesta (údajne, asi

v neskoršom období dláždená okruhliakmi, dodnes zachovaná ako tzv. stará cesta do Sásy). Zástavba pod r. k. kostolom (dnešná ulica E.M. Šoltésovej, okolie Studničného potoka) tvorila jedno z prvotných, pôvodných centier. Významné postavenie nadobudla obec vo vrcholnom stredoveku, povolené trhy boli dôležitým zdrojom obživy. Predpokladáme, že rínek bol situovaný na území dnešného Námestia SNP a prirodzene sa stal druhým centrom obce. (Námestie SNP sa zachovalo dodnes a reprezentuje jeho historickú nemennosť). Postupne okolo rínku vznikala urbanistická štruktúra - zástavba domov, domy boli stavané z dreva, mali pravdepodobne slamenú krytinu. V tomto období obec žiada o opätovné potvrdzovanie jej výsad a najstarší doklad miestneho písomníctva dokladá riešenie záležitosti chotárnych hraníc. V tomto čase na základe spoločného užívania privilégií vzniká zoskupenie troch mestečiek – Dobrá Niva, Babiná, Sása známe pod názvom „slobodné obce“. Pravdepodobne už začiatkom 16. storočia (?) stála v areáli r. k. kostola – škola, ktorá od r. 1561 slúžila evanjelikom, rovnako ako kostol.

Druhá stavebná etapa – novovek, 16.-17. storočie: (od r. 1526)

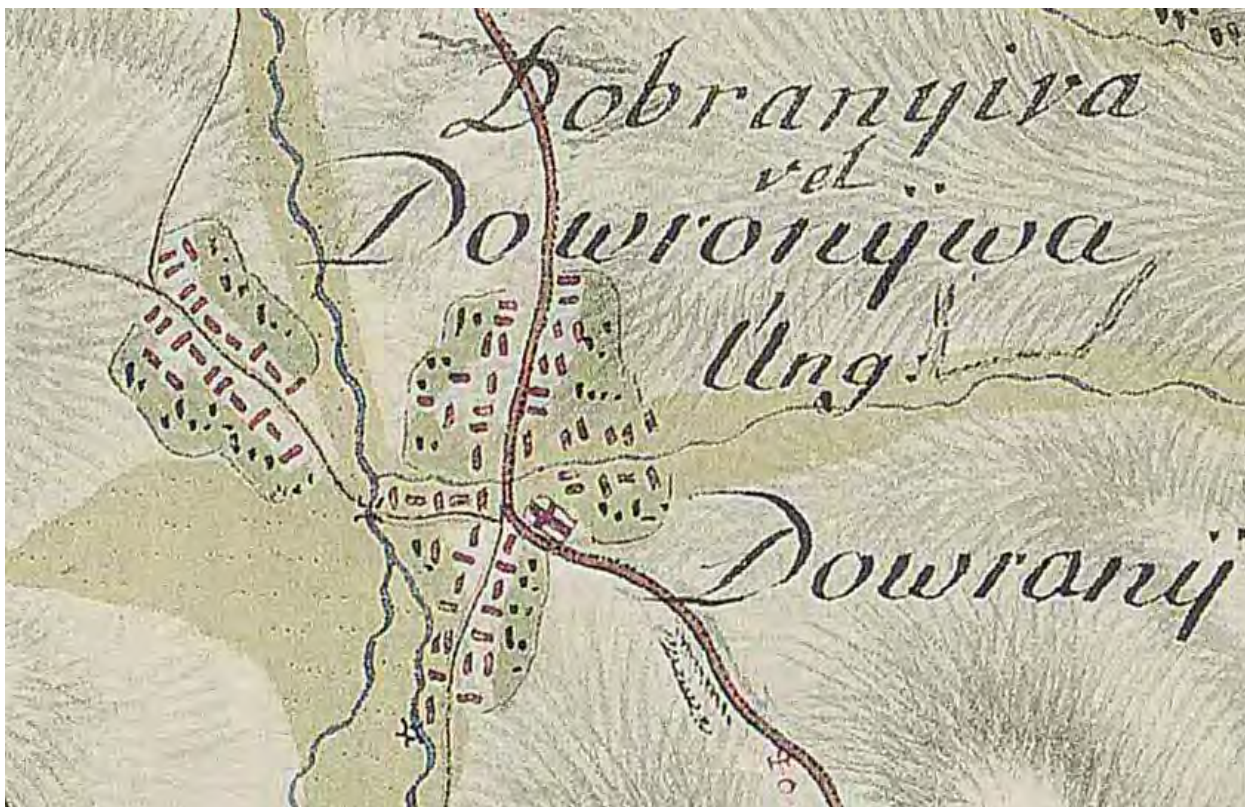
Na vývoj obce majú vplyv opakujúce sa vpády osmanských vojsk, vyrabovanie a plienenie obce v r. 1559, r. 1568, r. 1575. V r. 1598 je obec vypálená, zhoreli niektoré výsadné listiny i mestský archív. Usídlení nemeckí obyvatelia sa zameriavali na baníctvo v okolitých banských mestách a ovplyvňovali ekonomický a hospodársky rozvoj Dobrej Nivy (snaha o povrchovú ťažbu zlata). Obchodovanie, ktoré prebiehalo v území obce na rínku a ekonomický potenciál obyvateľstva, malo vplyv na utváraní urbanizmu obce. Hlavným zdrojom obživy obyvateľov okrem poľnohospodárstva sa stala i výroba dreveného uhlia. Aj napriek tureckej hrozbe pokračuje jeho intenzívna výroba pre banskoštiavnickú hutu. Vznikajú tzv. miliere (hranice na pálenie uhlia). Stopy po pálení dreveného uhlia sa nachádzajú v blízkosti významných komunikačných trás spájajúcich Pliešovskú kotlinu s bansko-štiavnickou oblasťou. Na konci 16. storočia dochádza k zmene vo vlastníckych vzťahoch. Dobronivské panstvo ovládli šľachtické rodiny, ktoré sa snažili obmedzovať právomoci mestečka. Postavenie Dobrej Nivy sa zhoršilo, dochádza k bojom o výsady a k ich opätovnému potvrdzovaniu. Od r. 1561 r. k. kostol používajú evanjelici, rovnako aj školu v areáli r. k. kostola (až do r. 1673, kedy boli odobraté v rámci rekatolizácie). V r. 1625 došlo pravdepodobne k ohradeniu r. k. kostola múrom, ktorý poskytoval ochranu v čase nebezpečenstva (dnes zachované len fragmenty, pri objekt sklada – sýpky, ktorá tvorila jeho súčasť). V r. 1656 sa uskutočnili stavebné úpravy r. k. kostola (renesančné, zaklenutie troch lodí hrebienkovou krížovou klenbou a postavenie oporných pilierov v exteriéri). Na konci 17. storočia v mestečku existuje: mlyn (pôvodne ide o drevenú stavbu), pivovar, krčma, jatka. Pravdepodobne sa formuje začiatok zástavby okolo dnešnej Mlynskej ulice (pod návrším r. k. kostola vedená šikmo od historickej komunikácie - juhozápadným smerom). Obec mala od konca 17. storočia mestské hodiny – umiestnené na mestskom dome. Dominantou obce bol naďalej r. k. kostol, pod ním priestor rínku, ktorý slúžil aj k zhromažďovaniu obyvateľov obce.

Obr. č. 1 Mapa Zvolenskej župy r. 1800

Tretia stavebná etapa - novovek, 18.storočie:

Obec mala spory s Esterházyovcami a s okolitými mestečkami pre obmedzovanie práv a zvyšovanie jeho povinností. (Spory pretrvávali až do r. 1805, kedy hradné panstvo odovzdali do správy kráľovskej, banskej komory). Urbár z r. 1752 spomína 111 usadlostí, 93% obyvateľstva tvorili evanjelici. V časti Veľká strana sa nachádzala radnica, pivovar, mlyn a jatka. V mestečku sa varilo pivo, páčila sa pálenka, konali sa jarmoky, sídlili remeselníci. R.1787 súpis Zvolenskej stolice uvádza 131 domov a 183 rodín. V r. 1737 sa uskutočnila baroková prestavba r. k. kostola - prístavba predsiene pred západným vstupom, úprava fasády, odstránil sa pôvodný gotický oltár, osadené boli tri nové barokové oltáre (r.1727). V r.1769 sa postavil objekt r. k. fary, ktorý vhodne doplní areál r. k. kostola a jeho návršie. V r. 1777 sa prestalo pochovávať v areáli r. k. kostola a cintorín sa presunul za východný múr jeho opevnenia. V r. 1785 bol postavený evanjelický a. v. kostol v barokovo-klasicistickom slohu, bez veže a zvonice ako tolerančný, stavbu viedol Leopold Lenger zo Zvolena a zrealizovala sa stavba budovy evanjelickej fary r. 1796 (majstrom Jozefom Studničkom zo Zvolena, v záhrade starej drevenej fary). V r. 1797 rozsiahly požiar zničil domy, r. k. kostol a faru zachránili obyvatelia strhnutím striech a krytiny z dreveného šindľa. V 18. storočí po ničivom požiari sa sformovalo tretie centrum obce Dobrá Niva – na Mlynskej ulici (rozpoznateľné na mape 1. vojenského mapovania). Z mapy 1. vojenského mapovania je zreteľná aj zástavba na dnešnej Slávikovej ulici a ojedinelé domy na ul. Na Vršku. V tomto období bola založená určujúca historická pôdorysná štruktúra obce, systém radenia vedľajších ulíc a námestia, ktoré sa zachovali dodnes. Vedľajšie ulice smerujú šikmo od historickej komunikácie smerom juhozápadným a severovýchodným, obchádzajú prírodnú os potok Neresnica, miestne potoky a jarky. Dominantami obce sú obidva kostoly postavené na návrší s verejnými budovami (katolíckou farou a školou, evanjelickou farou).

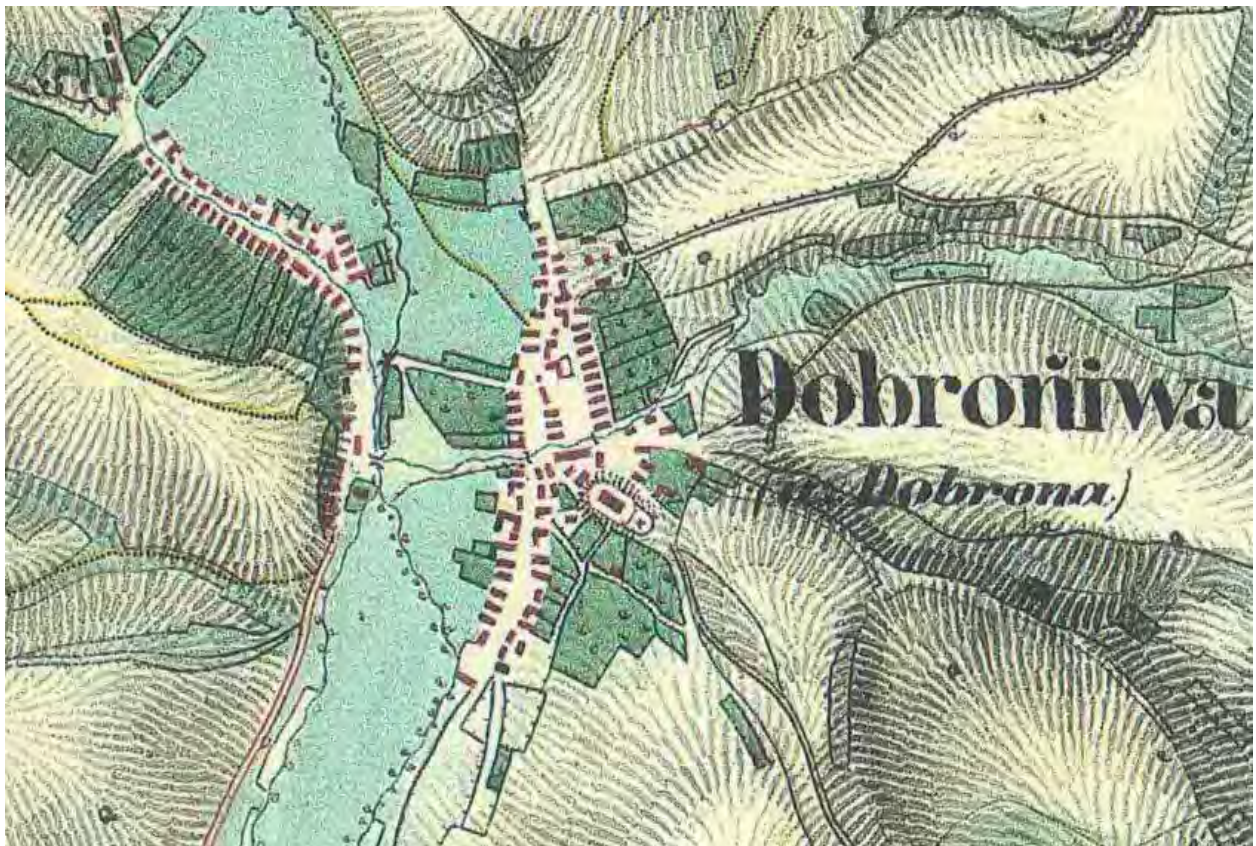

Obr. č. 2 Historická mapa r. 1769 - 1775, 1. vojenské mapovanie

Štvrtá stavebná etapa - 19. storočie:

V obci pracuje početná skupina remeselníkov (obuvníci, kováči, mäsiari, garbiari, kožušníci, čižmári, krajčíri, kolári, debnári, zámočníci, stolári, mlynári a najvýraznejšie sa uplatnili sedlári). Určujúcou hospodárskou činnosťou je naďalej poľnohospodárstvo, v r. 1828 bolo v obci 144 roľníckych hospodárstiev. V r. 1851 na základe novej územnej samosprávy získava Dobrá Niva štatút obce. V r. 1810 bol v objekte r. k. kostola postavený murovaný chór a r. 1825 na mieste drevenej fary bola postavená murovaná budova evanjelickej školy tzv. Stará škola (poniže evanjelickej fary z r. 1796). Pravdepodobne začiatkom 19. storočia bola pod návrším r. k. kostola postavená budova „bírešne“. Objekt patriaci r. k. cirkvi mal dve časti: hospodársku časť – farské humno, kt. slúžilo k ustajneniu zvierat a obytnú časť s bytmi pre farárových pomocníkov a zamestnancov. V areáli r. k. kostola došlo k zbúraní vrchnej časti ohradného múru (z r. 1625), dnes sú zachované fragmenty viditeľné pri objekte skladu – sýpky, ktorá tvorila jeho súčasť. V r. 1862 bola postavená druhá budova evanjelickej školy v Ulici (dnes Štúrova ul.) a následne koncom 19. storočia zriadená tretia evanjelická škola v obecnej budove na začiatku „Dolného konca“ (dnešná Slávikova ul.) V r. 1862 bol renovovaný kostolný mlyn, pravdepodobne postavený už ako kamenný, murovaný objekt. Sformovala sa zástavba na dnešnej Štúrovej ulici (mapa 2. vojenského mapovania), zanikajú cestičky na Javorie a Zaježovú (východným smerom). V r. 1865 sa uskutočnila stavba veže ev. a. v. kostola (Andrej Setšányi). Pravdepodobne v 19. storočí sa realizovala prestavba pôvodného objektu katolíckej školy (nadväzba o 1. nadzemné podlažie a zastrešenie sedlovou strechou). V r. 1843 zasiahol obec veľký požiar, ktorý zničil takmer celú dedinu. Dostupná literatúra uvádza, že po tomto požiari začali obyvatelia stavať domy z kameňa zliepaného hlinou, so sedlovou strechou a slamenou krytinou. Domy pokračovali do dvora maštalami, stajňami, šopami, končili humnami zo zadnej strany a za nimi boli priestranné záhrady. Pravdepodobne najstarším typom domu je 3-priestorový objekt domu na Mlynskej ulici č. 34 postavený z kameňa, zo začiatku 19. storočia.

Predpokladáme, že blízkosť kameňolomov utvárala podmienky pre stavby domov z kameňa už po prvom veľkom požiari r. 1797. (Údaj však nebol archívne potvrdený.)

Obr. č. 3 Historická mapa rok 1806 -1869, 2. vojenské mapovanie

Domy mali predzáhradky od ulice, ohradené dreveným oplotením z latiek alebo aspoň položeným opracovaným brvnom, popod steny vo dvore bývala podstienka, aby sa kravy neobtírali o hlinou vymazanú a vápnom vybielenú stenu. Do dvora sa vstupovalo cez murovanú kamennú bránu často s bráničkou pre osoby. Pre domy sa hlbili studne, spravidla drevené studne s kolesom so strieškami, ojedinele boli uzatvorené i latkovými dverami alebo studne s válovom pre napájanie dobytku (jedna bola aj na námestí). Pravdepodobne na konci 19. storočia na rínku existoval objekt Potravinového spolku a Meštianskej banky (dnes administratívna budova lesov). Historická štruktúra obce z obdobia pred požiarmi sa stavebne rýchlo obnovila, rešpektovala pôvodné situovanie zástavby, jej rozloženie na parcelách, umiestnenie k ulici. V systéme zástavby s pozdĺžnou parceláciou, os kolmá na vyvinutú uličnú čiaru, sa uplatňovalo pravidelné rozloženie obytných a hospodárskych stavieb.

Piata stavebná etapa – 20. storočie do súčasnosti:

Do historickej urbanistickej štruktúry obce 19. storočia boli najvýraznejšie zmeny realizované po 2. svetovej vojne. V 30-tych rokoch sa uskutočnila elektrifikácia objektu fary a cirkevných budov, neskôr ulíc a domov v obci. Začalo sa budovanie obecného vodovodu r. 1935 (pravdepodobne došlo k zasypávaniu pôvodných studní, v území PZ Dobrá Niva sa zachovali štyri). Uskutočnila sa prestavba ev. a. v. kostola v r. 1938 s úpravou neogotických fasád. Počas 2. svetovej vojny sa zničili alebo poškodili domy, ich oprava sa uskutočnila po r. 1945 a neskôr došlo k výstavbe nových poschodových domov so štvorcovým pôdorysom i s plochou strechou na celom území PZ Dobrá Niva (okrem ul. E.M. Šoltésovej). Pôvodné domy s pamiatkovou hodnotou po novodobých úpravách (okná, fasády a pod.) nadviazali na charakter prízemnej zástavby avšak

neprevzali historický architektonický výraz pôvodnej zástavby, jej pôvodné objemovo-priestorové riešenie, rešpektujú však urbanistické hodnoty územia a dnes tvoria početnú skupinu rodinných domov. V r. 1969 došlo k odhaleniu pomníka padlým v I. a II. svetovej vojne v strede plochy na Námestí SNP. Novostavby okolo neho v priebehu 20. storočia boli realizované len ojedinelo, zásadne neovplyvnili vonkajší i vnútorný obraz sídla ako celku. Na tieto dvojpodlažné obytné domy nadväzuje autentická dvorová hospodárska zástavba parcely, v zadnej časti priečne uzavretá pôvodným typom humna a na architektonický výraz fasád neboli použité nápadné (dominantné, agresívne) architektonické detaily. Stavby hodnotené ako rušivé, boli v centrálnom priestore Námestia SNP postavené už pred samotným vyhlásením tejto časti územia obce za PZ Dobrá Niva: Družstevný dom - administratíva (dnes Kultúrny dom) r. 1978, Budova JRD – s bytmi a kancelármi, zberný dvor a pod... R. 1977 sa uskutočnilo obnovenie areálu r. k. fary, v r. 1984 - obnova ev. a. v. kostola (rekonštrukcia elektrického vedenia, nová strecha, obnova fasád). V r. 1994 bola asanovaná pôvodná, historická budova evanjelickej a. v. fary z 18. storočia, prestavovaná v 30.-tych rokoch 20 storočia. V r. 1996 sa realizovala stavba budovy novej evanjelickej fary a zborovej siene. Začiatkom 21. storočia r. 2008 sa uskutočnila sádovou úpravou rekonštrukcia plochy v strede Námestia SNP a bola na nej situovaná nová dominanta námestia kamenná brána. Obec Dobrá Niva sa riadi od r. 1989 schváleným územným plánom a jeho zmenami a doplnkami.

Obr. č. 4 Historická katastrálna mapa Dobrá Niva r. 1929 – PZ Dobrá Niva - územie Veľkej strany

Obr. č. 5 Pohľad na zástavbu obce z r. 1889 z Malej strany východným smerom na Veľkú stranu

Obr. č. 6 Pohľad na Dobrú Nivu r. 1930

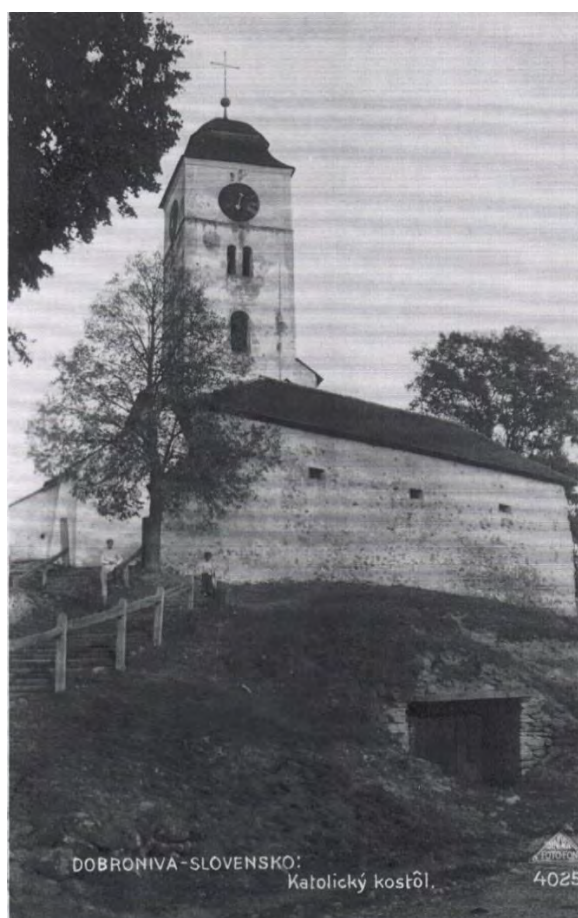
Obr. č. 7 Pohľad na trh – rínok v Dobrej Nive r. 1919 s rumpálovou studňou

Obr. č. 8 Pohľad na zástavbu severnej časti Hlavnej ulice (Nám. SNP) r. 1930

Obr. č. 9 Meštianska banka – dnes administratívna budova lesov

Obr. č. 10 Pohľad smerom východným na rímskokatolícky kostol sv. Michala archanjela

Obr. č. 11 Pohľad na katolícku faru a r. k. kostol sv. Michala archanjela

Obr. č. 12, 13 Evanjelický a. v. kostol v r. 1906 a 1916

Obr. č. 14, 15 Pohľad v popredí na zástabu obce a v pozadí evanjelický a. v. kostol r. 1938

Obr. č. 16 Pohľad južným smerom na hlavné námestie - rínok

Obr. č. 17 Budova Potravinového spolku

Obr. č. 18 Pohľad do dvora roľníckeho domu, v závere dvora postavené humno na šírku parcely

Obr. č. 19 Pohľad východným smerom na zástavbu Veľkej strany v popredí r. k. kostol sv. Michala archanjela, v pozadí evanjelický a. v. kostol, pod ním budova břešne

Obr. č. 20 Pohľad juhovýchodným smerom Na Veľkú stranu po vybudovaní železničnej trate po r. 1925

Obr. č. 21 Stajne tzv. bírešňa, pôvodne vlastníctvo r. k. cirkvi

Obr. č. 22 Obec Dobrá Niva v prvej polovici 20. storočia – verejné budovy

Obr. č. 23 Svadobný sprievod idúci cez námestie, zvyšky pôvodnej kamennej dlažby z okruhliakov

Obr. č. 24 Pohľad na Potravinový spolok a na sformovanú zástavbu na Slávikovej ulici

Obr. č. 25 Dom ľudový u Lukáčovcov murovaný z kameňa, 19. storočie

Obr. č. 26 Obchody na východnej strane námestia pred asanovaním po r. 1970

Obr. č. 27 V popredí prvá evanjelická škola postavená v r. 1825 , v pozadí evanjelický a. v. kostol, medzi nimi budova evanjelickej fary z r. 1796

Obr. č. 28 Budova tretej evanjelickej školy na Slávikovej ul., škola zriadená koncom 19. storočia

Obr. č. 29 Evanjelická a. v. fara – pôvodná budova z r. 1796, prestavovaná niekoľkými stavebnými úpravami (v 19. storočí a v r. 1927), asanovaná v r. 1994

F. CHARAKTERISTIKA PAMIATKOVÝCH HODNÔT ÚZEMIA

F.1. Pamiatkové hodnoty územia objemovo-priestorovej povahy

F.1.1. Obraz krajiny (reliéf terénu, vodné plochy, prírodné prvky) – charakteristické pohľady

Dobrá Niva sa nachádza v južnej časti Zvolenského okresu, na rozhraní Štiavnických vrchov, Krupinskej vrchoviny a na severnom okraji Pliešovskej kotliny. Katastrálne územie obce Dobrá Niva susedí na severnej strane s katastrálnym územím obce Podzámčok, na južnej strane s katastrálnym územím obce Babiná a obce Sása, ktoré ju ohraničuje aj z východnej strany, na západe je to katastrálne územie obce Banský Studenec.

Obec Dobrá Niva je situovaná 14 km južne od mesta Zvolen, leží v nadmorskej výške 374 m. n. m., na pomerne rovinnom, prípadne mierne svahovitom teréne. Obec je prevažne obkolesená horami. Na západe a severozápade sú to Štiavnické vrchy, na východe a severovýchode pohorie Javorie. Stred obce leží v centrálnej časti Pliešovskej kotliny.

Územie pamiatkovej zóny Dobrá Niva je situované v strede obce, v časti nazvanej Veľká strana, z východnej strany je ohraničené bukovými a dubovými lesmi a pohorím Javorie, zo západnej strany potokom Neresnica, ktorý preteká obcou S-J smerom.

Geologicky patrí územie k Slovenskému stredohoriu, ktorého podkladom sú sopečné vyvreliny, zastúpené v podobe tufov, tufitov a andezitu. V okolí obce Dobrá Niva sa nachádza viacero lomov, v súčasnosti už nevyužívaných. Takými sú napr. kameňolomy v lokalitách Tri kamene (najvyšší bod Štiavnických vrchov v chotári obce, prezentované ložiskom andezitu), lom v blízkosti severovýchodnej časti obce - nad Slávikovou ulicou.

Vo vzdialenosti 2,7 km juhovýchodným smerom od centra obce a územia PZ Dobrá Niva sa nachádza chránené územie – lokalita Gavurky s plochou cca 100 ha. Chránený areál tvorí pasienok pokrytý riedkym porastom starých 150 až 200 ročných dubov.

Vo vzdialenosti 2,5 km severozápadným smerom od hranice územia PZ Dobrá Niva sa v areáli hydínovej farmy nachádzajú dva asi 250 ročné duby, vyhlásené za chránené stromy.

Okolité krajina obce Dobrá Niva bola priamo ovplyvňovaná ťažbou, spracovaním surovín (dokladom sú napr. haldy v lokalite Tri kamene) a poľnohospodárskymi činnosťami obyvateľstva. Poľnohospodárstvo tvorilo hlavný spôsob obživy – vznikali tzv. medze, ktoré ohraničovali polia, lúky a pasienky od lesov. Bývalé medze sú rozpoznateľné aj v súčasnosti, v podobe terasovitého terénu. Medzi prvky krajiny patria aj cesty a komunikačné trasy, v minulosti nespevnené – tzv. úvozy, ktoré využívali najschodnejší terén. Vplyvom prírodných

daností terénu, vznikali a prechádzali cesty najmä severojužným smerom, pričom k hlavnej trase patrilo prepojenie s Banskou Štiavnicou a jej okolitými obcami.

Drevo z okolitých lesov sa využívalo ako hlavný stavebný materiál, palivo alebo na výrobu rôznych nástrojov. Drevo bolo využívané aj pre potreby hutníctva, drevné uhlie sa vyrábalo suchou destiláciou (pálením, s obmedzeným prístupom vzduchu). Na tento účel sa využívali tzv. miliere – hranice na pálenie uhlia, vytvorené naukladaním dreva a prekryvaním vrstvou zeminy. Stopy po pálení drevného uhlia sa nachádzajú najmä v západnej časti katastrálneho územia obce Dobrá Niva. V teréne sú rozpoznateľné ako kruhové plošiny s priemerom od 6 do 14 metrov. Najviac uhlísk vzniklo v obdobiach najväčšej prosperity baníctva, odberateľom boli huty v bansko-štiavnickej banskej oblasti.

Vodné plochy

Obec Dobrá Niva patrí k povodiu väčšieho potoka Neresnica, ktorý preteká obcou severojužným smerom, tečie cez Malú stranu. Má niekoľko krátkych prítokov: na západnej strane potok Bystrô, zo severozápadu Kalný potok, z východnej strany je to Kňazov potok a niekoľko menších potôčikov (potok Hajtmanka, Studničný potok, Cesnakový potok, ktorý sa pod Slávikovou ulicou otáča, Potôčik a bezmenné jarky). Toky týchto prítokov nie sú veľmi výdatné na množstvo vody.

Vo vzdialenosti 3 km juhozápadným smerom od centra obce a územia PZ Dobrá Niva sa nachádza významný zdroj pitnej vody – lokalita Bariny, ktorej pramene zásobujú aj okolité obce. Vo vzdialenosti 4 km severným smerom od územia PZ Dobrá Niva sa nachádza vodná nádrž Dobrá Niva s plochou 28,31 ha, vybudovaná v roku 1987. Zaujímavosťou je, že pod vodnou nádržou je situovaná hrádza starého rybníka – panský rybník, ktorý bol vybudovaný v 40.-tych rokoch 19. storočia na príkaz Esterházyovcov.

Cez územie PZ Dobrá Niva a jej centrum – Nám. SNP preteká východo - západným smerom potok Hajtmanka, ktorý tečie popri evanjelickom a. v. kostole a evanjelickej a. . fare. Potok Hajtmanka, do ktorého z južnej strany priteká Studničný potok sa vlieva do potoka Neresnice tesne za hranicou PZ Dobrá Niva, na západnej strane, v bezprostrednej blízkosti objektu pošty, pri moste cez potok Neresnica. V minulosti bola na námestí situovaná rumpálová studňa s čistou pitnou vodou, ktorú používali najmä obyvatelia Veľkej strany. Studne sa po výstavbe obecného vodovodu vo veľkej miere zasypávali (po roku 1932 a neskôr po 2. svetovej vojne). V území PZ Dobrá Niva sa zachovali štyri studne: na Slávikovej ul., Mlynskej ul. a v záhradách rímskokatolíckej a evanjelickej a. v. fary.

Jednu zo zaujímavých vodných terénnych úprav reprezentuje mlynský náhon, privádzajúci vodu do mlyna. Objekt mlynu je situovaný na konci Mlynskej ulice. Voda do náhonu bola získavaná z rieky Neresnica v priestore Barín. Trasa vodného náhonu prebieha súbežne popri železničnej trati.

Špecifická územia pamiatkovej zóny:

- historický pôdorys obce, historická urbanistická štruktúra po stranách historickej komunikácie na pôvodnej parcelácii, rozšírená o vedľajšie šikmo odbočujúce ulice a centrálny priestor rínok- námestie lichobežníkového tvaru
- charakter obce vo vzťahu k danostiam krajiny - osídlenie na území so svahovitým terénom s nevyhnutnými zásahmi do jeho morfológie
- charakter krajiny - krajina poľnohospodárska s voľným prechodom do okolitej krajiny

F.1.2. Vonkajší obraz územia – panoráma, silueta

Panoráma obce je najlepšie vnímateľná:

- z vyvýšenej polohy nad záhradami, pohľad južným smerom, na juhovýchodnú časť obce s kompaktnou zástavbou Štúrovej ul. a dominantami ev. a v. kostolom a r. k. kostolom sv. Michala archanjela
- z vyvýšenej polohy za ev. a v. kostolom, pohľad západným smerom na východnú časť obce, v popredí dve dominanty obce - r. k. kostol sv. Michala archanjela a evanjelický a. v. kostol
- z vyvýšenej polohy z polohy lúky - nad areálom r. k. cintorína, pohľad severným smerom, na r. k. kostol sv. Michala archanjela, ev. a v. kostol a severovýchodnú časť pamiatkového územia
- od hlavnej cesty pohľad východným smerom na obec, v popredí ucelený rad humien Mlynskej ul. v popredí r. k. kostol sv. Michala archanjela a v pozadí ev. a v. kostol

Panoramatické pohľady zahŕňajú vyrovnanú úroveň prízemnej zástavby pamiatkového územia, s dominantným výškovým a objemovo-priestorovým postavením kostolov na návrší a pod nimi ich dopĺňa r. k. fara. Pohľady dotvára okolitá krajina pohoria Javoria a Pliešovskej kotliny. V popredí panorámy PZ Dobrá Niva je rad zachovaných humien (štále) na jej východnej a západnej strane. Charakteristickú siluetu pamiatkového územia určujú jej dominanty r. k. kostol sv. Michala archanjela a evanjelický a. v. kostol s ich vežami.

Chránené diaľkové panoramatické pohľadové uhly na pamiatkové územie

I. pohľad z vyvýšenej polohy nad záhradami južným smerom na juhovýchodnú časť obce s kompaktnou zástavbou Štúrovej ulice a dominantami ev. a v. kostolom a r. k. kostolom sv. Michala archanjela

II. pohľad z vyvýšenej polohy za ev. a. v. kostolom západným smerom na východnú časť obce, v popredí dve dominanty obce- evanjelický a. v. kostol a r. k. kostol sv. Michala archanjela

III. pohľad z vyvýšenej polohy lúky - nad areálom r. k. cintorína severným smerom na r. k. kostol sv. Michala archanjela, ev. a. v. kostol a severovýchodnú časť pamiatkového územia

IV. pohľad od hlavnej cesty východným smerom na obec, v popredí ucelený rad humien Mlynskej ul. a r. k. kostol sv. Michala archanjela a v pozadí ev. a. v. kosto

F.1.3. Vnútrotný obraz územia – priestorová štruktúra - výškové a objemovo-priestorové usporiadanie

Chránené pohľadové uhly v interiéri pamiatkového územia

1. pohľad južným smerom na zástavbu Slávikovej ulice v pozadí dominantu r. k. kostola sv. Michala archanjela
2. pohľad juhozápadným smerom na zástavbu západnej strany Mlynskej ulice
3. pohľad juhovýchodným smerom na zástavbu Námestia SNP v popredí pamätník, v pozadí ev. a. v. kostol, r. k. fara a dominantu na návrší r. k. kostol sv. Michala archanjela
4. pohľad južným smerom na zástavbu Šoltésovej ulice v pozadí dominantu r. k. kostola sv. Michala archanjela
5. pohľad severozápadným smerom z areálu cintorína na r. k. kostol sv. Michala archanjela
6. pohľad južným smerom na zástavbu Mlynskej ulice
7. pohľad južným smerom na odbočenie južnej časti Mlynskej ulice, v popredí studňa a sýpka

1. pohľad južným smerom na zástavbu Slávikovej ulice v pozadí dominantu r. k. kostol sv. Michala archanjela

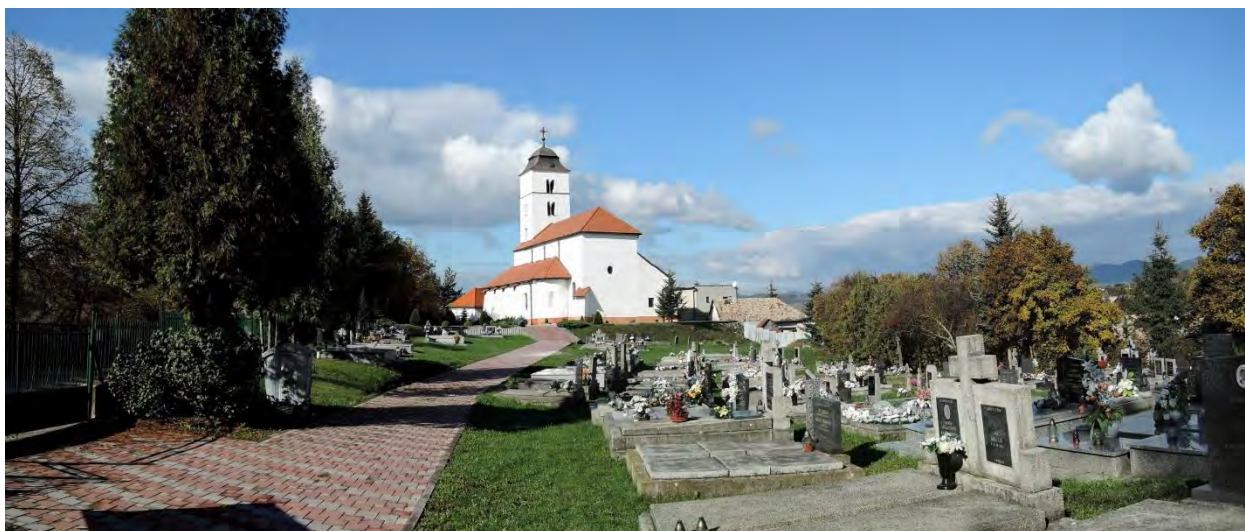
2. pohľad juhozápadným smerom na zástavbu západnej strany Mlynskej ulice

3. pohľad juhovýchodným smerom na zástavbu Námestia SNP v popredí pamätník a objekt bývalých stajní, v pozadí ev. a. v. kostol, r. k. fara a na návrší dominantu r. k. kostola sv. Michala archanjela

4. pohľad juhovýchodným smerom na zástavbu Šoltésovej ulice v pozadí dominantu r. k. kostola sv. Michala archanjela

5. pohľad severozápadným smerom z areálu cintorína na r. k. kostol sv. Michala archanjela

6. pohľad južným smerom na zástavbu Mlynskej ulice

7. pohľad na odbočenie južnej časti Mlynskej ulice južným smerom, v popredí studňa a sýpka

Chránené pohľadové uhly z exteriéru na interiér pamiatkového územia

a. pohľad južným smerom na rozvetvenie Družstevnej a Slávikovej ulice

a. pohľad južným smerom na rozvetvenie Družstevnej a Slávikovej ulice

F.1.3.1. Objemovo - priestorová skladba zástavby

Historickú urbanistickú štruktúru obce charakterizuje hromadná cestná zástavba organická, nepravidelného pôdorysu (pôvodne mohlo ísť o potočnú zástavbu po obidvoch stranách potoka Neresnica a historickej komunikácii spájajúcej Zvolen - Sása, neskôr doplnenú aj o laznícke formy zástavby).

PZ Dobrá Niva je územie staršej Veľkej strany, ktoré sa vyvinulo v priestore vymedzenom popri historickej komunikácii - kompozičnej osi celého územia obce od Zvolena do Sásy. Na západnej strane ho determinuje potok Neresnica s telesom železničnej trate a na juhovýchodnej strane návršie s kostolmi a verejnými budovami. Historická komunikácia má výraznú severojužnú orientáciou. Postupne z nej šikmo odbočovali nové vedľajšie ulice: ul. E.M. Šoltésovej ide na západnej strane popri r. k. kostole sv. Michala archanjela a otáčala sa východným smerom popri areáli ev. a. v. kostola; Mlynská ul. smerovala južným smerom, popod návršie s kostolmi; zástavba na námestí postupne pokračovala severným smerom a sformovala sa zástavba na Slávikovej ul., ktorá sa v závere šikmo rozdelila a vznikli ulice Na Vršku a Štúrova, ktorá sa pod evanjelickou školou (postavená v. r. 1862 na jej východnej strane) otáča južným smerom a spája sa pod návrším kostolov s ul. E.M. Šoltésovej. Ich vznik a trasovanie zároveň ovplyvňovala mierne svahovitá konfigurácia terénu, toky miestnych potokov, bezmenných jarkov. Pod návrším kostolov pamiatkové územie dotvára historicky prirodzene vyvinutý, centrálny priestor rínok, v súčasnosti - Námestie SNP, lichobežníkového pôdorysu, vedľajšie námestíčko na Mlynskej ul. a verejné priestranstvá.

Priestor PZ Dobrá Niva je charakterizovaný základnými urbanistickými prvkami - pôdorysnou a priestorovou skladbou, charakteristickou panorámou s dominantami, uličnou štruktúrou zástavby s výškovou hladinou prízemných ľudových domov s objektmi kultúrnych pamiatok a verejných budov, spolu tvoria celkové kultúrne (urbanizované) územie s prechodom na okolitú krajinu.

Historická objemovo-priestorová skladba zástavby, je charakteristická situovaním jednotlivých stavieb voľným radením, len po stranách E.M. Šoltésovej ulici sa neskôr vyvinula zástavba domov tvoriaca radovú zástavbu. Urbanistická zástavba územia si zachovala výškovú hladinu pôvodnej prízemnej zástavby a neskôr prestavanej i novo postavenej v menšom počte dvojpodlažnej zástavby, vystavanej v druhej polovici 20. storočia až dodnes. (budova kultúrneho domu, obytné domy a novo postavené poschodové rodinné domy s rovnou

strechou). Výstavba novej, rušivej, objemovo – priestorovej zástavby sa uskutočnila pred vyhlásením časti územia obce za PZ Dobrá Niva v r. 1992.

Obr. č. 30 Pohľad na radovú zástavbu severnej strany ul. E.M. Šoltésovej

Najpočetnejšia zástavba v pamiatkovom území je jednopodlažná, obdĺžnikového pôdorysu v menšom počte s podpiwničením. Táto zástavba využila svahovitost' terénu (dom osadený do kopca), do pivníc sa vchádzalo z ulice alebo z dvora. V štruktúre zástavby prevládajú ľudové domy obytného charakteru, za nimi do dvora radené hospodárske stavby (maštale, stajne, šopy, chlievy) a v závere hospodárskeho dvora, sú na šírku parcely vystavané priechodné humnár, so vstupom do záhrad. Zástavbu ľudových domov doplňali vhodne verejné budovy (katolícka škola a tri evanjelické školy, dom richtára - obecný úrad, potravinový spolok – pizzeria a potraviny, meštianska banka - administratívna budova lesov, katolícka a evanjelická fara, stajne patriace r. k. kostolu, kamenný mlyn na konci Mlynskej ul.).

Výškovými a objemovo-priestorovými dominantami v pamiatkovom území a obce, sú historické architektúry r. k. kostola sv. Michala archanjela a ev. a. v. kostol na miernom návrší v jeho juhovýchodnej strane. Pod nimi a v päte návršia sú verejné budovy (katolícka škola a prvá evanjelická škola, katolícka a evanjelická fara a stajne vo vlastníctve r. k. cirkvi). Juhovýchodným smerom od r. k. kostola je katolícky cintorín. Na východnej strane Námestia SNP pôsobia rušivo svojím objemovo-priestorovým riešením nové stavby: obytné domy - administratíva (postavené JRD), dom kultúry (postavené pred v r. 1992). Pred ich výstavbou bola asanovaná historicky hodnotná zástavba roľníckych ľudových domov – bohatých gazdov.

Historická štruktúra zástavby si zachovala pôvodné stredoveké radenie takmer rovnakej šírky parciel, uplatnením rovnakého členenia ich vnútorných priestorov, na ktorých je situovaná zástavba rešpektujúca svahovitú konfiguráciu terénu a vyvinutú uličnú čiaru. Historická objektová skladba v pamiatkovej zóne, je reprezentovaná stavbami vidieckych ľudových domov roľníckeho typu s pôdorysom obdĺžnika, veľkého písmena „U“ ojedinele „L“, často s murovanou kamennou bránou so strieškou, drevenou bránou a bráničkou pre osoby, v hornej časti s motívom slnka (zachovaná len jedna brána), dnes vo veľkom počte vymenené za plechové brány a drevené doskové brány bez zdobeného vyrezávaním. Sklon striech je v rozsahu cca 33–45° s orientáciou hrebeňa kolmo alebo rovnobežne k uličnej čiare.

Obr. č. 31 Pohľad smerom južným na zástavbu domov v pozadí r. k. kostol sv. Michala archanjela (z dôvodu zastrešenia pôsobí katolícka škola v areáli r. k. kostola rušivo)

Dvorové časti parciel boli na ich hĺbku zastavané hospodárskymi stavbami, postupne sa pristavovali priestory maštálí, stajní, chlievov. Spravidla boli v závere na šírku ukončené priechodnými humnami s hrebeňom strechy rovnobežným k uličnej čiare. Humná rozčleňovali parcelu na obytno-hospodársku časť a časť záhrad. Zástavba dvorov neprechádzala výraznými zmenami, je vo veľkej miere v nezmenenom rozsahu zachovaná dodnes.

Domy sú osadené na úrovni terénu a potreba preklenutia vstupu, je upravená schodiskovými stupňami, závisí to od situovania parcely v severovýchodnom a juhovýchodnom mierne svahovitom teréne alebo na rovinatejšom juhozápadnom a severozápadnom území. Pri dvojpodlažných objektoch sú obytné priestory na poschodí sprístupnené vnútorným schodiskom.

Obr. č 32 Pohľad smerom severovýchodným na zástavbu domov v pozadí ev. a. v. kostol a pohorie Javoria

Zmeny v historickej urbanistickej štruktúre sa výrazne uskutočnili v druhej polovici 20. storočia prestavbami poškodených domov počas 2. svetovej vojny alebo výstavbou nových rodinných domov. Prestavané prízemné obytné domy boli upravené s charakteristickými zvýšenými soklami, s obkladmi z prírodnej kamennej bosáže, zastrešené boli sedlovými strechami s polvalbami, alebo sedlovými strechami. Fasádne omietky boli použité hrubozrnné, brizolitové. Početnú skupinu tvoria nové rodinné domy so štvorcovým pôdorysom a bytové domy s dvomi nadzemnými podlažiami ukončené sedlovými, valbovými a rovnými strechami (kultúrny dom má 3. NP).

F.1.3.2. Strešná krajina - výšky ríms, hrebeňov, tvar striech, komíny, vikiere, vetracie prvky druhy a tvary krytiny, farebnosť krytiny

Obraz strešnej krajiny historickej architektonicko-urbanistickej štruktúry pamiatkového územia je premenlivý v závislosti od konfigurácie terénu a od miesta pohľadu. Je tvorená viacerými typmi striech, kolmou alebo rovnobežnou orientáciou ich hrebeňov na os historickej komunikácie i vedľajších ulíc, použitím rôznych druhov strešných krytín.

Najrozšírenejšími originálnymi typmi striech sú sedlové strechy s podlomenicou, sedlové strechy, neskôr sedlové strechy s polvalbami a štvrťvalbami, majú drevené doskové štíty (zvislo kladené dosky) alebo murované štítové steny (hladká omietka). Hospodárske stavby vo dvore sú zastrešené sedlovou alebo pultovou strechou. Jednopodlažné ľudové domy majú prevažne do hĺbky parcely radené za sebou obytné aj hospodárske časti. Výškové ohraničenie ríms zástavby je cca 3,00 m a výška hrebeňov striech cca 6,50 až 7,50 m od úrovne terénu (výšku ovplyvňovala svahovitosť terénu). Strechy hospodárskych objektov radených za obytnou časťou sú vo väčšom počte nižšie od obytného domu, ukončené murovanými alebo drevenými štítovými stenami. Podkrovný priestor je sprístupnený jedným, ojedinele dvomi hospodárskymi vikiermi, umožňovali ukladanie sena do podkrovia.

Humná postavené v závere na šírku parciel majú mohutné sedlové strechy s doskovými štítovými stenami alebo valbové strechy. Výška ich strechy je dvojnásobkom výšky murovanej časti objektu. Pre zástavbu v druhej polovici 20.storočia sú charakteristické sedlové strechy s polvalbami, sedlové a rovné strechy (obytné domy, dom kultúry, rodinné domy ..).

Strešná krytina

Do požiarov obce v r. 1797 a r. 1843 bola historickou krytinou striech slamená krytina (strechy boli pokryté šúповou slamou), neskôr drevená šindľová krytina, ktoré sa na ľudových domoch, sakrálnych a verejných budovách nezachovali. Strecha r. k. kostola sv. Michala archanjela má pálenú keramickú krytinu a ev. a. v. kostol má strešnú krytinu plechovú. Veže kostolov majú strešnú krytinu z medeného plechu. Stavba r. k. kostola bola pôvodne pokrytá dreveným šindľom a v r. 1965 sa položila plechová krytina. Charakteristickou a najviac rozšírenou strešnou krytinou na strechách pôvodnej zástavby a hospodárskych stavieb je pálená keramická škridla žltobielej farebnosti, maloformátová, dvojdrážková krytina alebo bobrovka, z neskoršieho obdobia ojedinele eternitové šablóny v šedej a červenej farbe, keramická krytina v tehlovočervenom farebnom odtieni a v malom počte sú používané plechové krytiny. Strešná krytina je vo farebných odtieňoch od žltobielej (s odtieňom červenej) cez tehlovočervenú, hnedočervenú a šedú.

Detaily striech, komíny, strešné vikiere, vetracie prvky

Historické komíny nad strechami sú v malom počte zachované autenticky. Prevalu tvoria komíny tvarovo jednoduché, murované z tehál so škárovaním alebo omietaním s maľbou bielej farby prevažne sú situované v zadnej časti stavieb. Komínové hlavice sú ukončené jednoducho profilovanou komínovou hlavice len ojedinele ukončené strieškou s oplechovaním.

Podkrovné priestory striech uličných krídiel sú odvetrané vetracími prvkami, v drevených štítoch výrezmi v tvare kríža, obdĺžnika pod. Na hospodárskych stavbách vo dvore sa vyskytujú jeden alebo dva strešné drevené vikiere so sedlovou strieškou, tzv. hospodársky vikier. Ich otvor je prekrytý ojedinele drevenými dvierkami. Vzhľad a vnímanie striech dotvárajú i zastaralé formy elektrického vedenia (konzoly, stĺpy prípojok a novodobé satelitné antény) umiestnené na strechách.

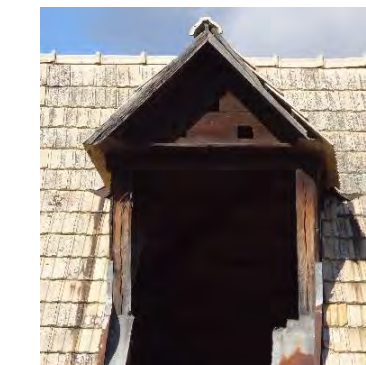
Fotodokumentácia strešnej krajiny PZ Dobrá Niva, príklady striech a ich detaily

Obr. č. 33, 34 Zachované charakteristické tvary striech

Obr. č. 35, 36, 37 Druhy strešných keramických krytín

Obr. č. 38, 39, 40 Strešný vikier tzv. hospodársky vikier so sedlovou stieškou, rôzne druhy keramickej krytiny

Obr. č. 41, 42, 43 Prevetrávanie podkrovia, výrezmi v drevenej štítovej stene (vertikálne kladené dosky)

Obr. č. 44, 45 Charakteristické komíny s jednoduchým ukončením komínovej hlavice

F.1.4. Funkčné využitie územia

Historické funkcie obce:

• obytná	ľudové domy
• výrobná	hospodárske stavby, humná
• administratívno-správna	dom richtára (mestský dom)
• kultúrno – spoločenská	cirkevné stavby
• vzdelávacia	rímskokatolícka a evanjelické a. v. školy
• obchodná	konanie trhov a obchodovanie na rínku

Dnes prevláda na území pamiatkovej zóny obytná funkcia (trvalé bývanie) a forma prechodného ubytovania. Služby a predaj rozšíreného tovaru sú sústredené na námestí a ojedinele v domoch. Obnovou objektu NKP vo vlastníctve samosprávy sa zmenil účel jeho využívania. V ľudovom dome na Mlynskej ul. č. 34. je inštalovaná expozícia „Dobronivskej chyže“.

F.1.5. Historický pôdorys

Pôdorysná štruktúra

Pôdorys historickej urbanistickej štruktúry je organický, nepravidelného typu. Základnú urbanistickú kompozičnú os tvorí historická komunikácia, ktorá kopíruje konfiguráciu terénu obce so zástavbou po jej stranách. Pôdorysnú štruktúru spoluvytvárajú vedľajšie ulice, šikmo a odbočujúce z tejto osi. Ulica E.M. Šoltésovej vedie popri r. k. kostole a otáča sa smerom východným pri areáli ev. a. v. kostola; Mlynská ul. smerom južným, popod návršie s kostolmi; zo

severného konca námestia smerom severným sa sformovala zástavba na Slávikovej ul., ktorá sa v závere šikmo rozdelila a vznikli ul. Na Vřšku a Štúrova ul., ktorá sa popod bývalú evanjelickú školu (druhá ev. a. v. škola z r. 1862) otáča smerom južným a pod návrším kostolov sa spája s ul. E.M. Šoltésovej. Ich vznik a trasovanie zároveň ovplyvňovala mierne svahovitá konfigurácia terénu, toky miestnych potokov, nemenných jarkov. Pod návrším kostolov pamiatkové územie dotvára prirodzene vyvinutý, centrálny priestor rínok, v súčasnosti Námestie SNP, lichobežníkového pôdorysu.

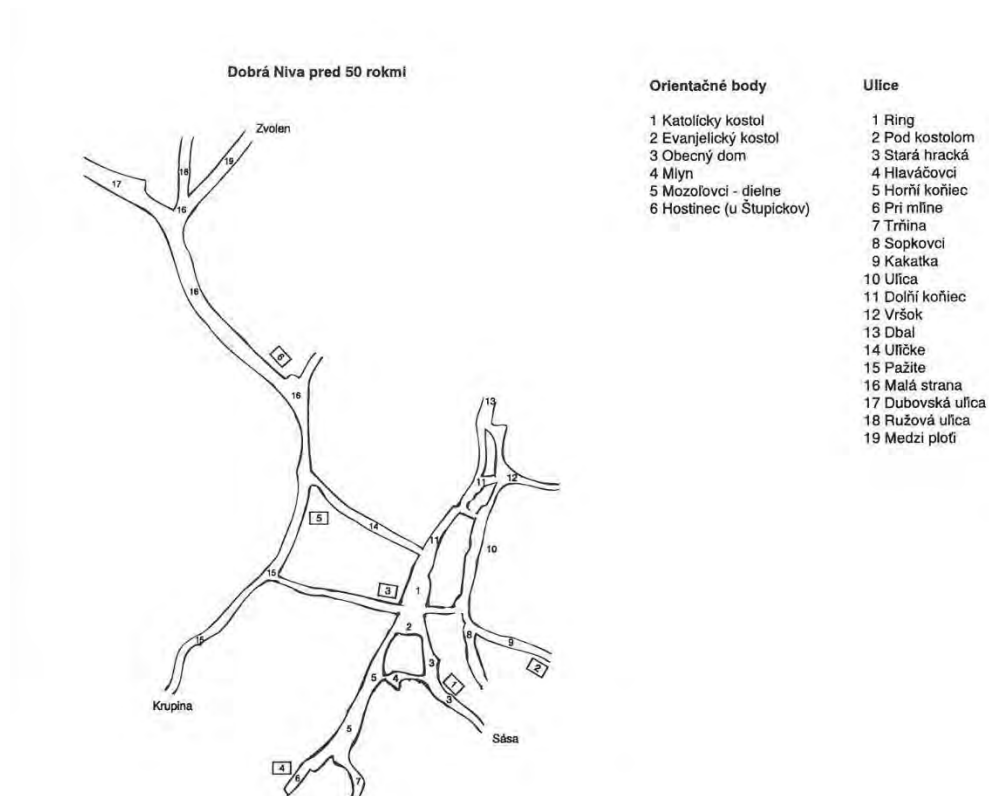

Obr. č. 46 Letecká snímka obce Dobrá Niva – na východnej strane územie Veľkej strany s dominantami pamiatkového územia r. k. kostolom sv. Michala archanjela a evanjelickým a. v. kostolom.

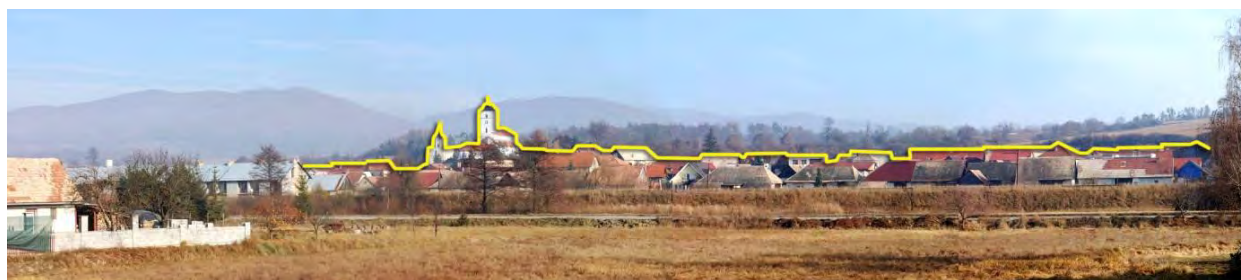
Urbanistická štruktúra je tvorená voľným radením zástavby, len v časti ul. E.M. Šoltésovej radovou zástavbou. Historický pôdorys je zachovaný v takmer neporušenom stave a vývoj urbanizmu obce je premietnutý v pôvodnej parcelácii, v jej zachovanom pravidelnom radení, dlhých pozemkov o takmer rovnakej šírke a výmere, osou orientovanou kolmo k uličnej čiare. Urbanistická štruktúra bola narušená od 70-tych rokov 20. storočia (pred vyhlásením PZ Dobrá Niva) asanáciou ľudových domov na východnej strane Námestia SNP, došlo k výraznému narušeniu pôvodnej parcelácie, uskutočnilo sa ich spojenie pri výstavbe nových budov (dom kultúry, dom obytný – administratíva JRD..).

Obytné domy sú umiestňované výhradne smerom k ulici, hospodárske objekty sú radené za obytnou časťou a vedľa nej, s ktorou sú v úrovni fasád spojené vysokými murovanými kamennými bránami a bráničkami. Neskôr pri prestavbe hospodárskej časti orientovanej k ulici na obytný dom, tak dva domy majú spoločný dvor a kamennú bránu. Domy sa spravidla predlžovali do dvora o hospodárske stavby (maštale, stajne, chlievy ..) a v závere parcely sa stavali humná s priechodom do priestranných záhrad. Vnútorne sa parcely členia na dve časti,

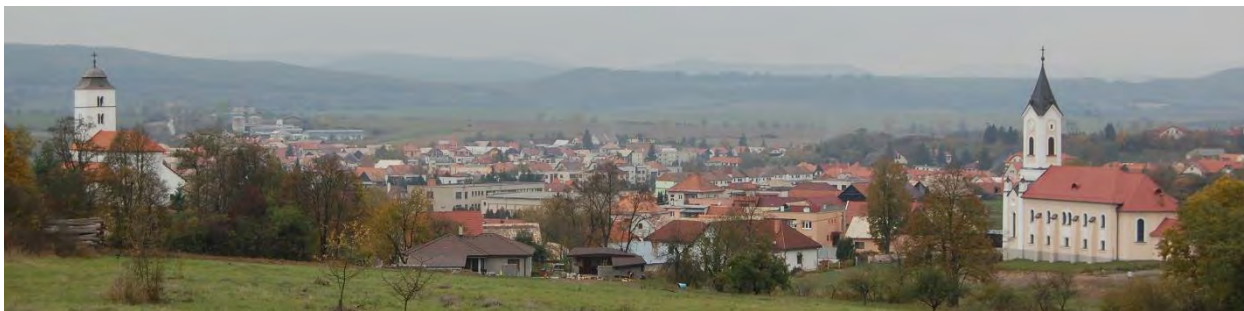
na zastavanú obytnú plochu a príslušné záhrady. V novoveku sú zaznamenané ojedinele výrazné zmeny v tvare parciel, došlo k ich spájaniu na východnej strane zástavby Námestia SNP, po asanácii ľudových domov. Parcely sú ohraničené aj múrmi domov, ktoré tvoria prirodzenú hranicu parcely a dvory od záhrad delia humná. Najväčšie výmery parciel majú najdôležitejšie historické architektúry pamiatkového územia r. k. kostol sv. Michala archanjela a ev. a. v. kostol (spolu s farou a sýpkou pri r. k. kostole).

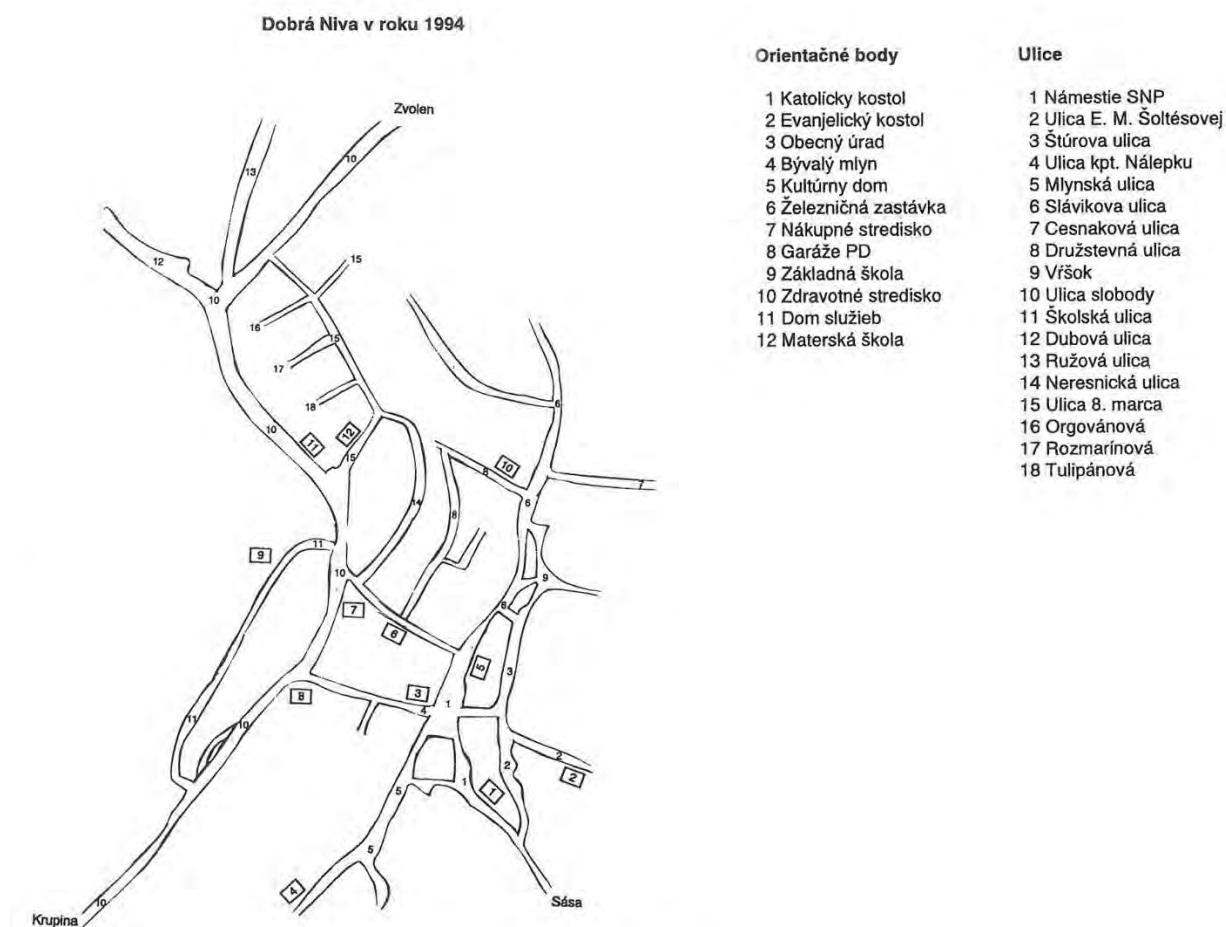
Obr. č. 47 Schéma historickej komunikácie a vedľajších ulíc Dobrej Nivy po r. 1945

Obr. č. 48 Silueta obce Dobrá Niva

Obr. č. 49 Pohľad z lúky nad areálom r. k. kostola smerom severným na zástavbu Obce Dobrá Niva

Obr. č. 50 Schéma historickej komunikácie a vedľajších ulíc Dobrej Nivy v r. 1994. Územie Veľkej strany s ulicami označenými 1-13

F.1.6. Objektová skladba územia - kompozícia

F.1.6.1. Dominanty a akcenty - celouzemné a miestne

Najvýraznejšími objemovými a výškovými dominantami obce, v ktorom prevláda prízemná zástavba (v 20. storočí doplnená o výstavbu dvoj a trojpodlažnej zástavby), sú r. k. kostol sv. Michala archanjela a ev. a. v. kostol situované excentricky na návrší nad obcou v juhovýchodnej časti pamiatkového územia, ponad historickú komunikáciu a s r. k. farou umiestnenou v strede návršia. Sú vizuálne vnímané z diaľkových pohľadov a pohľadov z interiéru obce. V PZ Dobrá

Niva je rad humien v závere zastavaných častí parciel s vysokými strechami, na jej západnej strane od železničnej trate a z východnej strany zo záhrad.

F.1.6.2. Systém opevnenia

Obec nebola opevnená tradičným fortifikačným systémom súvislých líniových hradieb a doplnkových strážnych objektov. Do súčasnosti nebol realizovaný archívny, ani archeologický výskum, ktorý by priniesol komplexnejší obraz o obrannom systéme obce. V čase tureckého ohrozenia bol múrom ohradený sakrálny objekt r. k. kostol sv. Michala archanjela. Opevnenie areálu kostola kamenným múrom je vo východnej časti asanované avšak jeho priebeh, je v teréne zreteľne čitateľný.

Hmotovo-priestorovo sa zachovali fragmenty múru viditeľné pri sklade – sýpke, ktorá tvorila jeho súčasť. V čase nebezpečenstva slúžil r. k. kostol ako bašta, tu sa ukrývali a bránili obyvatelia mestečka.

F.1.6.3. Priestory - námestia, ulice, voľné plochy

Kompozičná os historickej komunikácie a línie vedľajších šikmo odbočujúcich ulíc tvoria základnú kostru pamiatkového územia, majú rôznu šírku a ich vznik determinovala konfigurácia terénu a toky potokov a jarkov. V rámci vývoja sa postupne sformovali tri urbanizačné priestranstvá: **prvé** - návršie s r. k. kostolom sv. Michala archanjela a neskôr aj s ev. a. v. kostolom, **druhé** - centrálny priestor pamiatkovej zóny: rínok - Námestie SNP, lichobežníkového pôdorysu (od vzniku bol miestom zhromažďovania a obchodovania obyvateľov), **tretie** - verejný priestor v strede Mlynskej ul., ktorý mal podobu malého námestíčka. Neskôr sa sformoval verejný priestor pri ev. a. v. škole na Slávikovej ulici (koniec 19. storočia) a ľudovom dome situovanom v nároží dvoch ulíc Slávikovej a ul. Na Vršku. Ľudový dom bol prestavaný na pivovar v r. 1993. Ústrednou plochou PZ Dobrá Niva je Námestie SNP, v strede so sadovnícky upravenou plochou pôdorysu trojuholníka, ktorý bol založený v druhej polovici 20. storočia. V r. 2008 bol obnovený, zrealizovali sa nové chodníky, s motívom dobronivskej výšivky, na severnom konci bola situovaná kamenná brána so strieškou, v strede je umiestnená fontána a na južnom konci je pomník padlým vojakom v 1. a 2. svetovej vojne (z r. 1969). Skladba zástavby okolia námestia je prízemná, rušivo pôsobí zástavba dvojpodlažných obytných a rodinných domov a trojpodlažná budova kultúrneho domu. Kompaktnosť a zahustenie zástavby na pamiatkovom území je možné doplniť novými stavbami len po zaniknutých a asanovaných stavbách a na rezervnej ploche.

F.1.6.4. Zástavba - architektonické, umelecko-historické a výtvarné hodnoty objektov

Zástavba Dobrej Nivy sa kontinuálne vyvíjala a odrážala jej ekonomický a spoločenský význam. Ovplyvnili ju viaceré požiare, najrozsiahlejšie boli v r. 1797 a 1843 a zničili jej celú drevenú – zrubovú zástavbu, zachovali sa len kostoly. Zástavba bola novo obnovená a nadviazala na pôvodnú urbanistickú štruktúru zástavby s rešpektovaním založených uličných čiar. Po neudelení mestských privilégií spoločenský význam obce upadá, stáva sa poľnohospodárskou obcou s rozvojom remesiel.

Sakrálna architektúra:

- rímskokatolícky kostol sv. Michala archanjela
- evanjelický a. v. kostol

Profánna architektúra:

administratívno-správna funkcia

- obecný úrad, obecná správa lesov, kultúrny dom, administratíva PD Dobrá Niva

kultúrno-spoločenská funkcia

- kultúrny dom

obytná funkcia

- ľudové domy, rodinné domy

Drobná architektúra:

- pomník padlým v 1. a 2. svetovej vojne, pamätná tabuľa padlým v 2. svetovej vojne, pamätná tabuľa

JUDr. Juraj Slávik a Dr. Ján Slávik, kríž, studne
Plochy zelene v pamiatkovom území: - areál kostolov, r. k. cintorín, sadová úprava námestia

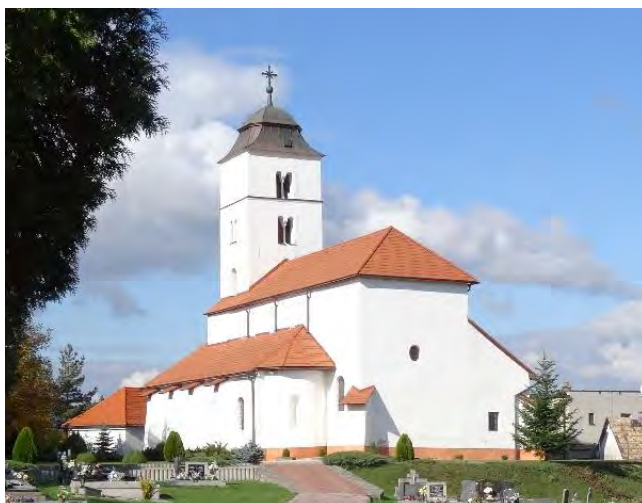
Sakrálna architektúra:

Rímskokatolícky kostol sv. Michala archanjela, parc. C-KN č. 431, NKP, ÚZPF č. 1090/1

Románsky kostol sv. Michala archanjela patrí k najhodnotnejším architektúram v pamiatkovom území, bol vystavaný v r. 1242-1254 s pozdĺžnou orientáciou východo - západným smerom, prestavaný neskoršími stavebnými etapami. Bol postavený v románskom slohu ako trojlodňová bazilika so štvorcovým presbytériom a dvomi bočnými polkruhovými apsidami a predstavanou vežou. Pôvodne plochostropé lode v 17. storočí boli preklenuté hrebienkovou krížovou klenbou s geometrickými obrazcami. Bazilikálne okná na strednej lodi sa dostali do podkrovného priestoru, niektoré sú zachované a niektoré boli zamurované. Na bočných lodiach boli okná zväčšené, osadili sa nové drevené vstupné dvere a bola osadená empora. Múry kostola sú hrubé kamenné a z exteriéru ich podopierajú mohutné oporné piliere. Na veži sa zachovali dvojité románske okná. Strecha bola pokrytá šindľovou drevenou krytinou, dnes má veža kostola krytinu medený plech a objekt kostola pálenú keramickú krytinu. V stredoveku bol kostol ohradený kamenným múrom, stal sa baštou v čase tureckého nebezpečenstva, ukrývali a bránili sa v ňom obyvatelia. Dnes sú zvyšky múru zachované s objektom sýpky, ktorý tvorí súčasť múru. V 18. storočí interiér kostola zbarokizovali, fasády upravili lizénovými rámami a pred vchod bola postavená predsieň. V r. 2002 bola realizovaná obnova fasád a strechy, položením keramickej krytiny.

Obr. č. 51 Pohľad severozápadný

Obr. č. 52 Pohľad juhozápadný

Katolícka fara, parc. C-KN č. 443, NKP, ÚZPF č. 1092/1

Fara bola postavená v r. 1769 v barokovom slohu, mala 4 izby, komoru, izbu pre služobníctvo, kuchyňu, átrium a celárium. Prestavaná v klasicistickom slohu, dodnes so zachovanou objemovo-priestorovou skladbou je prízemná obdĺžnikového pôdorysu, so stredným rizalitom, zastrešená valbovou strechou. Objekt prešiel komplexnou obnovou v r. 1979 a po r. 2000, kedy sa začali realizovať postupné stavebné úpravy týkajúce sa obnovy objektu, završené r. 2007 výmenou strešnej krytiny.

Obr. č. 53 Pohľad na severozápadnú fasádu objektu r. k. fary so zachovanou studňou v záhrade

Evanjelický a. v. kostol, ul. E.M. Šoltésovej, parc. C-KN č. 416, NKP, ÚZPF č. 1091/1

Kostol sa začal stavať r. 1784 (položený juhozápadný uhol kostola) pod vedením Leopolda Lengera zo Zvolena a bol dokončený r. 1785. Bola to jednoduchá stavba obdĺžnikového pôdorysu s rovným stropom a bez veže. V r. 1865 bola k nemu nad vchodom predstavaná veža (vežu postavil banskoštiavnický stavitel' Andrej Setšányi). Kostol bol stavebne opravovaný v r. 1884 (pokrytie strechy) a v r. 1894 na vežu kostola umiestnili pozlátený kríž. V r. 1938 došlo k výraznej stavebnej úprave kostola, k hlavnému priestoru sa pristavala polygonálne ukončená svätyňa, chór a novo sa preklenul strop, z exteriéru kostola sa pristavali oporné stĺpy. Čelná fasáda bola upravená na trojosovú neogotickú fasádu. Tento tolerančný kostol vyhorel v r. 1957 a rýchlo bol obnovený do pôvodnej podoby.

Obr. č. 54 Pohľad južný

Obr. č. 55 Pohľad severovýchodný

Evanjelická a. v. fara, ul. E.M. Šoltésovej, parc. C-KN č. 418

Pôvodná, historická budova evanjelickej fary bola postavená v r. 1796 (v záhrade dočasnej fary), staviteľom murárskym majstrom Jozefom Studničkom zo Zvolena. Neskôr, najmä v 19. storočí bol objekt prestavovaný viacerými stavebnými úpravami, posledná stavebná úprava bola realizovaná v r. 1927. V r. 1994 bol pôvodný objekt evanjelickej a. v. fary asanovaný a na jeho mieste bola v r. 1996 postavená nová budova ev. a. v. fary so zborovou sieňou. Súčasná stavba je prízemná, obdĺžnikového pôdorysu, zastrešená sedlovou strechou. Na severnej fasáde objektu je umiestnená pamätná tabuľa venovaná dvom významným osobnostiam obce:

JUDr. Jurajovi Slávikovi Neresnickému, spisovateľovi a diplomatovi a Dr. Jánovi Slávikovi, ev. farárovi a cirkevnému historikovi.

Profánna architektúra:

Katolícka škola, parc. C-KN č. 344 objekt sa nachádza na návrší pod kostolom, bol postavený ako prízemný objekt, obdĺžnikového pôdorysu pravdepodobne v 16. storočí. V 19. storočí bol objekt zrejme nadstavaný o 1. nadzemné podlažie, zastrešený sedlovou strechou. V súčasnosti má objekt rovnú strechu a čiastočne je využívaný na bývanie (z dôvodu zastrešenia pôsobí predmetný objekt v areáli r. k. kostola rušivo).

1. Evanjelická a. v. škola, parc. C-KN č. 418 prízemný objekt postavený pod kostolom v r. 1825 na mieste po zaniknutej drevenej fare. Komplexne prestavaný v 20. storočí.

2. Evanjelická a. v. škola, parc. C-KN č. 366 baroková prízemná budova postavená na Štúrovej ul. v r. 1862, v pôdorysnom tvare písmena L. Fasáda do ulice je dvojsová (dve okná trojdielne) na jej severnej strane s vetracím otvorom. Vstup do dvora cez zachovanú murovanú bránu s bráničkou pre osoby. Budova do ulice je zastrešená valbovou strechou a dvorová časť je zastrešená sedlovou strechou.

3. Evanjelická a. v. škola, parc. C-KN č. 344 prízemná stavba, v pôdorysnom tvare písmena L, zriadená na konci 19. storočia, situovaná v nároží dvoch ulíc Slávikovej a Štúrovej. V súčasnosti sú sekundárne zamurované okenné otvory, objekt zastrešený valbovou strechou, v súčasnosti je bez využitia.

Ľudový dom murovaný – usadlosť, (dom, brána, stodola, sýpka) Mlynská ul. č. 34, parc. C-KN č. 518/2, 518/1, 518/3, 519, NKP, ÚZPF č. 1075/1 - 4

Ľudový dom je murovaný z kameňa, postavený v r. 1812. Do domu sa vchádza z dvora, z ulice je dvor sprístupnený cez bránu osadenú do kamenného murovaného oblúka s bráničkou pre peších. Dom v pôdorysnom tvare obdĺžnika je jednotraktový, má trojpriestorovú dispozíciu, do ulice je orientovaná izba s kachľovou pecou, v strede vstup s čiernou kuchyňou (kútom s kochom) a smerom do dvora komora. Hospodárska časť radená za obytnou, je trojpriestorová so vstupmi z dvora, maštale. Dvor uzatvára stodola - humno, postavená na šírku parcely, smerom do záhrady uzatvorená drevenými dvojkrídlovými vrátami s bráničkou pre osoby zvlakovej konštrukcie. Pred domom je vystavaná sýpka, obdĺžnikového pôdorysu, dlhšou stranou orientovaná k ulici, je jednotraktová a jednopriestorová. Vstupný otvor je krytý žudrom, je umiestnený oproti vstupnému otvoru do dvora ľudového domu a sýpka je prevetraná vetracími otvormi. Dom ľudový je zastrešený sedlovou strechou s valbou (pôvodne s podlomenicou), s pálenou krytinou bobrovkou. Komín s jednoduchou hlavicom je umiestnený v zadnej časti domu, je omietnutý. Hospodárska časť je zakrytá sedlovou strechou. Stodola má sedlovú strechu s dreveným doskovým štítom. Sýpka je zakrytá sedlovou strechou s podlomenicami a drevenými doskovými štítovými stenami. Fasády domu, sýpky a stodoly sú omietnuté hladkou vápennou omietkou s priznaním nerovností kamenného muriva, s vápenným náterom bielej farby. Uličná fasáda domu je dvojsová. Drevené výplne okien majú železné kované okenice so zatváraním zvnútra. Vstupné dvere do domu z dvorovej a bočnej fasády sú železné kované. Severným smerom od sýpky je zachovaná studňa, drevenej konštrukcie rumpálová, prekrytá ihlanovou strieškou s plechovou krytinou.

Obr. č. 56, 57 Pohľad severovýchodný na ľudový dom Mlynská ul. 34 a pohľad južný na sýpku

Pamiatkové hodnoty domov ľudovej architektúry

Prevalu domov v pamiatkovom území tvoria jedno podlažné objekty s pôvodným usporiadaním vnútorných priestorov na obytné účely a predĺžením do dvora o priestory na hospodárske účely. Zástavba ľudových domov je charakteristická obdĺžnikovým pôdorysom veľkého písmena „U“, ojedinele „L“. Murované sú z kameňa alebo neskôr z tehál, spravidla jednotraktové, trojpriestorové (izba, pitvor, komora). Hrebeňmi striech (sedlová s podlomenicou, sedlová s polvalbou a štvrtvalbou, štítovou stenou doskovou alebo murovanou) sú orientované kolmo alebo rovnobežne k uličnej čiare. Nad strechou v zadnej časti domu sú komíny tvarovo jednoduché, murované z tehál so škárovaním alebo omietaním. Murivo komína presahujúce nad strešnú rovinu je ukončené jednoduchou profilovanou komínovou hlavicom ojedinele ukončené so strieškou s oplechovaním. Domy majú obytné časti orientované k ulici hlavnou fasádou, prevažne s dvojicou okien a vstup majú spravidla z dvora. Fasády sú omietnuté hladkou vápennou omietkou so zatláčaním, s priznaním nerovností kamenného muriva a vápenným náterom bielej alebo prírodnej farby. Hospodárske objekty sú radené za obytnou časťou. V úrovni hlavnej fasády sú murované oblúky brán s bráničkou pre osoby a sprístupňujú dvory. Brány sú osadené ojedinele v kamennom portáli s klenákom, so segmentovým nadpražím majú sedlovú striešku a škridlovú krytinu, spolu vytvárajú vizuálne kompaktnú radovú zástavbu. Vstupy do hospodárskych stavieb sú z dvora. Vo dvore u starších domoch je pod komínom umiestnené otvorené ohnisko s murovanou pecou a v izbe ojedinele je kachľová pec. Hnojisko sa umiestňovalo oproti chlievom pred humnom. Podkrovia sú odvetrané jedným alebo dvomi strešnými vikiermi so sedlovou strieškou (tzv. hospodársky vikier). V závere dvora sú pristavané priečne prízemné priechodné humná, obdĺžnikového pôdorysu, murované z kameňa, ukončené prevažne vysokou, mohutnou, valbovou alebo sedlovou strechou a doskovými štítovými stenami, s veľkými otvormi s dvojkrídlovými drevenými doskovými vrátami s bránkou pre osoby, často zvlakovej konštrukcie, uzatvárajú dvor a vstupuje sa nimi do záhrady.

Druhým typom ľudového domu sú dvojdomy, stavané k ulici na šírku. Tvoria ich dva rovnaké domy, obdĺžnikového pôdorysu, jednotraktové, trojpriestorové (veľká predná izba, kuchyňa s otvoreným ohniskom a komora) so spoločným a priechodným dvorom, prístupným z ulice a hospodárska časť je pristavaná za obytnou. Strechy sú sedlové s položením keramickej strešnej krytiny.

V čase rozpadu veľkorodinného života (každá rodina chce hospodáriť sama – 2.pol. 19. storočia - prvé desaťročia 20. storočia) sú domy charakteristické spoločnou murovanou oblúkovou bránou a bráničkou k ulici. Druhý dom sa postavil namiesto sýpky a je situovaný vo dvore

v pozdĺžnej zástavbe. Dvor bol obostavaný trojpriestorovými domami s maštalami a komorami, na konci dvora s humnom.

Umelecko-historické a architektonické hodnoty ľudových domov:

- pôdorys v tvare obdĺžnika alebo veľkého písmena „U“, ojedinele „L“
- osadenie objektu v teréne – kolmo alebo rovnobežne k uličnej čiare, prízemná stavba aj s podpivničením (využitie svahovitosti terénu)
- murivo kamenné a tehlové
- tvar striech - sedlová strecha s podlomenicou, sedlová strecha, sedlová strecha s valbou alebo so štvrťvalbou
- strešné štítové steny doskové (zvislo kladené širšie dosky) alebo murované s omietnutím hladkou omietkou
- strešná krytina keramická dvojdrážková škridla, bobrovka
- komíny, tvarovo jednoduché, murované z tehál so škárovaním alebo omietaním, ukončené jednoduchou komínovou hlavicom, ojedinele so strieškou s oplechovaním
- podkrovie odvetrané v drevených štítoch výrezmi v tvare kríža, obdĺžnika pod.
- vikiere so sedlovou strieškou (tzv. hospodársky vikier)
- fasády omietané hladkou omietkou s priznaním nerovností kamenného muriva, natierané bielym vápenným náterom, ojedinele jednoduchá štuková výzdoba okolo okien (šambrány), omietaný sokel
- murované brány, so segmentovým a rovným nadpražím so sedlovou strieškou a keramickou škridlou
- spoločné vstupné brány vyrezávané, drevené dvojkrídlové s bráničku pre osoby (pôvodne s charakteristickým slnečným motívom)
- zvlakové drevené vráta na humnách s bránkou pre osoby
- dvojité dverné výplne vstupných dverí obytnej časti, osadené do drevenej tesárskej zárubni, jednokrídlové alebo 2-krídlové, vnútorné krídlo dverí v členení so sklom, kovové dvere
- drevené okenné výplne, dvojité dnu a von otvárané, obdĺžnikové, 6-tabuľkové alebo s pevným priečnikom s vonkajším členením v tvare veľkého písmena „T“
- pôvodne drevené oplotenie, nízke latkové ploty s drevenými stĺpikmi (vertikálne kladené latky)

Fotodokumentácia ľudových domov ich detaily

Obr. č. 58, 59, 60 Zástavba ľudových domov na ulici E. M. Šoltésovej a Slávikovej

Obr. č. 61, 62 Zástavba ľudových domov – dvojdomy Mlynská ulica

Obr. č. 63, 64, 65 Pohľad na hospodárske stavby vo dvoroch

Obr.č. 66, 67, 68, 69, 70, 71 Pôvodné vstupné murované brány aj s bráničkou pre osoby

Obr. č. 72, 73, 74 Použitie rôzneho materiálu na výplne vstupných dverí

Obr. č. 75, 76, 77 Pôvodné členenie drevených výplní okien

Obr. č. 78 Pohľad na priestranné záhrady, za nimi priečne stavané humná

F.1.6.5. Zatriedenie nehnuteľností v pamiatkovom území - stavby, pozemky, zeleň

Rozdelenie nehnuteľností na základe ich pamiatkových hodnôt:

- nehnuteľné národné kultúrne pamiatky, NKP
- nehnuteľnosti vytypované na vyhlásenie za NKP
- nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou
- nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia
- nehnuteľnosti nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia
- pamätihodnosti obce

Národné kultúrne pamiatky, NKP

Národné kultúrne pamiatky sú nehnuteľnosti s individuálnymi pamiatkovými hodnotami (historické, spoločenské, urbanistické, krajinné, architektonické, vedecké, technické, výtvarné, umelecko-remeselné), evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu.

Por. čís.	Číslo ÚZPF	Obec/k. ú.	Súp. čís.	Parc. číslo	UNKP	UNPO	BURC
1	1090/1	Dobrá Niva	113	431	KOSTOL	kostol	r. k. sv. Michala Archanjela
2	1092/1	Dobrá Niva	14	443	FARA	fara	r. k.
3	1091/1	Dobrá Niva	122	416	KOSTOL	kostol	ev. a. v.
4	1075/1 - 4	Dobrá Niva	34	518/2 518/1 518/3 519	DOM ĽUDOVÝ, BRÁNA, STODOLA, SÝPKA	dom ľudový	kameň
5	2873/1	Dobrá Niva	-	1352	POMNÍK PADLÝM V I. a II. SVETOVEJ VOJNE	pomník	kameň
6	1153/1	Dobrá Niva	-	1	PAMATNÁ TABUĽA PADLÝM V II. SVETOVEJ VOJNE	pamätná tabuľa	kameň

Nehnuteľnosti vytypované na vyhlásenie za NKP

Nehnuteľnosti s vysokým podielom zachovaných pamiatkových hodnôt (historické, spoločenské, urbanistické, krajinné, architektonické, vedecké, technické, výtvarné, umelecko-remeselné). Svojím pôdorysným tvarom, výškovým a priestorovým usporiadaním, dispozíciou a výrazom exteriéru spoluvytvárajú historickú urbanistickú štruktúru pamiatkového územia, ktorá je predmetom pamiatkovej ochrany.

Por. čís.	Obec/ k. ú.	Súp. čís.	Parc. číslo	Názov objektu
1	Dobrá Niva	36	309	DOM ĽUDOVÝ, HUMNO
2	Dobrá Niva	4	420	DOM ĽUDOVÝ, HUMNO

3	Dobrá Niva	2	438, 441	DOM ĽUDOVÝ, SÝPKA
4	Dobrá Niva	-	431	SÝPKA – pri r. k. kostole
5	Dobrá Niva	-	1349/1	STUDŇA, rumpálová

Nehnutelnosti s pamiatkovou hodnotou

Nehnutelnosti so zachovanými pôvodnými časťami konštrukcií, úpravami fasády (rozмеры a výplne otvorov, detailmi štukovej výzdoby, prvkami strešnej konštrukcie,...) a inými detailmi, ktoré vhodne prezentujú hodnoty pamiatkového územia.

Nehnutelnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Nehnutelnosti, ktoré dodržiavajú pôvodnú parceláciu a spôsob zástavby parcely, uličnú čiaru, objem stavby i vo vzťahu k okolitej zástavbe a vhodne dotvárajú urbanistickú štruktúru pamiatkového územia.

Nehnutelnosti nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Prestavby po 2. svetovej vojne a novostavby postavené po roku 1970, ktoré objemom, architektonickým tvarom a situovaním na parcele pôsobia v pamiatkovej území rušivo.

Pamätihodnosti obce

Obec Dobrá Niva neeviduje zoznam pamätihodností.

Legenda :

	národná kultúrna pamiatka NKP
	nehnutelnosti vytypované na vyhlásenie za NKP
	nehnutelnosti s pamiatkovou hodnotou
	nehnutelnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia
	nehnutelnosti nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba - humno
	-	1352	Námestie SNP	pomník NKP 2873/1 		

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	1 28	70	Družstevná ulica	dom rodinný			
	1 65	574	Mlynská ulica	dom ľudový			
	2 103	464/1	Mlynská ulica	dom rodinný			
	3 66	572	Mlynská ulica	dom ľudový			
	4 102	466	Mlynská ulica	dom ľudový			
	5 67	570	Mlynská ulica	dom ľudový			

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	7 68	568	Mlynská ulica	dom rodinný			
	8 100	467	Mlynská ulica	dom ľudový			
	9 69	566	Mlynská ulica	dom rodinný			
	10 99	478/1	Mlynská ulica	dom ľudový			
	11 70	561	Mlynská ulica	dom rodinný			
	12 98	481	Mlynská ulica	dom rodinný			

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	13 71	561/2	Mlynská ulica	dom rodinný			
	14 97	484	Mlynská ulica	dom rodinný			
	15 72	559	Mlynská ulica	dom rodinný			
	16 96	486	Mlynská ulica	dom rodinný			
	17	557/2	Mlynská ulica	dom rodinný			
	18 95	488	Mlynská ulica	dom rodinný			

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	19 74	552/2	Mlynská ulica	dom rodinný			
	20 94	490	Mlynská ulica	dom rodinný			
	21 75	548	Mlynská ulica	dom ľudový			
	22 93	492	Mlynská ulica	dom rodinný			
	23 76	545	Mlynská ulica	dom rodinný			
	24 92	496	Mlynská ulica	dom ľudový			

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	25 77	543	Mlynská ulica	dom rodinný			
	26 91	498	Mlynská ulica	dom rodinný			
	27 78	541	Mlynská ulica	dom rodinný			
	28 90	502, 503	Mlynská ulica	dom ľudový			
	29 79	539	Mlynská ulica	dom rodinný			
	30 89	513	Mlynská ulica	dom ľudový			

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	31 80	537	Mlynská ulica	dom rodinný			
	32 88	515	Mlynská ulica	dom ľudový			
	33 81	534/1	Mlynská ulica	dom rodinný			
	34 87	518/2 518/1 518/3	Mlynská ulica	dom ľudový brána stodola NKP 1798/1-3			
	-	519	Mlynská ulica	sýpka NKP 1798/4			
	35	532/2	Mlynská ulica	dom rodinný			

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	37 83	529/1	Mlynská ulica	dom rodinný			
	38 85	521	Mlynská ulica	dom rodinný			
	39 84	525/3	Mlynská ulica	bývalý mlyn (v rekonštrukcii)			
	1	2	Ulica kapitána Nálepku	dom rodinný			
	3	4	Ulica kapitána Nálepku	budova služieb - pošta			
	1 216	348/1	Námestie SNP	dom bytový bývalá administratívna budova JRD			

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba - humno
	2 217	350	Námestie SNP	kultúrny dom budova administratívna		
	3 44	13	Námestie SNP	dom bytový		
	4 218	351	Námestie SNP	dom rodinný		
	5 45	9	Námestie SNP	administratívna budova Obecné lesy Dobrá Niva s.r.o. bývala meštianska banka		
	6 219	352	Námestie SNP	dom ľudový		
	7 46	8	Námestie SNP	dom rodinný		

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba - humno
	8 220	353	Námestie SNP	dom rodinný		
	9	1	Námestie SNP	obecný úrad bývalý dom richtára, neskorší mestský dom pamätná tabuľa NKP 1153/1		
	10	444/1,3	Námestie SNP	dom rodinný bývalé stajne, pôvodne vo vlastníctve r. k. cirkvi		
	11 104	463	Námestie SNP	dom rodinný		
	12 105	461	Námestie SNP	dom rodinný		
	13 106	449	Námestie SNP	dom rodinný		

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba - humno
	14	443	Námestie SNP	rímskokatolícka fara NKP 1092/1		
	15 107	451	Námestie SNP	dom rodinný		
	16 111	433	Námestie SNP	dom rodinný bývalá katolícka škola		
	17 108	452	Námestie SNP	dom ľudový		
	18 113	431	Námestie SNP	sakrálna stavba r. k. kostol sv. Michala archanjela NKP 1090/1		
	-	431	Námestie SNP	sýpka		

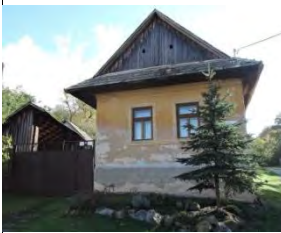
	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	19 109	457	Námestie SNP	dom rodinný			
	20 110	470	Námestie SNP	dom rodinný			
	27 29	69/1	Slávikova ulica	dom rodinný			
	29 30	66	Slávikova ulica	dom rodinný			
	31 31	64	Slávikova ulica	dom rodinný			
	33 32	52, 53	Slávikova ulica	dom rodinný			

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	34 206	307/1	Slávikova ulica	dom rodinný			
	35 33	50, 50	Slávikova ulica	dom rodinný			
	36 207	309	Slávikova ulica	dom ľudový			
	37 34	44	Slávikova ulica	dom rodinný			
	38 208		Slávikova ulica	dom ľudový			
	39 35	43	Slávikova ulica	dom ľudový			

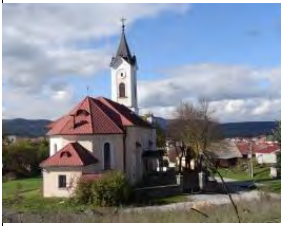
	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	40 209	314/1	Slávikova ulica	pivovar - malovýroba pôvodne dom ľudový			
	41 36	37	Slávikova ulica	dom rodinný			
	42 210	317	Slávikova ulica	dom rodinný			
	43 37	36	Slávikova ulica	dom ľudový			
	44	322/2	Slávikova ulica	dom rodinný			
	45 38	32	Slávikova ulica	dom rodinný			

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba - humno
	46	344	Slávikova ulica	bez využitia budova bývalej tretej evanjelickej školy		
	47 39	31	Slávikova ulica	dom ľudový		
	48 (179)	345	Slávikova ulica	dom ľudový		
	49 40	27	Slávikova ulica	dom ľudový		
	50 214	346	Slávikova ulica	dom ľudový		
	51 41	26	Slávikova ulica	dom ľudový		

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba - humno
	52 215	347	Slávikova ulica	dom rodinný		
	53 42	22	Slávikova ulica	dom ľudový		
	54, 56	21/2, 3	Slávikova ulica	budova služieb - predajňa potravín		
	55	21/1	Slávikova ulica	budova služieb - reštaurácia budova Potravinového spolku		
	1 131	392, 393	Ulica E. M. Šoltésovej	dom ľudový		
	2 115	438	Ulica E. M. Šoltésovej	dom ľudový		

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba - humno
	-	441	Ulica E. M. Šoltésovej	sýpka		
	3 130	395	Ulica E. M. Šoltésovej	dom ľudový		
	4 116	420	Ulica E. M. Šoltésovej	dom ľudový		
	5	396	Ulica E. M. Šoltésovej	dom rodinný		
	6 117	421/2	Ulica E. M. Šoltésovej	dom rodinný		
	7 128	397	Ulica E. M. Šoltésovej	dom ľudový		

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba - humno
	8	422	Ulica E. M. Šoltésovej	dom rodinný		
	10	423/2	Ulica E. M. Šoltésovej	dom rodinný		
	11	407	Ulica E. M. Šoltésovej	dom ľudový		
	12	419/2	Ulica E. M. Šoltésovej	dom rodinný malovýroba – stolárstvo pôvodná budova prvej evanjelickej školy		
	13	408	Ulica E. M. Šoltésovej	dom ľudový		
	14	418	Ulica E. M. Šoltésovej	evanjelická fara		

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	15 124	399	Ulica E. M. Šoltésovej	dom rodinný			
	16 122	416	Ulica E. M. Šoltésovej	sakrálna stavba evanjelický a. v. kostol NKP 1091/1			
	18	427/4	Ulica E. M. Šoltésovej	dom rodinný			
	127	406	Ulica E. M. Šoltésovej	dom ľudový			
	871	398	Ulica E. M. Šoltésovej	sýpka			
	1	387	Štúrova ulica	dom rodinný			

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba - humno
	2	355	Štúrova ulica	dom rodinný		
	3 133	385	Štúrova ulica	dom rodinný		
	4 134	380, 382	Štúrova ulica	dom rodinný		
	5 135	378	Štúrova ulica	dom rodinný		
	6 144	357	Štúrova ulica	dom rodinný		
	7 136	376	Štúrova ulica	dom rodinný		
	8 145	359	Štúrova ulica	dom rodinný	 	

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	9 137	374	Štúrova ulica	dom rodinný			
	10 146	360	Štúrova ulica	dom rodinný			
	11 138	372	Štúrova ulica	dom rodinný			
	12 139	370	Štúrova ulica	dom rodinný			
	13 140	368	Štúrova ulica	dom rodinný			
	15 141	366	Štúrova ulica	bez využitia budova bývalej druhej evanjelickej školy			

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu		hospodárska stavba - humno
	16 142	362	Štúrova ulica	dom rodinný			
	1 148	316	Ulica Vršok	dom rodinný			
	2 149	324, 325	Ulica Vršok	dom ľudový			
	3 158	296	Ulica Vršok	dom rodinný			
	4 150	326	Ulica Vršok	dom ľudový			
	5 159	292/1	Ulica Vršok	dom rodinný			

	orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba - humno
	6 160	290/1	Ulica Vršok	dom ľudový		
	7	297	Ulica Vršok	dom rodinný		
	8 151	329	Ulica Vršok	dom ľudový		
	9 156	301	Ulica Vršok	dom rodinný		
	10 152	331	Ulica Vršok	dom ľudový		
	11 155	303	Ulica Vršok	dom rodinný		

orien. číslo súp. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu č. ÚZPF (pri NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba - humno
12 153	338/1	Ulica Vršok	dom ľudový		
13 154	305	Ulica Vršok	dom ľudový		

F.1.7. Archeologické náleziská

V intraviláne obce Dobrá Niva absentuje realizácia archeologických výskumov, nie sú tu evidované skúmané archeologické nálezy ani náleziská, napriek tomu má územie PZ Dobrá Niva potenciál predpokladu výskytu archeologických nálezov a situácií najmä z obdobia stredoveku. Jedinou archeologickou akciou v území PZ Dobrá Niva bola ohliadka výkopových prác pri príprave územia pre individuálnu bytovú výstavbu - Studničný jarok, južným smerom od ev. a. v. kostola, s negatívnym výsledkom.

Existenciu pravekého osídlenia možno doložiť archeologickými nálezmi. Najstarším dokladom je nález kamennej štiepanej industrie z polohy Kopanica datovanej do paleolitu (?). Neolitické osídlenie územia je doložené jediným kamenným brúseným sekeromlatom z polohy Bariny. Doba bronzová je zastúpená ojedinelými nálezmi bronzovej industrie a to okuliarovitého závesku a sekerky pilinskej kultúry z neznámej polohy (Beljak..).

Zistené poznatky z protohistorického obdobia sú doložené početnejšie. Z doby laténskej sú prospekciou známe dve lokality; Háj a sídlisko s dokladmi železnej metalurgie Pod Vtáčnikom. Na lokalite Háj je doložené zberom i germánske osídlenie z obdobia neskorej doby rímskej (Beljak ...; Malček 2000, 129).

Stredoveké osídlenie Dobrej Nivy je doložené dodnes až z kolonizačného obdobia, z polovice 13. storočia, jej písomnými dokladmi aj o potvrdení existencie stavby neskororománskeho kostola sv. Michala. Rozborom samotného názvu obce, v tomto území možno predpokladať už staršie stredoveké osídlenie (Maliniak ...). Kostol sv. Michala je postavený v juhovýchodnom území obce na návrší, je jeho výrazným orientačným bodom a v jeho okolí, je potrebné hľadať doklady o stredovekom osídlení obce. V bezprostrednom okolí a v interiéri kostola sa nachádza prikostolný cintorín a spolu s novovekou zástavbou v areáli kostola (škola, sýpka, fara) a na základe súčasného stavu poznania a zistení, je jediným ohraničeným archeologickým náleziskom na území PZ Dobrá Niva z obdobia od 13. storočia až do novoveku. Jeho rozsah je daný ohraným múrom – resp. opevnením areálu

kostola. Opevnenie areálu kostola kamenným múrom je vo východnej časti asanované a jeho priebeh, je v teréne zreteľne čitateľný.

Stredoveké osídlenie chotára obce je známe aj z iných polôh, najmä z lokality severozápadne od Ďurianovej. V tejto polohe je zistené sídlisko z obdobia 14. – 15. storočia a nález stredovekej sekery z polohy Gavurky. Na rozhraní babinského a dobronivského chotára sa nachádzajú polohy Sv. Anna a Šibenice. Tieto toponymy môžu naznačovať lokalizáciu priestoru spojeného s výkonom útrpného práva. Poloha Šibenice naznačuje lokalizáciu popravišťa. Patrocínium sv. Anny spravidla súvisí s výkonom poprav a pri kaplnke sv. Anny sa odohráva posledná modlitba odsúdeného. V tejto polohe je predpoklad situovania drobnej sakrálnej stavby alebo sochy zasvätenej tejto svätici.

Archeologickým dokladom z obdobia prelomu neskorého stredoveku a včasného novoveku je dodnes zreteľne vnímateľný mlynský náhon, ktorého úsek vedie južnou časťou PZ Dobrá Niva. Stavbu mlyna dokladujú písomné pramene už zo 16. storočia. V súčasnosti sú na jeho severnej a západnej strane kamenné murované konštrukcie pravdepodobne z jeho najstarších vývojových etáp, mlyn s jeho okolím možno považovať za potencionálne archeologické nálezisko. Za nálezisko z obdobia novoveku v PZ Dobrá Niva možno považovať aj plochu usadlosti U Lukáčov (NKP) a jej okolia, s predpokladom vzniku usadlosti najneskôr začiatkom 19. storočia.

Potenciálom pre ďalšie archeologické výskumy okrem zatiaľ nelokalizovaného stredovekého osídlenia je aj výskum historickej cestnej siete. Lokalizáciu zaniknutej, či presunutej cesty na záhrade na parc. C-KN č. 367 za zástavbou na ul. Štúrovej, ktorá spájala mestečko s jeho bývalými osadami na území dnešnej Zaježovej v pohorí Javorie, naznačujú terénne relikty a sú doplnené pozostatkami zelene v podobe mohutnej prícestnej lipy (*Tilia sp.*).

Bližšie určenie stavebného vývoja existujúcich a zaniknutých objektov, historických ciest v pamiatkovom území objasní realizácia archeologických výskumov.

F.1.8. Zeleň v pamiatkovom území

Zeleň pamiatkovej zóny bola v minulosti tvorená hlavne zeleňou záhrad, ktorých zakladanie priamo súviselo s výstavbou obydľí a s osídľovaním územia. Išlo o plochy úžitkovej zelene, ktorú tvorili ovocné dreviny - najmä jablone, hrušky, slivky a čerešne, v kombinácii s trávnatým porastom využívaným na kosbu alebo spásanie a plochami na pestovanie plodín.

Ďalším prvkom zelene sídla boli solitérne alebo skupinovo vysádzané stromy v areáloch r. k. kostola s cintorínom a ev. a. v. kostola. Najčastejšie používaným a typickým stromom bola lipa (*Tilia*).

Medzi plochy zelene pamiatkového územia môžeme zaradiť aj plochy dvorov, ktoré boli v minulosti využívané ako hospodárske zázemie (chov domácich zvierat), prevažne nespevneného charakteru, s predpokladom prítomnosti okrasných krov, príp. kvetín. Na plochy dvorov plynule nadväzovali plochy záhrad, vzájomne oddelené hospodárskymi stavbami – priechodnými humnami.

Špecifickým prvkom historickej štruktúry sídla boli tzv. predzáhradky. Boli to úzke trávnaté plochy nadväzujúce na uličné fasády objektov, ohradené okrasnými brvnami alebo nízkym latkovým plotom. Pôvodne slúžili ako ohrady pre pasenie (husi, kačice, kozy), neskôr bol trávnatý povrch nahrádzaný okrasnou výsadbou (kry a kvetiny).

Súčasná porastová štruktúra pamiatkového územia je tvorená hlavne plochami zelene záhrad a dvorov, areálov kostolov, cintorína a verejných priestranstiev (námestia a pod.). V menšej miere sa uplatňujú hodnotné solitérne stromy.

Porastové štruktúry územia pamiatkovej zóny sú charakteristické uplatnením listnatej stromovej vegetácie okrasného alebo úžitkového charakteru. Z okrasných drevín je najpoužívanejšou drevinou lipa (*Tilia*), jaseň (*Fraxinus*) a v malej miere javor (*Acer*). Z ovocných drevín majú dominantné postavenie jablone, slivky a hrušky. Niektoré pôvodné ovocné i okrasné listnaté druhy drevín sú v súčasnosti nahrádzané, prípadne dopĺňané nevhodnými ihličnatými druhmi drevín (*Thuja*, *Chamaecyparis*, *Picea* a pod.).

ZATRIEDENIE ZELENÉ PODĽA ZACHOVANÝCH PAMIATKOVÝCH HODNÔT

A. Plochy zelene zapísané v ÚZPF:

- tento typ zelene sa v území pamiatkovej zóny nevyskytuje.

B. Plochy navrhované na zápis za NKP:

- tento typ zelene sa na území pamiatkovej zóny nevyskytuje.

C. Plochy zelene s pamiatkovou hodnotou:

- plochy zelene a solitérna zeleň zachované aspoň vo fragmentoch na pôvodných plochách, s väzbou na zachovanú historickú krajinnú štruktúru:
 - Záhrady - ohradené plochy úžitkových záhrad situované za hospodárskymi stavbami – humnami, využívané výhradne pre poľnohospodársku malovýrobu a pestovanie ovocných drevín; sú najvýraznejšou porastovou štruktúrou sídla, s veľkou mierou autenticity
 - Zeleň areálov - r. k. kostola sv. Michala archanjela upraveného vo forme trávneho porastu s výsadbou drevín listnatých, ihličnatých a ovocných druhov, v kombinácii so spevnenými i nespevnenými chodníkmi (súčasťou areálu je sýpka, fara a studňa);
Evanjelického a. v. kostola upraveného vo forme trávneho porastu a výsadbou jedincov líp (*Tilia*), ohradeného na severozápadnej strane oporným kamenným múrom a kovovým plotom
 - Zeleň cintorína - cintorín je situovaný v blízkosti r. k. kostola sv. Michaela archanjela, je upravený vo forme trávnatých porastov v medzihrobových priestoroch, solitérnou a skupinovou výsadbou stromov, krov (vekovo hodnotné jedince lipy malolistej a prevažne jedince jaseňa štíhleho a brezy bradavičnatej, v neskoršom období nevhodne doplnené ihličnatými drevinami, ktoré z určitých polôh rušivo ovplyvňujú pohľady na dominantu kostola);
 - Plochy dvorov – bezprostredný priestor okolia domu, vymedzený domami a v závere priečne postavenými hospodárskymi priechodnými stavbami (humnami), na ktoré plynule nadväzujú plochy záhrad; sú upravené vo forme kombinácie zatravnenej a spevnenej plochy (niekde aj bez spevnených plôch);
 - Predzáhradky – vyvinuli sa zo špecifického prvku historickej štruktúry sídla, ktorý pôvodne slúžil pre pasenie zvierat - boli to úzke trávnaté plochy nadväzujúce na uličné fasády objektov, ohradené okresanými brvnami alebo nízkym latkovým plotom. V súčasnosti sú upravené výsadbou krov a kvetín; v mnohých prípadoch sú použité nevhodné ihličnaté dreviny, najmä tuje (*Thuja*).
 - Hodnotné solitérne stromy a skupiny stromov – vekovo a historicky hodnotné jedince, hlavne lipy (*Tilia*) pri evanjelickom a. v. kostole a na r. k. cintoríne.

D. Plochy zelene rešpektujúce historické prostredie:

- novodobé parkové úpravy, plochy zelene alebo solitérna zeleň, ktorá nenadväzuje na vzory z minulosti, ale vhodne dotvára interiér sídla:

- Zeleň verejných priestranstiev – plochy zelene pri uliciach, chodníkoch, vo svahovitom teréne a v okolí bytových domov, námestie na Mlynskej ulici, verejný priestor okolia pivovaru a bývalej školy (trávnikové porasty, ovocné i okrasné dreviny alebo nevhodné ihličnaté dreviny);
sadovnícka úprava na námestí nachádzajúca sa v centre historickej časti obce bola založená pravdepodobne v 2. polovici 20. storočia na ploche pôvodného rínku. Plocha bola v roku 2008 revitalizovaná, realizované boli výruby druhovo nevhodných ihličnatých drevín a uskutočnila sa nová výsadba pozostávajúca z brezy bradavičnatej (*Betula pendula*), krov a kvetinových výsadiieb, v kombinácii s trávnatým porastom. Na severnej strane je situovaná kamenná brána, v strede fontána a v južnej časti pomník padlým v I. a II. svetovej vojne.
- Plochy ostatnej zelene – plochy zelene, ktoré nie je možné začleniť v rámci uvedených kategórií. V pamiatkovom území sú zastúpené prevažne vegetáciou situovanou pri cestných komunikáciách, v okolí vodných plôch a tokov, na strmých svahoch a pod.

E. Plochy zelene nerešpektujúce historické prostredie:

- zeleň, ktorá v interiéri sídla pôsobí nevhodne a rušivo, náletová alebo vysádzaná nekonceptne pod vplyvom módnych trendov, pokrývajúca dominanty sídla:
 - Plochy náletovej zelene – plochy zelene pochádzajúce z náletov stromov a krov, ktoré vznikli prevažne z dôvodu údržby zanedbania údržby a neobhospodarovania; ide najmä o plochy náletovej zelene na brehoch miestnych jarkov
 - Nevhodné ihličnaté dreviny – ihličnaté dreviny vysadené najmä na r. k. cintoríne a v jeho okolí a na verejných priestranstvách, ktoré zakrývajú dominanty sídla a v pamiatkovom území pôsobia nevhodne a rušivo

Fotodokumentácia zelene pamiatkového územia

Obr. č. 79, 80 Nevhodná výsadba ihličnatých stromov pred katolíckym kostolom a rôznorodá výsadba zelene v katolíckom cintoríne

Obr. č. 81, 82 Lipy na severnej hranici areálu ev. a. v. kostola a výsadba ovocných stromov pri pôvodných stajniach

Obr. č. 83 Sadovnícka úprava na námestí revitalizovaná v roku 2008

Obr. č. 84, 85 Pohľad na priestranné záhrady s ovocnými stromami a s pestovaním plodín

Obr. č. 86, 87 Príklad nevhodnej náletovej zelene a nevhodnej úpravy krov strihaním

F.1.9. Prvky uličného interiéru a uličného parteru

Verejné priestranstvá a komunikácie

Plocharinku a historická komunikácia smerom na Sásu boli v minulosti vydláždené veľkými okruhlíkmi. Vedľajšie ulice nemali chodníky a žiadnu povrchovú úpravu. V súčasnosti sú povrchy ulíc prezentované asfaltom. Chodník pred obecným úradom a chodníky plochy námestia sú riešené použitím betónovej dlažby v červenej a v dvoch odtieňoch šedej farby s motívom Dobronivskej vyšívky. Plocha areálu r. k. kostola má chodníky riešené v kombinácii betónovej dlažby a nespevnených chodníkov upravených zatrávnením (ovplyvnené terénom návršia). V hospodárskych dvoroch sú úpravy terénu realizované položením väčších prírodných kameňov do zatrávnených plôch alebo sú upravené betónovou dlažbou rôzneho tvaru a farebnosti.

F.1.9.1. Drobná architektúra

Zábradlie, ploty

V centrálnej časti pamiatkového územia, po stranách premostenia Studničného potoka a pri chodníku ul. Na Vršku boli v 70-tych rokoch 20. storočia osadené jednoduché konštrukcie kovového zábradlia s náterom zelenej a žltej farebnosti a v pamiatkovom území nepôsobia rušivo. Oplotenia predzáhradiek sú rôznorodé, v prevahe s oplotením z priehľadných kovových dielcov z 2. polovice 20. storočia často s nízkym múrikom. Historicky pôvodné drevené latkové oplotenia sú zachované v minimálnom rozsahu. A nové drevené oplotenia sú realizované vysoké s rôznym ukončením drevených latiek. Nové drevené oplotenia neviazali na charakteristické oplotenie s drevenými stĺpikmi. Dodnes sú zachované pôvodné oddelenia hraníc dvorov k ulici vysokými kamennými bránami alebo kamennými murovanými múrmi s omietaním.

Obr. č. 88, 89 Príklad kovových brán oplotenia na ul. E. M. Šoltésovej

Obr. č. 90, 91, 92 Príklad drevených oplotení v pamiatkovom území

Mobiliár

Na pamiatkovom území je vymedzená plocha Námestia SNP so sadovou úpravou s umiestnením typového mobiliáru lavičiek a odpadkových košov, ich stvárnenie a použitý materiál (kombinácia drevo, kov) nenarúšajú charakter územia. Pri novej úprave plochy so sadovou úpravou sa v trávnatých plochách osadili stĺpy nízkeho verejného osvetlenia.

Studne

Pre potreby ľudových domov sa hľadali studne, spravidla drevené studne s kolesom so strieškami, ojedinele boli uzatvorené i latkovými dverami alebo studne s válovom pre napájanie dobytky. V minulosti bola na námestí situovaná rumpálová studňa s čistou pitnou vodou, ktorú používali najmä obyvatelia Veľkej strany. Studne sa po výstavbe obecného vodovodu vo veľkej miere zasypávali (po roku 1932 a neskôr po 2. svetovej vojne) a dnes v území PZ Dobrá Niva sa zachovali štyri studne: na Slávikovej ul., Mlynskej ul. a v záhradách r. k. fary a ev. a. v. fary.

Obr. č. 93, 94, 95, 96 Pohľad na studne - Mlynská ulica, v záhradách r. k. fary a ev. a v. fary, Slávikova ulica

Drevený kríž s korpusom

Ul. E.M. Šoltésovej, parc. C-KN č. 430 - drevený latinský kríž osadený do kamenného podstavca, prekrytý s polkruhovou plechovou strieškou, nad hlavou titulús, s korpusom Krista, asketického, hlava položená na pravom ramene, okolo hlavy kruhová gloriola, rúška uviazaná na uzol na pravom boku.

Pomníky, pamätníky, pamätné tabule

Pomník padlým v I. a II. svetovej vojne sa nachádza v južnej časti Námestia SNP, parc. C-KN č. 1352, bol odhalený v r. 1969, NKP, ÚZPF č. 2873/1. Pamätná tabuľa padlým v 2. svetovej vojne je umiestnená na hlavnej fasáde obecného úradu, parc. C-KN č. 1, NKP, ÚZPF č. 1153/1. Na hlavnej fasáde ev. a v. fary je umiestnená pamätná tabuľa, spomienka JUDr. Jurajovi Slávikovi - Neresnickému, spisovateľovi a diplomatovi a Dr. Jánovi Slávikovi, cirkevnému činiteľovi.

Osvetlenie

Od r. 1930 začala elektrifikácia verejných budov v obci a postupne došlo k osvetleniu ulíc a zástavby. V súčasnosti sú v území osadené rady veľkých betónových a drevených stĺpov elektrického vedenia (od 30-tych rokov 20. storočia) popri historickej komunikácii a vedľajších uliciach. Stĺpy elektrického vedenia narušajú pohľady na zástavbu z interiéru a exteriéru pamiatkového územia. Existujúce lampy sú osadzované v niekoľkých etapách nejednotného tvaru. Na ploche námestia so sadovou úpravou bolo realizované osvetlenie osadením nízkych subtilných kovových stĺpikov so svietidlami nového dizajnu, v pamiatkovom území nepôsobia rušivo.

Uličný parter, výklady, drevené vstupné brány a bráničky

Dobrá Niva je dodnes poľnohospodárskou vidieckou obcou, prejavilo sa to na spôsobe a rozsahu poskytovania služieb a obchodu, ktoré ponúkajú rozšírené tovary. V pamiatkovom území sa nevyvinul historický parter tradičného charakteru (meštianskej architektúry s vývinom parteru s osádzaním výkladových skriň), nedošlo k nevhodným úpravám uličného parteru komerčného charakteru (veľkoplošné výklady predajných priestorov).

Architektonickým prvkom historickej hodnoty v interiéri obce sú zachované pôvodné drevené vstupné brány a bráničky pre osoby situované k ulici remeselne vyhotovené, zdobené vyrezávaním pôvodne s charakteristickým slnečným motívom.

Obr. č. 97 Rušivo pôsobiace stĺpy elektrického vedenia

Umiestnenie reklamných zariadení a vonkajšie sezónne sedenia

Formy reklamných tabúl sú jednoduché a kvalita reklamných informačných a propagačných zariadení má nízku výtvarnú úroveň, sú riešené na primeranom materiálovom a architektonickom vyhotovení. Tvorené sú formou nástenných tabúl (CBA, Pizzeria, pivovar Dobroniva, kultúrny dom) a minimalizáciou polepov na sklených plochách okien. Na pamiatkovom území nie sú požiadavky na nové vonkajšie sezónne sedenia, už realizované (pri pizzerii a pivovare) sú postačujúce. Počas konaných kultúrno-spoločenských akcií, na verejných priestranstvách vzniká potreba umiestňovať drobné úžitkové stavby, zariadenia alebo konštrukcie (javiská, pódia, predajné stánky a iné).

Informačný systém

Informačný systém s názvami ulíc a číslovaním obytných domov je v pamiatkovom území riešený použitím typových kovových tabuliek bielej farebnosti s názvami ulíc a číslovaním domov modrej farebnosti a ojedinele plastickými číslicami.

F.2. Pamiatkové hodnoty územia nehmotnej povahy – názov obce, chotárne a topografické názvy, osobnosti obce

Názov obce:

r. 1254 – Dobruna, najstaršia podoba názvu uvádzaná v listine kráľa Štefana V z r. 1270, ktorou potvrdil výsady mestečka udelené kráľom Belom IV v r. 1254.

r. 1337 – Dobraniua, pod týmto názvom prezentovaný aj Dobronivský hrad

19. storočie – Dobroniwa, Vojenská mapa – 2. Vojenské mapovanie

r. 1920 – Dobronivá

r. 1927 – Dobrá Niva

maďarsky názov - Dobronya

nemecky názov - Dobring, Döbring

Názvy ulíc:

Staršie, pôvodné názvy ulíc neboli zistené, nakoľko v dostupných archívnych prameňoch nie sú uvádzané. Staršie, historické názvy ulíc nie sú zachytené ani na historických, mapových podkladoch.

Známe je pomenovanie ulíc používané v 40.-tych rokoch 20.storočia:

Ring, Pod Kostolom, Stará hracká – v súčasnosti Námestie SNP

Sopkovci, Kakatka – dnešná ulica E.M. Šoltésovej

Ulica – dnes Štúrova ulica

Horňý koniec, Pri mline – dnešná Mlynská ulica

Vršok – v súčasnosti Vršok

Dolný koniec, Dbal – dnešná Slávikova ulica

Pažite, Malá strana – dnešná Ulica slobody

Chotárne a topografické názvy:

Obec sa územne delila na dve časti: Malú a Veľkú stranu, ktoré rozdeľoval potok Neresnica a neskôr novovybudovaná železnica. Staršia a rozsiahlejšia bola Veľká strana.

Malú stranu tvorili: Pažite, Trávniky, Dubovská ulica, Ružová ulica a Medzi ploty.

Veľkú stranu tvorili: Dbal, Vršok, Horný koniec, Dolný koniec, Ulica, Kakatka, Námestie, Pod kostolom.

Osobnosti obce:

SLÁVIK, JÁN (*1855 Dačov Lom - † 1934 Banská Bystrica)

Evanjelický farár, cirkevný historik, spisovateľ a politik. V Dobrej Nive pôsobil ako evanjelický kňaz v rokoch 1882 až 1926. Je autorom kníh: *Dejiny dobronivskej evanjelickej cirkve, niektoré dávnejšie deje kráľovského výsadného mestečka Dobronivej*, r.1898, *Dejiny zvolenského evanjelického a. v. bratstva a seniorátu*, r. 1921. V roku 1918 sa stal členom SNR a signatárom martinskej Deklarácie slovenského národa.

SLÁVIK-NERESNICKÝ, JURAJ, Dr. (*1890 Dobrá Niva - † 1969 Washington, USA)

Politik, diplomat, publicista, básnik, prekladateľ. Ako politik zastával rôzne vládne funkcie, bol ministrom vnútra (r.1929) a poľnohospodárstva. Patril medzi najbližších spolupracovníkov Eduarda Beneša. V rokoch 1947-1948 bol československým veľvyslancov v USA. Po roku 1948 sa vzdal funkcie veľvyslancu a emigroval do USA. Pochovaný na evanjelickom cintoríne v Banskej Bystrici. Na evanjelickej fare v Dobrej Nive je osadená jeho pamätná tabuľa.

KOZÁČEK, JOZEF, Dr. (*1807 Zvolen - † 1877 Oradea Mare, Rumunsko)

Katolícky kňaz, profesor teológie, národný činiteľ. V roku 1844 pôsobil ako farár v Dobrej Nive. Pričinil sa o zvolenie Ľudovíta Štúra za poslanca do Uhorského snemu. Bol zakladajúcim členom Matice Slovenskej a od r. 1870 jej predsedom.

LÁNY, DAVID (*1618 Háj - † 1669 Brezno)

Evanjelický kňaz, náboženský spisovateľ, cirkevný hodnostár. V roku 1645 pôsobil v Dobrej Nive, písal slovensky a latinsky. Známe je jeho dielo *Disputatio de causa peccati remotiva*.

SELECKÁ – STRHÁROVIE, ZUZANA (*1899 Dobrá Niva - † 1994 Bratislava)

Ľudová umelkyňa, zberateľka ľudových piesní, výšiviek a tkanín. Zapájala sa do organizovania kultúrneho života v Dobrej Nive, viedla tanečné a spevácke súbory. Je známa prostredníctvom knihy Jozefa Kresánka: *Zuzka Selecká spieva*, r. 1943. Je autorkou kníh: *Ľudové tkaniny z okolia Zvolena*, r. 1963 a *Výšivky a tkaniny*, r. 1989.

CÚTH, JURAJ, Prof. JUDr. DrSc. (*1926 Dobrá Niva - † 2006 Bratislava)

Právnik, vysokoškolský pedagóg. Pôsobil ako profesor a dekan Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Bol členom mnohých odborných komisií a medzinárodných organizácií.

PEPICH, VILIAM JAKUB (*1859 Ľubietová - † ????)

Učiteľ, v Dobrej Nive pôsobil od r.1878. Založil tu roľnícku banku, v ktorej bol účtovníkom a bol spoluzakladateľom potravinového družstva.

SOC, JOZEF (*1891 Studená, okr. Jindřichuv Hradec - † 1936 Dobrá Niva)

Organizátor a odborník mliekarenskej, syrárskej a bryndziarskej výroby. V okolí Zvolena sa zaslúžil o rozšírenie výroby syra. Je autorom názvu - syr NIVA, pre plesňové syry, ktorých názov sa rozšíril až po 2. sv. vojne.

KLIMENT, ŠTEFAN (*1923 Dobrá Niva - † 1996 Bratislava)

Tanečník, spevák, inštrumentalista, kultúrny pracovník. Člen folklórneho, tanečného súboru SL'UK, neskôr člen speváckeho zboru. Hral na fujare, píšťale a drumbli.

SELECKÝ, JÁN, MVDr. (*1931 Dobrá Niva - † 2013 Krupina)

Technológ, vynálezca, publicista. Napísal viaceré odborné knihy, články a je autorom mnohých inovatívnych výrobkov a technológií z odboru mliekarstva a syrárstva.

CHOVANEK, MILAN (*1943 Dobrá Niva - † 2008 Zálesie)

Výtvarný umelec, figuralista, kresliar, akademický maliar. Jeho diela sú charakteristické surrealistickými prvkami a farebnosťou. Jeden z jeho obrazov s názvom: *V krajine pri Dobrej Nive* z r. 1972, je umiestnený v obradnej sieni Obecného úradu v Dobrej Nive.

ŠKODA, JÁN (*1945 Dobrá Niva - † 2003 Banská Bystrica)

Učiteľ, publicista, organizátor kultúrneho života v obci. Je autorom monografie obce Dobrá Niva, ktorá vyšla pri príležitosti 740. výročia prvej písomnej zmienky o obci, v r. 1994.

F.3. Charakteristika pamiatkových hodnôt územia

Všeobecne záväzné nariadenie Okresného úradu vo Zvolene definuje pamiatkové hodnoty PZ Dobrá Niva nasledovne:

- 1. Zachovanie urbanistickej hodnoty sídla spočívajúcej v pôdorysnom utvorení sídla a jeho zachovanosti dodnes*
- 2. Vyrovnanosť výškovej hladiny zástavby a zdôraznenie dominantného postavenia a situovania historických a verejných budov*
- 3. Predmetom najvyššej pamiatkovej ochrany je zachovanie objektov, zapísaných v ústrednom zozname kultúrnych pamiatok*

Pamiatkové hodnoty zóny sú výsledkom dlhodobého vývoja urbanistickej a architektonickej štruktúry v danom prostredí, podmienenom poľnohospodárskou činnosťou obyvateľstva a ich špecifikácia je nasledovná:

Historický pôdorys a parcelácia sídla

- historický nepravidelný pôdorys obce - organický
- námestie (rínok) v centrálnej polohe lichobežníkového pôdorysu, vedľajšie námestičko (Mlynská ul.) a verejný priestor (okolo pivovaru a bývalej tretej evanjelickej a. v. školy)
- historická komunikácia, určila formovanie v severojužnom smere
- historicky vyvinuté šikmo odbočujúce vedľajšie ulice, rešpektujúce morfológiu terénu
- charakter skupinovej cestnej zástavby
- zastavanosť parcely
- historická parcelácia s domami ľudovej architektúry s hĺbkovo orientovanými parcelami
- spôsob situovania objektov na parcele, na ich šírku v závere dvora vystavané humná

Silueta a panoráma sídla

- mierna svahovitosť terénu
- situovanie dominant, r. k. kostola sv. Michala archanjela a evanjelického a. v. kostola excentricky na návrší
- vyrovnaná výšková hladina zástavby v PZ Dobrá Niva
- panoráma sídla, tvorená scenériou okolitého pohoria Javorie v pohľadoch z exteriéru a interiéru sídla severovýchodným a juhovýchodným smerom

Objemovo-priestorová skladba územia

- výškové hladina prízemnej zástavby v pamiatkovom území doplnená o dvojpodlažné domy a verejné budovy
- zástavba jednopodlažných ľudových domov a ich poloha k ulici
- reliéf strešnej krajiny so zachovanou pôvodnou skladbou striech

Objektová skladba územia

- nehnuteľnosti NKP, nehnuteľnosti vytypované na vyhlásenie za NKP, nehnuteľnosti s pamiatkovými hodnotami a nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia
- typologická skladba : sakrálna architektúra, verejné budovy, ľudové domy a humná
- historická komunikácia, vedľajšie ulice, centrálné námestie a verejné priestranstvá
- plochy zelene

Architektonicko-historické hodnoty objektov

- samostatne stojace jednopodlažné ľudové domy pôdorysu obdĺžnika veľkého písmena „U“ ojedinele „L“ situované na dlhých parcelách, s murovanými bránami tvoriace prechody do dvorov, zakryté so sedlovou strechou s podlomenicou, sedlovou strechou, s murovanou alebo drevenou štítovou stenou, s dvorovým krídlom a dvor uzatvorený priečne vystavanou hospodárskou stavbou humnom, deliacim dvor od záhrady
- sakrálna stavby, verejné budovy

Výtvarné a umelecko-historické hodnoty objektov

- zachované drevené výplne okien, dverí
- zachované vstupné vyrezávané drevené brány s bráničkami pre osoby a drevené dvojkrídlové vráta zvlakovej konštrukcie
- ojedinele remeselne vyhotovená štuková výzdoba okenných otvorov a hlavných fasád

Kultúrne a pamiatkové hodnoty archeologických nálezov a nálezísk

- areál pôvodne románskeho kostola sv. Michala archanjela, (ohradný kamenný múr, r. k. cintorín)

Zeleň v pamiatkovom území

- plochy zelene areálov kostolov a katolíckeho cintorína
- plochy verejnej zelene, sadová úprava časti námestia
- plochy zelene záhrad, dvorov

Metóda ochrany a prezentácie pamiatkového územia

- revitalizácia architektonicko-urbanistickej historickej štruktúry
- sanácia a regenerácia existujúceho stavebného fondu s jeho primeraným funkčným využitím prednostne trvalého bývania
- regenerácia zelene

G. ZÁSADY OCHRANY, OBNOVY A PREZENTÁCIE HODNÔT ÚZEMIA

Pamiatková zóna Dobrej Nivy je územie so zachovaným historickým pôdorysom, parceláciou, s centrálnym priestorom námestia, zástavba je tvorená vyrovnanou výškovou hladinou roľníckych ľudových domov zdôraznená dominantným postavením a situovaním historických a verejných budov excentricky na návrší a predmetom pamiatkovej ochrany je zachovanie jej objektov, zapísaných v ústrednom zozname pamiatkového fondu.

Výrazné zásahy do integrity historického územia obce sa začali po druhej svetovej vojne a pred vyhlásením časti územia za PZ Dobrá Niva. Pôvodná historická zástavba bola postupne nahrádzaná novou zástavbou, ktorá svojou objemovo-priestorovou skladbou a sčasti výškovou hladinou nenadviazala na pôvodnú historickú zástavbu, čím čiastočne narušila vnútornú dispozíciu PZ Dobrá Niva: Družstevný dom - administratíva (dnes Kultúrny dom) r. 1978, Budova JRD – s bytmi a kanceláriami, zberný dvor, rodinné domy s pôdorysom štvorca a pod... Cieľom bude eliminovať a stavebne upravovať ich rušivé prvky a regenerovať v možnej miere pôvodný, architektonický výraz uličných fasád ľudových domov (vrátenie pôvodných okenných a dverných výplní ako i drevených brán; archívne a fotograficky doložených).

Všeobecné podmienky pri ochrane pamiatkového fondu podľa § 30 ods. 1 pamiatkového zákona :

Každý je povinný správať sa tak, aby svojim konaním neohrozil základnú ochranu kultúrnych pamiatok podľa § 27 a základnú ochranu pamiatkového územia podľa § 29 a nespôsobil nepriaznivé zmeny stavu pamiatkového fondu a stavu archeologických nálezísk.

G.1. Požiadavky na primerané funkčné využitie pamiatkového územia

Analýza funkcií:

- **historická funkcia:** administratívno-správna, bývanie, poľnohospodárstvo a remeselníctvo, konanie jarmokov
- **súčasná funkcia:** administratívno-správna, trvalé bývanie, základné služby, obchod rozšírených tovarov, malé formy poľnohospodárstva a výroby
- **cieľová funkcia:** administratívno-správna, trvalé bývanie, vzdelávacia, kultúrno-spoločenská (malé formy), oddychovo-relaxačná, obchod a služby rozšírených tovarov, poľnohospodárska malovýroba a malovýroba
- **neprípustné funkcie:** funkcie poškodzujúce pamiatkové hodnoty územia (priemyselná a poľnohospodárska veľkovýroba, skladové hospodárstvo, veľkopredajné priestory, všetky iné funkcie narušajúce urbanizmus a charakter pamiatkového územia a sekundárne vyvolávajúce neprimerané nároky na dynamickú, statickú dopravu).

Primerané funkčné využitie územia PZ Dobrá Niva je základnou požiadavkou ochrany pamiatkového územia.

1. Zachovať a udržiavať súčasné funkčné administratívno-správne využitie územia s dôrazom na trvalú obytnú funkciu, obchod s rozšíreným tovarom aj so základnými službami a poľnohospodársku malovýrobu, bez potreby väčších skladových a výrobných priestorov.
2. Funkčné využitie územia (stavby, pozemky, zeleň) viazať na existujúci stavebný fond.
3. Zachovať a udržiavať existujúci stavebný fond, jej výškovú hladinu a objemovo-priestorové usporiadanie, v prípade novej výstavby situovať ju len na miestach po zaniknutých a asanovaných objektoch a na rezervnej ploche.
4. Nové funkčné využitie nehnuteľností v pamiatkovom území nesmie spôsobiť úbytok ich pamiatkových hodnôt, narušovať ich pohľadovo vhodnú prezentáciu.
5. Zachovať plochu námestia s funkčno-účelovou kombináciou oddychu a zhromažďovania a jeho sadovú úpravu.
6. Vylúčiť rozšírenie parkovacích plôch v celom území PZ Dobrá Niva.

G.2. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie

G.2.1. Požiadavky na zachovanie a ochranu historickej pôdorysnej schémy

1. Zachovať historický pôdorys, jeho komunikačný systém tvorený historickou komunikačnou osou rozvinutou o šikmé vedľajšie ulice, s pôvodnou polohou centrálného námestia a verejnou zeleňou.
2. Zachovať dominantné postavenie r. k. kostola sv. Michala archanjela a ev. a. v. kostola z hľadiska priestorovej kompozície obce.
3. Zachovať, udržiavať a regenerovať princíp historickej parcelácie (tvar, veľkosť a orientácia parciel v teréne).
4. Zachovať pomer zastavania parciel v území, vytvorený výlučne zástavbou samostatne stojacích domov.
5. Zachovať osadenie objektov k uličnej čiare, objemovo-priestorové riešenie a pôdorysný tvar novostavieb, na mieste zaniknutých objektov, prispôbiť charakteru okolitej usporiadanej zástavbe.
6. Zachovať, udržiavať a regenerovať charakteristickú morfológiu terénu, minimalizovať jej úpravy.

G.2.2. Požiadavky na reguláciu novej zástavby a riešenie rezervnej plochy

Územie pamiatkovej zóny svojim situovaním a charakterom vytvára podmienky pre určenie rezervnej plochy (v súlade s platným územným plánom Obce Dobrá Niva) a novostavieb po asanovanej a zaniknutej zástavbe.

1. Novostavby umiestňovať po zaniknutých, asanovaných stavbách a na rezervnej ploche (výkres zásad); rešpektovať parceláciu, uličné čiary, výškovú hladinu a objemovo-priestorové riešenie k okolitej usporiadanej zástavbe.
2. Novostavby riešiť tak, aby sa odlišovali od historickej zástavby.
3. Novostavby riešiť projektovou dokumentáciou spracovanou autorizovanou osobou, minimalizovať katalógové projekty a upraviť ich v požadovanej miere.
4. Novostavby riešiť v rozsahu pôvodného pôdorysu obdĺžnika U a L, jednopodlažné s možnosťou zobytnenia podkrovia.
5. Zobytnenie podkrovia objektov na území pamiatkovej zóny, je prípustné len pri zachovaní charakteristického sklonu a tvaru strechy s uplatnením komína, výšky hrebeňa strechy vo väzbe na okolitú zástavbu a konfiguráciu terénu.
6. Spôsob presvetlenia podkrovia bude osobitne posudzovaný a to počet strešných okien, ich rozmer. Charakteristické strešné vikiere situovať prednostne vo dvorovej časti.
7. Pri výbere krytiny novostavby rešpektovať charakteristický materiál, tvar a farebnosť historickej strešnej krytiny v pamiatkovom území (kusová pálená dvojdrážková, bobrovka).
8. Fasády novostavieb riešiť uplatnením charakteristických prvkov a materiálov ľudovej architektúry a ich farebnosť v pastelových farebných odtieňoch.
9. Vylúčiť výstavbu nových dominant.
10. Vylúčiť použitie netypických a rušivo pôsobiacich architektonických prvkov, materiálov (plasty, hliník, štrukturované omietky...), sýtych a atypických farieb a spôsobov vonkajších úprav.

Rezervná plocha na bývanie je riešená v súlade s platným územným plánom obce Dobrá Niva, ktorý bol schválený pred vyhlásením pamiatkovej zóny, a jeho platných zmien a doplnkov. Rezervná plocha je určená pre rodinné domy v lokalite „Studničný jarok“, južným smerom od ev. a. v. kostola.

Rezervná plocha R1

Lokalita: Studničný jarok, južným smerom od ev. a. v. kostola

Parcelné vymedzenie: parc. CKN č. 417/1, 2, 3, 4, 5

Hmotová a priestorová skladba: v pôdorysnom tvare obdĺžnika, veľkého písmena „U“ alebo „L“

Výškové zónovanie: prízemný objekt so zobytným podkrovím

Požiadavky na prípravnú dokumentáciu: projektová dokumentácia pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie

G.3. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu hodnotnej objektovej skladby

G.3.1. Požiadavky na ochranu charakteru pôvodnej skladby zástavby

1. Zachovať a udržiavať charakteristický spôsob skupinovej cestnej zástavby, jej skladbu v interiéri územia a centrálne námestie.
2. Zachovať typické osadenie objektov k ulici, kolmou a rovnobežnou orientáciu hrebeňov striech jednopodlažných objektov a do hĺbky dvorov radených hospodárskych objektov, ich architektonické tvaroslovie a farebnosť.
3. Zachovať charakter zástavby okolo r. k. kostola sv. Michala na návrší (škola, fara) a pod ním (bírešňa a ľudové domy).
4. Zachovať charakter priestorovej a objemovej skladby s rešpektovaním pôvodných prízemných domov.
5. Zachovať uzatvorenie zástavby v šírke parcely humnami, vytvárajúcimi výraznú hranicu s prírodným zázemím PZ Dobrá Niva.

G.3.2. Požiadavky na zachovanie a ochranu historických dominánt a kompozície výškovej hladiny sídla

1. Zachovať a udržiavať charakteristickú historickú kompozíciu urbanistickej štruktúry a výškovú hladinu jej prízemných a dvojpodlažných objektov a existujúce historické dominanty územia, verejných budov spoluvytvárajúce panorámu a siluetu obce.
2. Zachovať historickú objemovo-priestorovú skladbu PZ Dobrá Niva, charakteristický obraz sídla a jeho vzťah k okolitej krajine.
3. Zachovať historickú objemovú skladbu objektov, bez navyšovania podlaží.
4. Chrániť dominantné postavenie areálu kostola sv. Michala s vežou situovaním na návrší excentricky od námestia a objektu evanjelického a. v. kostola (s vežou), situovaním v jeho blízkosti.
5. Zachovať kontrast dominantnej románskej architektúry r. k. kostola sv. Michala k zástavbe pod ním, zástavby ľudových domov spolupôsobiach v pohľadoch z exteriéru a interiéru.
6. Zachovať rad humien situovaných na východnej a západnej strane územia PZ Dobrá Niva, tvoria hranicu medzi štruktúrou zástavby a jej prírodným okolím.
7. Zachovať horizontálnu výšku hrebeňa striech humien; kompozičný prvok obrazu PZ Dobrá Niva pri pohľadoch z exteriéru.
8. Nevytvárať nové dominanty alebo priestorové akcenty, vnútorného alebo vonkajšieho obrazu územia.
9. Vylúčiť zmeny proporcií historických objektov nadstavovaním a realizáciou nevhodných stavebných úprav.
10. Architektonickými úpravami odstrániť účinky rušivo pôsobiach objektov (veľkosť otvorov a ich výplní, použitia novodobých prvkov, nevhodných farebností, novodobých štrukturovaných omietok, detailov a pod.).
11. Vylúčiť umiestňovanie stavieb, technických zariadení a výsadbu zelene, ktoré narušia ustálené usporiadanie v pohľadovo exponovaných polohách a vnímanie dominánt.

G.3.3. Požiadavky na zásady diferencovaného prístupu k ochrane, obnove a údržbe objektov

Obnova NKP je proces, založený na individuálnom prístupe k ich konkrétnym hodnotám s dôrazom na zachovanie urbanistickej, dispozičnej, hmotovo-priestorovej, výrazovej a ideovej autenticity a originality predmetnej nehnuteľnosti.

1. Zachovať a chrániť architektonické, umelecké, umelecko-remeselné prvky, pôvodné materiály, povrchové a farebné úpravy, stavebné techniky a technológie NKP. Neprípustné je neopodstatnené nahradzovanie častí prvkov, či detailov kultúrnej pamiatky.
2. Originálne historické prvky alebo materiály nahrádzať, len ak stupeň poškodenia originálu je nezvratný. Kópia musí byť identická s originálom materiálovo tvarovo, konštrukčne, povrchovo a farebne a musí mať rovnaké vizuálne a funkčné vlastnosti.
3. Pri realizácii obnovy NKP a iných novodobých zásahoch do historických prvkov a materiálov uplatniť zásadu reverzibility.

Úprava nehnuteľnosti v pamiatkovom území je procesom s individuálnym prístupom, zameranom na ochranu exteriéru.

1. Stavebné úpravy a zmeny nehnuteľností, ktoré nie sú NKP, nerešpektujú pamiatkové pamiatkového územia a pôsobia rušivo, zamerať na odstránenie a nápravu tohto nežiaduceho stavu a rehabilitáciu hodnôt pamiatkového územia.
2. Regenerovať nehnuteľnosti v PZ, s ich objemovou skladbou, s architektonickým a funkčným využitím.

Zástavba sa na území PZ delí podľa pamiatkovej hodnoty na:

A. Nehnuteľnosti pamiatkovo-chránené, zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu; sú to nehnuteľnosti, ktoré tvoria podstatu pamiatkového územia, asanácia týchto objektov je neprípustná.

1. Zachovať, udržiavať a regenerovať všetky pôvodné pamiatkové hodnoty (architektonické, konštrukcia, dispozícia a materiál, historické, výtvarné, technické riešenie, umelecko-remeselné súčasti interiéru a exteriéru).
2. Zachovať a udržiavať výškové, objemové a priestorové usporiadanie NKP.
3. Vylúčiť nadstavanie o ďalšie podlažie.
4. Zachovať existujúce tvary striech (ich konštrukcie a sklony) komíny a použitú pôvodnú strešnú krytinu.
5. Vylúčiť zatepľovanie NKP.
6. Vylúčiť dostavby a prístavby NKP.

B. Nehnuteľnosti vytypované na vyhlásenie za NKP a zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu; sú to nehnuteľnosti s existujúcimi pamiatkovými hodnotami, ktoré je potrebné v budúcnosti na území zachovať a chrániť.

1. Zachovať a udržiavať všetky pôvodné pamiatkové hodnoty (architektonické – konštrukcia, dispozícia a materiál, historické, výtvarné, technické riešenie, umelecko-remeselné súčasti interiéru a exteriéru).
2. Zachovať a udržiavať výškové, objemové a priestorové usporiadanie objektov.
3. Vylúčiť nadstavanie o ďalšie podlažie.
4. Zachovať existujúce tvary striech (ich konštrukcie a sklony), komíny a použitú pôvodnú strešnú krytinu.
5. Vylúčiť zatepľovanie ich obvodových konštrukcií.
6. Vylúčiť ich neopodstatnené dostavby a prístavby.

C. Nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou sú nehnuteľnosti dopĺňujúce, s charakteristickou hmotou, autentickou fasádou, konštrukčným riešením a detailmi, použitými materiálmi, priaznivo dotvárajúce prostredie PZ; je vhodné ich zachovať a chrániť.

1. Zachovať, udržiavať a regenerovať všetky pôvodné pamiatkové hodnoty (architektonické, výrazové, materiálové, konštrukčné riešenie, umelecko-remeselné súčasti exteriéru).
2. Zachovať a udržiavať výškové, objemové a priestorové usporiadanie objektov.
3. Obnoviť na uličných fasádach pôvodné drevené okenné a dverové výplne (ich členenie).
3. Vylúčiť nadstavanie o ďalšie podlažie.
4. Zobytnenie a iné funkčné využitie podkrovia, vhodnosť a spôsob presvetlenia podkrovia bude predmetom osobitného posudzovania.
5. Zachovať existujúce tvary striech, ich sklony, komíny a strešnú krytinu.
6. Zateplenie ich obvodových konštrukcií bude predmetom osobitného posudzovania.
7. Prípustnosť prístavieb bude predmetom osobitného posudzovania (v súlade s historickými princípmi zástavby parciel, resp. s princípmi historickej objektovej skladby na parcelách).
8. Zachovať a udržiavať humná, nepripúšťať ich asanáciu – predstavujú osobitý, špecifický typ nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou.

D. Nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia, ale ktoré vyžadujú čiastočnú úpravu, napr. fasády, krytina, konštrukčných detailov; ide o nehnuteľnosti, ktoré prešli stavebnými úpravami bez znalosti a rešpektovania lokálnych charakteristických detailov.

1. Udržiavať a rehabilitovať zvyšky prvkov s hodnotou na zástavbe domov (architektonické, výrazové, materiálové a konštrukčné riešenie, umelecko-remeselné súčasti exteriéru).
2. Zachovať, udržiavať ich výškové, objemové a priestorové usporiadanie vo vzťahu k okolitej zástavbe.
3. Vylúčiť nadstavanie o ďalšie podlažie.
4. Zobytnenie a iné funkčné využitie podkrovia, vhodnosť a spôsob presvetlenia podkrovia bude predmetom osobitného posudzovania.
5. Zachovať rešpektujúce existujúce tvary striech, ich sklony a komíny.
6. Prípustnosť prístavieb bude predmetom osobitného posudzovania (v súlade s historickými princípmi zástavby parciel, resp. s princípmi historickej objektovej skladby na parcelách).
7. Stavebnými úpravami rehabilitovať architektonický výraz exteriéru ľudových domov (podľa historickej fotodokumentácie a v analógii s okolitou zástavbou).

E. Nehnuteľnosti nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia, rušivo pôsobiace svojim objemovým ako aj výrazovým riešením, ktoré narušujú historické prostredie a z hľadiska ochrany individuálnych hodnôt pamiatkového územia je potrebná ich prestavba a úprava, resp. náhrada (zástavba rodinných domov a verejných budov pred vyhlásením územia za PZ Dobrá Niva).

1. Eliminovať účinok ich nevhodných objemových, architektonických riešení.
2. Stavebné úpravy prednostne zamerať na odstránenie ich nevhodného (architektonického, materiálového, konštrukčného a farebného) riešenia a eliminovať ich účinky v historickom prostredí.

G.4. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu výškového a priestorového usporiadania objektov

1. Zachovať a udržiavať vyrovnanú výškovú hladinu a objemovo-priestorové usporiadanie objektov historickej zástavby ľudových domov v kontraste s dominantnosťou historických výškových architektúr r. k. kostola sv. Michala a ev. a. v. kostola.
2. Vylúčiť umiestňovanie akýchkoľvek nových výškových a objemovo - priestorových dominant

v území PZ Dobrá Niva.

G.5. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu prvkov uličného interiéru a uličného parteru

G.5.1. Požiadavky na ochranu typických prvkov prostredia

Prvky uličného interiéru

1. Prvky drobnej architektúry (lavičky, koše ...) v pamiatkovom území materiálovo zjednotiť a riešiť ich koncepčne.
2. Zachovať, udržiavať pôvodné remeselné vyhotovené drevené konštrukcie brán, bráničiek a drevených vrát.
3. Zachovať a regenerovať charakteristické oploenie záhradiek dreveným latkovým oploením s drevenými stĺpikmi.
4. Oploenie pred novou zástavbou riešiť charakteristickými tvaroslovnými prvkami, materiálom (kameň, drevo, kov).

Terén a jeho úpravy

1. Zachovať, udržiavať historickú morfológiu a niveletu terénu (doklad vývoja obce, sú predmetom ochrany).
2. Zachovať a udržiavať plochu centrálného námestia a iných verejných priestranstiev vo funkčno-účelovej kombinácii spevnených plôch a zelene.
3. Vylúčiť rozširovanie parkovacích plôch na úkor verejných priestranstiev, komunikácií a ulíc, plôch zelene a prírodného okolia.
4. Vylúčiť použitie atypických tvarov a materiálov dlažby.

Povrchy komunikácií a verejných priestranstiev

1. Zachovať línie a parametre historickej komunikácie a odbočujúcich vedľajších ulíc (niveletu, pozdĺžne a priečne profily).
2. Udržiavať povrchovú úpravu historickej komunikácie a ulíc v materiáli asfalt. Na úpravu chodníkov použiť prírodný kameň, betónovú dlažbu s imitáciou kameňa v prírodných farebnostiach a v odtieňoch šedej farby.

G.5.2. Požiadavky na zachovanie a použitie charakteristických stavebných materiálov

1. Pri stavebných úpravách NKP a vytypovaných objektoch použiť charakteristické stavebné materiály a technológie s dôrazom na umelecko-remeselné a remeselné prevedenie.
2. Pri exteriérových stavebných úpravách existujúcich nehnuteľností a novostavieb použiť charakteristické stavebné materiály (pálená krytina, drevo, hladká vápenná omietka, kov kameň).
3. V území PZ vylúčiť použitie nevhodných materiálov a prvkov:
 - novodobé obklady fasád, tenkovrstvé štrukturované omietky (zrno hrúbky nad 1,00 mm).
 - plastové výrobky s atypickou povrchovou úpravou a štruktúrou
 - materiály s lesklým, reflexným a zrkadliacim povrchom
 - veľkorozmerné strešné krytiny a krytiny vo farebných odtieňoch tmavosivej, tmavohnedej a čiernej farebnosti

G.5.3. Požiadavky na zachovanie, ochranu, obnovu pamiatkových a výtvarných hodnôt drobnej architektúry a umeleckých diel

1. Zachovať kultúrne hodnoty nehmotnej povahy viažuce sa na udalosti obce; prezentované pripomienkou padlým a pamätnými tabuľami osobnostiam obce.
2. Na pamiatkovom území umiestniť diela s umeleckou a výtvarnou hodnotou i vhodného proporčného, materiálového a výtvarného riešenia.

3. Drobné úžitkové stavby, zariadenia alebo konštrukcie na verejných priestranstvách (javiská, pódia, predajné stánky a iné.) neumiestňovať trvale, po ukončení podujatia je nevyhnutné drobné stavby odstrániť.

G.5.4. Požiadavky pre umiestňovanie reklamných zariadení, sezónnych vonkajších sedení

1. Umiestňovanie reklamných zariadení je možné len nad vstupmi a vedľa vstupu na objektoch poskytujúcich služby a predaj rozšíreného tovaru.
2. Úpravy komerčného charakteru (reklamné tabule, nápisy) navrhnúť uplatnením ich jednotného koncepčného riešenia (tabuľky s maľovaným písmom alebo písaním na steny.
3. Vylúčiť realizáciu nových terás sezónneho sedenia v území PZ Dobrá Niva.

G.5.5. Požiadavky na riešenie infraštruktúry a technických zariadení

1. Osvetlenie verejných priestranstiev a prvky verejného osvetlenia tvarovo a materiálovo zjednotiť, zosúladiť vidieckemu charakteru PZ Dobrá Niva, uplatniť koncepčné riešenie.
2. Odstrániť nefunkčné technické zariadenia a sieťové pripojenia.
3. Minimalizovať rozmery technických zariadení (skriniek pre elektromer, plynomer) a umiestňovať ich v oplotení, typizované dverka prekryť drevenými, s vhodnou farebnou úpravou.
4. Vedenie technickej infraštruktúry v území PZ Dobrá Niva, pri rekonštrukciách sietí viesť prednostne pod povrchom zeme.
5. Umiestnenie vysielačov mobilných operátorov, slnečných kolektorov, klimatizácií a satelitov bude predmetom osobitného posudzovania (prednostne umiestňovať na vizuálne menej exponovaných miestach, do priestorov dvorov).

G.6. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu charakteristických pohľadov, siluety a panorámy územia

1. Zachovať, chrániť existujúce historické dominanty územia, ktoré spoluvytvárajú siluetu a panorámu sídla (kostol sv. Michala archanjela, evanjelický a. v. kostol).
2. Vylúčiť realizáciu nových dominant alebo akcentov vo vnútornom a vonkajšom obraze PZ Dobrá Niva.
3. Zachovať historickú objemovo – priestorovú zástavbu prízemnej zástavby, s radom humien V charakteristickom výraze pamiatkového územia.
4. Nové stavebné úpravy existujúcich nehnuteľností a umiestňovanie novostavieb podriaďiť zachovaným historickým dominantám a existujúcej kompozícii výškového a priestorového usporiadania.
5. Vylúčiť akékoľvek stavebné činnosti rušivo pôsobiace na uchovanie a prezentáciu charakteristickej siluety a panorámy; posúdením z viacerých chránených pohľadov.
6. Vylúčiť solitérnu výsadbu drevín, ktorá by mohla tvoriť dominanty a nevodne vizuálne zasahovať a narúšať charakteristické pohľady.
7. Zachovať vnímanie charakteristického vonkajšieho a vnútorného obrazu pamiatkového územia, určených chránenými pohľadmi :

Vonkajšie chránené pohľady:

- I. pohľad z vyvýšenej polohy nad záhradami južným smerom na juhovýchodnú časť obce s kompaktnou zástavbou Štúrovej ulice a dominantami ev. a. v. kostola a r. k. kostola sv. Michala archanjela
- II. pohľad z vyvýšenej polohy za ev. a. v. kostolom západným smerom na východnú časť obce, v popredí s dominantou r. k. kostolom sv. Michala archanjela

- III. pohľad z vyvýšenej polohy lúky- nad areálom cintorína severným smerom na r. k. kostol sv. Michala archanjela, ev. a. v. kostol a severovýchodnú časť pamiatkového územia
- IV. pohľad od hlavnej cesty východným smerom na obec, v popredí ucelený rad humien Mlynskej ul. v popredí r. k. kostol sv. Michala archanjela a v pozadí ev. a. v. kostol

Vnútorne chránené pohľady:

- 1. pohľad južným smerom na zástavbu Slávikovej ulice v pozadí dominanty r. k. kostola sv. Michala archanjela
- 2. pohľad juhozápadným smerom na zástavbu západnej strany Mlynskej ulice
- 3. pohľad juhovýchodným smerom na zástavbu Námestia SNP v popredí pamätník, v pozadí ev. a. v. kostol, r. k. fara a dominanty na návrší r. k. kostol sv. Michala archanjela
- 4. pohľad južným smerom na zástavbu Šoltésovej ulice v pozadí dominanty r. k. kostola sv. Michala archanjela
- 5. pohľad severovýchodným smerom z areálu cintorína na r. k. kostol sv. Michala archanjela
- 6. pohľad južným smerom na zástavbu Mlynskej ulice
- 7. pohľad južným smerom na odbočenie južnej časti Mlynskej ulice, v popredí studňa a sýpka

(fotodokumentácia, vid'. v časti F.1.2. Vonkajší obraz územia – panoráma, silueta)

G.7. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu archeologických nálezísk

- 1. Stavebné činnosti, zasahujúce do terénu s potenciálom výskytu archeologických nálezov, sú podmienené vykonaním pamiatkového archeologického výskumu, o ktorého nevyhnutnosti rozhoduje krajský pamiatkový úrad.
- 2. Zachovať, rešpektovať a prezentovať prípadné archeologické náleziská v súlade s výsledkami archeologického výskumu.
- 3. Spôsob, rozsah a forma prezentácie archeologických nálezov sa určí individuálne, na základe ich lokalizácie, výsledkov výskumu, povahy a stavu zachovania nálezu.

G.8. Požiadavky na zachovanie, ochranu, regeneráciu a údržbu zelene

Zeleň s pamiatkovou hodnotou:

- 1. Zachovať, obnoviť a udržiavať zeleň cintorína a areálov kostolov vo forme otvorených trávnatých plôch so solitérnou alebo skupinovú výsadbou.
- 2. Minimalizovať rozširovanie spevnených plôch v cintoríne a v areáloch kostolov, pri údržbe a úpravách ich doplniť prírodným materiálom.
- 3. Pri sadovníckych úpravách plôch zelene cintorína a areálov kostolov v porastovej štruktúre uplatniť domáce druhy drevín.
- 4. Zachovať, udržiavať a regenerovať vyvinutú a súčasnú niveletu predzáhradiek.
- 5. Regenerovať, rehabilitovať tradičný charakter predzáhradiek a minimalizovať kvetinovú výsadbu.
- 6. Vylúčiť výsadbu ihličnatých drevín a odstrániť nevhodné ihličnaté druhy drevín v predzáhradkách.
- 7. Zachovať spôsob vymedzenia plôch dvorov od ulice bránou a od susedných pozemkov hospodárskymi stavbami a od záhrad humnami.
- 8. Dvory zachovať a udržiavať vo funkčno-účelovej kombinácii zelene a spevnených plôch; spevňovať iba nevyhnutné komunikačné trasy a použiť prírodný materiál.
- 9. Udržať tradičný charakter, druhovosť a porastovú štruktúru záhrad, nevnášať do úprav záhrad novodobé a netradičné prvky, materiály a cudzokrajné dreviny.
- 10. Pri úpravách záhrad v porastovej štruktúre uplatniť hospodárske pôvodné druhy drevín a rastlín (ovocné dreviny, drobné ovocie, poľnohospodárske plodiny a pod.).
- 11. Existujúce hodnotné solitérne stromy zachovať a udržiavať ich v dobrom zdravotnom a estetickom stave a vykonávať pravidelnú odbornú údržbu.

12. Pri náhrade dožitých hodnotných solitérnych stromov uplatniť zásadu zachovania druhového zloženia.

Zeľeň rešpektujúca pamiatkové hodnoty územia:

1. Zachovať, chrániť a regenerovať plochy zelene verejných priestranstiev, drevín typických pre prostredie PZ Dobrá Niva.
2. Do úprav verejných priestranstiev nevnašať novodobé, netradičné prvky, materiály a cudzokrajné dreviny.
3. Existujúcu stromovú vegetáciu pravidelne udržiavať a zaistiť tak jej dlhodobú funkciu, dobrý zdravotný stav a prevádzkovú bezpečnosť.
4. Nové výsadby a úpravy zelene so zásahom do plošného a priestorového usporiadania zelene v pamiatkovom území vykonávať koncepčne.

Zeľeň nerešpektujúca pamiatkové hodnoty územia:

1. Ihličnaté a introdukované dreviny v predzáhradkách koncepčne nahrádzať výsadbou kvetín a v území cintorína a v areáli kostolov koncepčnou výsadbou druhovo pôvodných drevín (lipa).
2. Zabrániť rozširovaniu plôch náletovej zelene, pravidelne ju odstraňovať.

H. LEGISLATÍVA, MANAŽMENT OCHRANY, VYUŽÍVANIA A REGENERÁCIE ÚZEMIA

H.1. Legislatíva, medzinárodné dohovory

Platné právne predpisy:

- Zásady ochrany pamiatkových území, Usmernenie Pamiatkového úradu SR k spracovaniu dokumentácie „Zásady ochrany pamiatkového územia“, s účinnosťou k 1. 1. 2011
- Vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 253/2010, ktorou sa vykonáva zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov
- Okresného úradu vo Zvolene o vyhlásení pamiatkovej zóny v obci Dobrá Niva z 24. februára 1992
- Uznesenie č. 91/2001 Z. z. k Deklarácii Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva z 28. februára 2001
- Zákon č. 479/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 55/2001 o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii

Medzinárodné dohovory:

- Európsky dohovor o ochrane archeologického dedičstva (revidovaný - oznámenie č. 44/2001 Z. z.)
- Dohovor o ochrane architektonického dedičstva Európy (oznámenie č. 369/2001 Z. z.)
- Európsky dohovor o krajine č. 515/2005 Z. z. (EdoK)
- Medzinárodné dokumenty ICOMOS o ochrane kultúrneho dedičstva.

H.2. Pamiatkový zákon a základné pojmy

Podmienky ochrany kultúrnych pamiatok, pamiatkových území, archeologických nálezov a archeologických nálezísk, v súlade s vedeckými poznatkami a na základe medzinárodných zmlúv v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ktorými je Slovenská republika viazaná upravuje zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien.

Pamiatkový zákon ďalej upravuje organizáciu a pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ako aj práva a povinnosti vlastníka, iných právnických osôb a fyzických osôb a ukladanie pokút za protiprávne konanie na úseku ochrany pamiatkového fondu, ktorý je významnou súčasťou kultúrneho dedičstva a ktorého zachovanie je verejným záujmom (pozn. čl. 44 ods. 2 a 3 Ústavy SR).

Pamiatkový fond je podľa § 2 ods.1 pamiatkového zákona súbor hnutelných vecí a nehnuteľných vecí vyhlásených podľa pamiatkového zákona za kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny. Za pamiatkový fond sa považujú aj veci, o ktorých sa začalo konanie o vyhlásenie za kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny.

Pamiatková hodnota je podľa § 2 ods. 2 pamiatkového zákona súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umelecko-remeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany.

Kultúrna pamiatka je podľa § 2 ods. 3 pamiatkového zákona hnutelná vec alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za kultúrnu pamiatku. Ak ide o archeologický nález, kultúrnou pamiatkou môže byť aj neodkrytá hnutelná vec alebo neodkrytá nehnuteľná vec, zistená metódami a technikami archeologického výskumu.

Pamiatkové územie je podľa § 2 ods. 4 pamiatkového zákona sídelný územný celok alebo krajinný územný celok sústredených pamiatkových hodnôt alebo archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktorý je z dôvodu ich ochrany podľa tohto zákona vyhlásený za pamiatkovú rezerváciu (PR) alebo pamiatkovú zónu (PZ).

Archeologický nález je podľa § 2 ods. 5 pamiatkového zákona hnutelná vec alebo nehnuteľná vec, ktorá je dokladom o živote človeka a o jeho činnosti od najstarších dôb do roku 1918 a spravidla sa našla alebo nachádza sa v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou. Archeologickým nálezom je tiež zbraň, munícia, súčasť uniformy, vojenský výstroj alebo iný vojenský materiál, ktorý sa našiel v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou a pochádza pred roku 1946.

Archeologické nálezisko je podľa § 2 ods. 6 pamiatkového zákona topograficky vymedzené územie s odkrytými alebo neodkrytými archeologickými nálezmi v pôvodných nálezových súvislostiach.

Pamiatková rezervácia je podľa § 16 ods. 1 pamiatkového zákona územie s uceleným historickým sídelným usporiadaním a s veľkou koncentráciou nehnuteľných kultúrnych pamiatok alebo územie so skupinami významných archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktoré možno topograficky vymedziť.

Ochrana pamiatkového fondu je podľa § 2 ods. 7 pamiatkového zákona súhrn činností a opatrení zameraných na identifikáciu, výskum, evidenciu, zachovanie, obnovu, reštaurovanie, regeneráciu, využívanie a prezentáciu kultúrnych pamiatok a pamiatkových území.

Základná ochrana pamiatkového územia je podľa § 29 ods. 1 pamiatkového zákona súhrn činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkmi nehnuteľností zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb, skupín stavieb, areálov alebo urbanistických súborov a vhodné technické vybavenie pamiatkového územia.

Pamiatkový výskum je podľa § 35 ods. 1 a 2 pamiatkového zákona odborná činnosť zameraná na získavanie poznatkov o kultúrnych pamiatkach, pamiatkových územiach, archeologických nálezoch a o archeologických náleziskách. Vykonáva sa na prípravu obnovy a reštaurovania kultúrnych pamiatok, na vypracovanie zásad ochrany pamiatkových území a na vedecké a dokumentačné účely.

Urbanisticko-historický výskum je druh pamiatkového výskumu, ktorého výsledkom je dokumentácia urbanisticko-historického výskumu pamiatkových území. Pamiatkový výskum podľa § 35 ods. 3 môže vykonávať len fyzická osoba s osobitnou odbornou spôsobilosťou v príslušnom odbore na základe osvedčenia vydaného Ministerstvom kultúry SR.

Predpisy a postupy pri obnove a údržbe kultúrnych pamiatok alebo objektov, ktoré sa nachádzajú na pamiatkovo chránenom území pamiatkovej rezervácie upravujú ustanovenia pamiatkového zákona.

Orgánom štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu sú Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Pamiatkový úrad SR a krajské pamiatkové úrady.

Krajský pamiatkový úrad je podľa § 11 ods. 1 pamiatkového zákona v prvom stupni vecne príslušným správnym orgánom, ktorý rozhoduje o právach a povinnostiach právnických a fyzických osôb na úseku ochrany pamiatkového fondu, archeologických nálezov a archeologických nálezísk.

Prvostupňový orgán podľa § 32 pamiatkového zákona:

- vydáva rozhodnutia a záväzné stanoviská vlastníkom, ktorý má zámer realizovať obnovu alebo úpravu nehnuteľnosti, vyhlásenej za národnú kultúrnu pamiatku, alebo sa nachádzajúcej v pamiatkovom území.
- v rozhodnutí alebo v záväznom stanovisku uvedie, či navrhovaný zámer je z hľadiska záujmov pamiatkovej ochrany prípustný a určí podmienky, za ktorých je možné tieto práce pripravovať a vykonávať. Toto rozhodnutie alebo záväzné stanovisko je podkladom pre rozhodovanie stavebného úradu.

Práva a povinnosti vlastníka NKP alebo nehnuteľnosti v pamiatkovom území obsiahnuté v pamiatkovom zákone:

Ochrana pamiatkového fondu (§ 27 ods. 1a 2 pamiatkového zákona):

- Základná ochrana kultúrnej pamiatky je súhrn činností a opatrení vykonávaných na predchádzanie jej ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu alebo odcudzeniu, na trvalé udržiavanie dobrého stavu, vrátane jej prostredia a na taký spôsob využívania a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote a technickému stavu
- V jej bezprostrednom okolí nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu desiatich metrov od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky; desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo od hranice pozemku, ak je nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou aj pozemok.

Vlastník NKP má právo (§ 28 ods. 1 pamiatkového zákona):

- požiadať KPÚ o bezplatné poskytnutie odbornej a metodologickej pomoci vo veciach ochrany NKP
- požiadať obec a ministerstvo o finančný príspevok

Vlastník NKP je povinný (§ 28 ods. 2 a 3 pamiatkového zákona):

- vykonávať základnú ochranu NKP
- užívať NKP v súlade s jej pamiatkovou hodnotou
- umožniť zamestnancom orgánu na ochranu pamiatkového fondu vstupovať do priestorov nehnuteľných NKP
- oznámiť KPÚ a obci každé ohrozenie, poškodenie, odcudzenie alebo zničenie NKP
- oznámiť na KPÚ každú zamýšľanú zmenu využitia NKP.

Vlastník nehnuteľnosti, ktorá nie je NKP, ale nachádza sa na pamiatkovom území alebo ochrannom pásme (§ 28 ods. 4 pamiatkového zákona):

- má právo požiadať KPÚ o bezplatné poskytnutie odbornej a metodologickej pomoci
- je povinný s nehnuteľnosťou nakladať a užívať ju tak, aby neohrozoval pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky a pamiatkového územia

Obnova kultúrnej pamiatky a úprava nehnuteľnosti (§ 32 pamiatkového zákona):

Ak zamýšľa vlastník, resp. užívateľ NKP alebo objektu v pamiatkovom území vykonať obnovu – súbor špeciálnych odborných činností, ktorými sa vykonáva údržba, konzervovanie, oprava, adaptácia a rekonštrukcia NKP alebo jej časti, je povinný KPÚ predložiť žiadosť (a predpísané prílohy) o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy (§ 32 ods. 2 pamiatkového zákona).

Podľa (§ 32 ods. 4 pamiatkového zákona) v rozhodnutí KPÚ uvedie, či predpokladané práce sú z hľadiska záujmov chránených pamiatkovým zákonom prípustné, a určí podmienky, za ktorých možno tieto práce pripravovať a vykonávať tak, aby sa kultúrna pamiatka neohrozila, nepoškodila alebo nezničila, najmä či tieto práce možno pripravovať iba na základe výskumov a inej prípravnej dokumentácie.

Ak vlastník nehnuteľnosti v pamiatkovom území, ktorá nie je kultúrnou pamiatkou má zámer vykonať úpravu takejto nehnuteľnosti, novú stavbu alebo úpravu pozemku alebo stavby je povinný vyžiadať si rozhodnutie KPÚ. V rozhodnutí KPÚ uvedie či je predkladaný zámer prípustný a určí podmienky vykonania úprav, najmä zásady objemového členenia, výškového usporiadania a architektonického riešenia exteriéru nehnuteľnosti (§ 32 ods. 5 a 7 pamiatkového zákona).

Reštaurovanie kultúrnej pamiatky (§ 33 pamiatkového zákona):

Podľa § 33 ods. 1 pamiatkového zákona je reštaurovanie národnej kultúrnej pamiatky alebo jej časti osobitný druh obnovy.

Podľa § 33 ods. 2 pamiatkového zákona reštaurovanie môže vlastník pripravovať iba na základe predchádzajúceho rozhodnutia krajského pamiatkového úradu o zámere na reštaurovanie.

Podľa § 33 ods. 4 pamiatkového zákona druh reštaurátorskej dokumentácie, rozsah reštaurátorských výskumov, druh, rozsah a podmienky vykonávania reštaurátorských prác určí krajský pamiatkový úrad v rozhodnutí o zámere na reštaurovanie v prípade nehnuteľnej kultúrnej pamiatky najneskôr v rozhodnutí o prípravnej dokumentácii obnovy kultúrnej pamiatky.

Podľa § 33 ods. 6 pamiatkového zákona krajský pamiatkový úrad vydá osobitné rozhodnutie o každom stupni reštaurátorskej dokumentácie.

Podľa § 33 ods. 7 pamiatkového zákona reštaurovanie môže vykonávať len fyzická osoba, ktorá má odbornú spôsobilosť podľa § 5 ods. 2 písm. a) až d) zákona č. 200/1994 Z. z. o Komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov v znení neskorších predpisov.

H.3. Úloha obcí pri ochrane pamiatkového fondu (§ 14 pamiatkového zákona)

- na území obce utvárať všetky podmienky potrebné na zachovanie, ochranu, obnovu a využívanie pamiatkového fondu
- dbá, aby vlastníci kultúrnych pamiatok konali v súlade s pamiatkovým zákonom
- koordinuje budovanie technickej infraštruktúry sídiel s pamiatkovým územím
- spolupôsobí pri zabezpečovaní úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia
- podporuje iniciatívu občanov a občianskych združení pri ochrane pamiatkového fondu
- na základe výpisov z ústredného zoznamu vedie evidenciu pamiatkového fondu na území obce
- obec môže rozhodnúť o vytvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce
- zákon umožňuje okrem vyhláseného pamiatkového fondu chrániť aj ďalšie regionálne a miestne kultúrne hodnoty, ktoré rozhodnutím zaradí do evidencie pamätihodností obce
- pamätihodnosť je huteľná alebo nehnuteľná vec kultúrno-historickej hodnoty, kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce

I. ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Obec Dobrá Niva má na časti územia zachovanú historickú urbanistickú hodnotu sídla s pôvodne vyvinutým pôdorysom, parceláciou pozemkov, vyrovnanosťou výšky zástavby s uplatnením tradičnej technológie so zachovanou ucelenou uličnou zástavbou roľníckych domov z 19. stor.; so zdôrazneným dominantným postavením a situovaním historických a verejných domov, má zachovanú šírku, smerovanie historickej komunikácie a vedľajších ulíc, ktoré vďaka svojim individuálnym pamiatkovým hodnotám je dôvodom pre vyhlásenie územnej ochrany časti územia v obci Dobrá Niva na úrovni Pamiatkovej zóny.

Zásady ochrany pamiatkového územia Pamiatkovej zóny Dobrá Niva sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia, sú súhrnom činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkami nehnuteľností zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia. Predmetné zásady definujú účel a predmet pamiatkovej ochrany, územný rozsah pamiatkového územia a požiadavky na zachovanie a ochranu jeho hodnôt. Sú súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia, ktorý je podkladom na spracovanie aktualizácie územnoplánovacej dokumentácie podľa osobitného predpisu.

Zásady ochrany pamiatkového územia sú predpokladom na dlhodobé a systémové zabezpečenie ochrany kultúrno-historických hodnôt územia, spoluprácu orgánov štátnej správy a územnej samosprávy, odborných organizácií, odborníkov špecializovaných vied, neziskových organizácií, laickej verejnosti a predovšetkým vlastníkov nehnuteľností.

Nadobudnutím ich účinnosti, sa stávajú základným dokumentom pamiatkovej ochrany, používanom v rozhodovacom procese Krajského pamiatkového úradu Banská Bystrica.

Ing. arch. Zuzana Klasová
riaditeľka
Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD BANSKÁ BYSTRICA

Lazovná ul. č. 8, 975 65 Banská Bystrica

Číslo spisu: KPUBB-2017/12331-2/36674/FLO

V Banskej Bystrici dňa: 11.05.2017

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ Banská Bystrica“), vecne a miestne príslušný správny orgán na úseku ochrany pamiatkového fondu podľa § 11 ods. 1 a § 9 ods. 5 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) podľa § 11 ods. 2 písm. b) pamiatkového zákona

vydáva

„Pamiatková zóna Dobrá Niva, Zásady ochrany, obnovy a prezentácie pamiatkového územia“

Pamiatková zóna Dobrá Niva, Zásady ochrany, obnovy a prezentácie pamiatkového územia (ďalej len „Zásady“) vypracoval KPÚ Banská Bystrica v roku 2015.

Zásady sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia podľa § 29 ods. 1,2,3 pamiatkového zákona a sú súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt pamiatkového územia, ktorý je podľa § 29 ods. 2 pamiatkového zákona podkladom pre spracovanie územno-plánovacej dokumentácie podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších zmien a doplnkov.

Tieto Zásady nadobúdajú účinnosť dňom vydania, t.j. 12.05.2017

Pamiatková zóna Dobrá Niva je evidovaná v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, v registri pamiatkových zón pod č. 40. Za chránené pamiatkové územie bola vyhlásená Okresným úradom vo Zvolene, Všeobecne záväzným nariadením č. 11/92 kult. o vyhlásení pamiatkovej zóny v obci Dobrá Niva, zo dňa 24.02.1992, s účinnosťou dňa 01.03.1992.

Spracovateľ – KPÚ Banská Bystrica predložil Zásady na posúdenie Odborno-metodickej komisii Pamiatkového úradu SR v roku 2016, ktorá dokument posúdila dňa 16.11.2016. Po zapracovaní podmienok v zmysle listu č. PUSR-2016/24331-2/97619/KAP zo dňa 13.12.2016 a prerokovaní so zástupcami samosprávy, KPÚ Banská Bystrica vydáva posudzovaný dokument v zmysle § 11 ods. 2 písm. b) pamiatkového zákona na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia.

Zásady ochrany pamiatkového územia sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia podľa § 29 ods. 1,2 a 3 pamiatkového zákona. Základná ochrana pamiatkového územia podľa § 29 ods. 1 pamiatkového zákona je súhrn činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkmi nehnuteľností zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb, skupín stavieb, areálov alebo urbanistických súborov a vhodné technické vybavenie pamiatkového územia. Podľa § 29 ods. 2 pamiatkového zákona sú zásady ochrany pamiatkového územia súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt pamiatkového územia, ktorý je podkladom pre spracovanie územno-plánovacej dokumentácie

podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších zmien a doplnkov. Podľa § 29 ods. 3 pamiatkového zákona Zásady ochrany pamiatkovej rezervácie obsahujú požiadavky na primerané funkčné využitie územia, na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, prvkov interiéru a uličného parteru, charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, archeologických nálezísk, prípadne ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt pamiatkového územia. Podľa § 29 ods. 4 pamiatkového zákona orgán oprávnený schváliť územnoplánovaciu dokumentáciu územia, v ktorom sa nachádza pamiatková rezervácia, pamiatková zóna, nehnuteľná kultúrna pamiatka, ochranné pásmo, archeologický nález alebo archeologické nálezisko evidované podľa § 41 pamiatkového zákona, si pred jej schválením vyžiada stanovisko miestne príslušného krajského pamiatkového úradu.

Predmetné Zásady definujú účel a predmet pamiatkovej ochrany, územný rozsah pamiatkového územia, ako aj ciele pamiatkovej ochrany v rozsahu vyhlásenia za pamiatkovú rezerváciu.

*Krajský pamiatkový úrad
Banská Bystrica*

Ing. arch. Zuzana Klasová
riaditeľka
krajského pamiatkového úradu

J. GRAFICKÁ DOKUMENTÁCIA

LEGISLATÍVA

- Všeobecne záväzné nariadenie, Okresného úradu vo Zvolene, č. 11/92-kult. o vyhlásení pamiatkovej zóny v obci Dobrá Niva, dátum vyhlásenia: 24.február.1992

VÝKRESY:

1. Širšie vzťahy
2. Právny stav
3. Rozbor pamiatkových hodnôt a priestorov v pamiatkovom území – porovnanie s historickou katastrálnou mapou z r. 1929
4. Zásady ochrany, obnovy a prezentácie pamiatkových hodnôt
 - Fotodokumentácia
 - 1. Chránené diaľkové panoramatické pohľadové uhly na pamiatkové územie, silueta

LEGISLATÍVA

Všeobecné záväzné nariadenie
Okresného úradu vo Zvolene
č.11/92-kult. zo dňa 24.2.1992
o vyhlásení pamiatkovej zóny
v obci Dobrá Niva

1779
Okresný úrad vo Zvolene
24.2.1992
Miesto

Okresný úrad vo Zvolene v zmysle zákona SNR č.472/1990 Zb.
o organizácii miestnej štátnej správy a podľa § 6 zákona SNR
č.27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti vyhlasuje

PAMIATKOVÚ ZÓNU

v obci DOBRÁ NIVA

a vydáva toto všeobecné záväzné nariadenie :

Legislativa
1-1
Mg

Článok 1

Účelom vyhlásenia územia za pamiatkovú zónu je chrániť
územie sídelného celku alebo jeho časti s menším podielom kul-
túrnych pamiatok, historické prostredie alebo časť krajinného
celku, ktoré vykazujú významné kultúrne hodnoty.

Článok 2

Hranice pamiatkovej zóny a ochranného pásma sú vyznačené
v prílohe č.1 tohto nariadenia textovým popisom a grafickým
plánom. Hranica nie je vyznačená v územno-plánovacej dokumen-
tácii a územno-plánovacích dokladoch.
Mapové podklady pamiatkovej zóny sú uložené na Obecnom úrade
v Dobrej Nive, Obvodnom úrade vo Zvolene, Obvodnom úrade ži-
votného prostredia v oddelení územného rozvoja a štátnej sta-
vebnej správy vo Zvolene, Slovenskom ústave pamiatkovej sta-
rostlivosti, stredisku Banská Bystrica a Slovenskom ústave
pamiatkovej starostlivosti v Bratislave, taktiež na prísluš-
nom orgáne geodézie a kartografie, kde hranica bude vyznače-
ná v meračských a písomných perátoch evidencie nehnuteľností.

Článok 3

Predmetom ochrany v pamiatkovej zóne je najmä:

- 1/ Zachovanie urbanistickej hodnoty sídla spočívajúcej v pôdorysnom utvorení sídla a jeho zachovalosti dodnes.
 - 2/ Vyrovnanosť výškovej hladiny zástavby a zdôraznenia dominantného postavenia a situovania historických a verejných budov.
 - 3/ Predmetom najvyššej pamiatkovej ochrany je zachovanie objektov, zapísaných v ústrednom zozname kultúrnych pamiatok:
 - Kostol rím.-katolícky, č. 184, parc. č. 2
č. ÚZKP - Ss/1090
 - Kostol evanjelický a. v., Ulica M. Šoltésovej č. 117,
parc. č. 9
č. ÚZKP - Ss/1091
 - Fara rím.-katolícka č. 90, parc. č. 20
č. ÚZKP - Ss/1092
- Štúrova ulica:
- Dom č. 1/132, parc. č. 26
 - Dom č. 2/134, parc. č. 24/2
 - Dom č. 3/133, parc. č. 29
 - Gazdovský dom č. 147, parc. č. 68
- Vršok a Štúrova ulica:
- Sedliacka usadlosť č. 2/149, parc. č. 77/1, 42/210, 68,
4/150 a parc. č. 77/2
- Vršok:
- Domy podpivničené č. 2/149 a 4/150, parc. č. 84
- Ulica M. Šoltésovej:
- Dom č. 1/131, parc. č. 21/3
 - Bývalá škola č. 12/120, parc. č. 12/2
 - Dom s pivnicou č. 2/115, parc. č. 5257/2
 - Dom č. 4/116, parc. č. 13
 - Birešské domy č. 13/127, parc. č. 11/3
 - Dom č. 7/128, parc. č. 12/1
- Nám. SNP:
- Dom č. 10/114, parc. č. 21
- Ulica mlynský potok:
- Ponechať pamiatkový záujem na celej ulici - typické roľnícke domy z 19. storočia.

Článok 4

Pre starostlivosť, riadenie územného rozvoja a zachovanie a využitie kultúrnych hodnôt pamiatkovej zóny je hlavnou zásadou urbanisticko-architektonického riešenia pamiatkovej zóny sídla Dobrá Niva a jej ochranného pásma zachovať jeho historicko-urbanistickú dispozíciu, ktorá je uchovaná dodnes v takmer neporušenom stave a zachovať architektonický výraz a charakter zástavby.

V súvislosti s tým :

- zachovať pôvodný, dodnes takmer neporušený stav situovania komunikácií a zástavby
- zachovať šírku a smerovanie ulíc
- zachovať stavebné bloky
- zachovať parceláciu pozemkov
- zachovať výškové zónovanie a tradičnú technológiu zástavby pri opravách i nových objektoch.

Článok 5

Kontrolu a dozor vo veciach štátnej pamiatkovej starostlivosti v pamiatkovej zóne v obci Dobrá Niva vykonáva Obvodný úrad vo Zvolene.

Článok 6

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom 1. marca 1992.

Vo Zvolene, 24.2.1992

Michal Chútka
poverený prednosta

Príloha č. 1

k nariadeniu Okresného úradu vo Zvolene zo dňa 24.2.1992
č. 11/92-kult. o vyhlásení pamiatkovej zóny v obci Dobrá Niva

Úzmené vymedzenie pamiatkovej zóny v obci Dobrá Niva:
Pamiatková zóna obce Dobrá Niva zahrňuje jadro obce, rozvinuté pod návrším s kostolom smerom severným a južným a ochranné pásmo, ktoré pozostáva z dvoch územných častí, rozdelených v smere sever-juh tokom Starého potoka a železničnou traťou a jej zariadeniami. Východná časť ochranného pásma obkolesuje pamiatkovú zónu jadra obce, západná časť ochranného pásma vymedzuje zástavbu obce z 19. storočia, sústredenú pozdĺž štátnej cesty č. 66 E77, tvoriacej na danom území krivku tvaru "S".

Hranica pamiatkovej zóny začína na juhozápade jadra obce pri bývalom mlyne, pokračuje v smere na sever približne polovicou dĺžky parciel č. 192/2 až 1118/6, kde sa lomí smerom východným po Družstevnej ulici na Ulicu februárového víťazstva, kde sa na náruží lomí smerom južným a po krátkom úseku sa znovu lomí smerom východným na Vršok, kde poza obytné domy parcelami 87 až 75 obíde zástavbu na Vršku. Hranica ochranného pásma pokračuje polovicou dĺžky parciel č. 74/1 až 37 smerom južným, pri miestnom potoku sa lomí smerom východným, kde sa pri evanjelickom a. v. kostole lomí smerom južným, obchádza kostol a zástavbu na Šoltésovej ulici k cintorínu za rím. katolíckym kostolom, kde sa lomí smerom západným, pri parcele 2255 sa lomí smerom južným, ďalej prechádza po hranici parciel č. 151 až 168 ku približne polovici dĺžky parcely č. 176, kde sa lomí smerom západným k východiskovému bodu, k objektu bývalého mlyna.

Hranica východnej časti ochranného pásma pamiatkovej zóny začína na mieste hranice zóny pri objekte bývalého mlyna. Pokračuje v smere na sever po hranici parciel č. 192/2 až 1118/6, kde sa lomí smerom východným po Družstevnej ulici, prechádza Ulicou februárového víťazstva popri dome a parcele č. 89, kde sa na jej hranici lomí južným smerom, odkiaľ pokračuje po hraniciach parciel č. 87 až 5258, poza ev. a. v. kostol, kde sa po hranici parcely č. 8 lomí smerom západným, odkiaľ je poza cintorín za rím. kat. kostolom hranica ochranného pásma totožná s hranicou zóny po parcelu č. 176, kde je hranica zóny a ochr.

pásma totožná s hranicou parcely, na ktorej sa lomí smerom západným k východiskovému bodu, k objektu bývalého obecného mlyna.

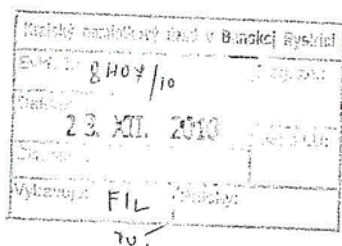
Hranica západnej časti ochranného pásma vymedzuje dedinskú zástavbu z minulého storočia, sústredenú pozdĺž cesty na trase Zvole - Šahy, dnes štátnej cesty č. 66, E77, tvoriacej na vymedzenom úseku krivku tvaru "S". Hranicu ochranného pásma tvorí v južnej časti miestny potok, ústiaci pri železničnej trati do Starého potoka, tečúceho paralelne so železničnou traťou.

Západná línia hranice ochranného pásma sleduje smerom na sever hranice parciel usadlostí a roľníckych domov, od parcely č. 264 po 388 prechádza polovicou dĺžky týchto parciel. Severná lomená hranica pásma prechádza pozdĺž parcely č. 388, pokračuje k východnej hranici parciel č. 396 až 406, ďalej pozdĺž parciel č. 415 a 430, kde sa lomí a sleduje východné hranice parciel 430 až 306/1, 293 až 274/9 a pozdĺž koryta Starého potoka a železničnej trate pokračuje smerom južným k východiskovému bodu hranice ochranného pásma západnej časti pamiatkovej zóny obce.

**PAMIATKOVÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**
Cesta na Červený most 6 · 814 06 Bratislava

vyhodnotenie
A. P. Kovalski

**Správa katastra
Zvolen
Študentská 12
960 01 Zvolen**

Vaše číslo:

Naše číslo:
PÚ-10/1737-1/7192/And

Vybavuje:
Ing.arch. Andráši

Bratislava,
21. 12. 2010

**Vec: Pamiatková zóna Dobrá Niva
– žiadosť o vykonanie záznamu chránených skutočností**

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky podľa § 9 ods. 3 a § 10 ods. 2 písm. c) zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 49/2002 Z. z.“) vykonal revíziu pamiatkovej zóny Dobrá Niva a zisťoval v katastri nehnuteľností stav evidovania chránených skutočností. Bolo zistené, že pamiatkové územie nie je evidované v súbore grafických údajov ani v súbore popisných údajov.

Okresný úrad vo Zvolene v zmysle zákona Slovenskej národnej rady č. 472/1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy a podľa § 6 zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti vyhlásil územie v obci Dobrá Niva za **pamiatkovú zónu**. Príslušné právne opatrenie – všeobecne záväzné nariadenie č. 11/92 zo dňa 24. 2. 1992, nadobudlo účinnosť dňom 1. 3. 1992 (ďalej len „VZN č.11/92“)

Podľa § 45 ods. 2 zákona č. 49/2002 Z. z., *pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ochranné pásma chránené podľa predchádzajúcich právnych predpisov sa považujú za pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ochranné pásma podľa tohto zákona.*

Podľa článku 2 VZN č.11/92, hranica pamiatkovej zóny mala byť vyznačená v meračských a písomných operátoch evidencie nehnuteľností.

V záujme odstránenia nedostatkov v evidencii pamiatkovej zóny Dobrá Niva v katastri nehnuteľností **žiadame** podľa § 18 ods. 2 písm. c) a § 59 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov **o vykonanie záznamu – zaevidovanie chránených skutočností pamiatkovej zóny Dobrá Niva** tak, ako vyplývajú z VZN č.11/92.

V prílohách zasielame doklady, súvisiace s obsahom žiadosti. Na všetky nehnuteľnosti (parceľy) vnútri hranice pamiatkovej zóny sa vzťahuje pamiatková ochrana formou pamiatkovej zóny a potrebné je označiť ich **číselným kódom 203**. Zoznam nehnuteľných národných kultúrnych

Telefón: +421/ 2/ 204 64 337
e-mail: tomas.kovalski@pamiatky.gov.sk

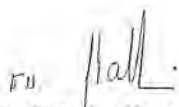
IČO: 31755194
www.pamiatky.sk

Bankové spojenie: Štátna pokladnica,
číslo účtu: 7000068998/8180

pamiatok v území pamiatkovej zóny Dobrá Niva obsahuje parcelné čísla nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, ktoré rovnako je potrebné vyznačiť do Listov vlastníctva (číselný kód 201 na stavbu aj na pozemok).

Ďakujeme za spoluprácu a ostávame s pozdravom

Pamiatkový úrad
Slovenskej republiky
Cesta na Červený most 6
814 06 Bratislava
-8-

PhDr. Katarína Kosová
generálna riaditeľka

Prílohy:

1. Výpis z Ústredného zoznamu pamiatkového fondu, register národných kultúrnych pamiatok
2. kópia VZN č.11/92 Okresného úradu vo Zvolene+ grafická príloha
3. CD – mapa - Vymedzenie hranice PZ na aktuálnej katastrálnej mape M 1:2000 (obr. jpg)

Na vedomie:

KPÚ Banská Bystrica, Lázovná 8, 975 65 Banská Bystrica (bez príloh) ✓
PÚ SR OŠIS, Cesta na Červený most 6, 814 06 Bratislava (bez príloh)